

T.C
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BİLGİ ve İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ile
İLGİLİ HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİN PAYDAŞ
GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

ZÜBEYDE DURMUŞOĞLU

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. CEM ÇUHADAR

EDİRNE 2020

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

08/07/2020

Zübeyde DURMUŞOĞLU

Tezin Adı: Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitimlerin Paydaş Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Hazırlayan: Zübeyde DURMUŞOĞLU

ÖZET

Bu araştırmada teknolojinin eğitim ortamlarına entegrasyonunda uygulayıcı ve rehber olan öğretmenlere verilen bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin öğretmen, yönetici, bilişim teknolojileri rehber öğretmeni ve eğitici görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Eğitimde teknolojinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi, eğitim teknolojisi konusunda ayrılan kaynakların, insan gücünün ve zamanın etkin bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlerin yapılan hizmet içi eğitimler ile birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili bir şekilde uygulayabilmeleri ve kendilerini bu konuda yeterli hissedebilmeleri büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Çalışma grubunu Kırklareli ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen ve araştırmaya katılan 18 öğretmen, 5 yönetici, 6 bilişim teknolojileri rehber öğretmeni ve 3 eğitici oluşturmaktadır. Verilerin analizinde nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin planlanması ile ilgili başlıca bulgular; eğitimlerin içeriklerinin öğretmenlerin ihtiyaçları ve bölgesel olanaklar düşünülerek planlamaların yapılması, öğretmenleri eğitimlere teşvik edici unsurların uygulanmasının eğitimlerin etkililiğini artıracığı yönündedir. Eğitimlerin uygulanmasında, eğitimlerin ara

tatillerde ya da seminer dönemlerinde yapılması, gelen kursiyerlerin teknoloji konusunda yakın seviyelerde olması, uygulama ağırlıklı öğretim yöntemleri kullanılması, eğitimlerin teknoloji donanımı tam ve teknik altyapısı yeterli olan yerlerde yapılması, eğitimcilerin donanımlı, uzman kişi olması gerektiği ve eğitimleri etkileyen en önemli faktörlerin eğitici, eğitimlere katılanlar, eğitimlerin yeri ve içerik olduğu bulgularına rastlanmıştır. Değerlendirme boyutunda, eğitimlerden sonra değerlendirme yapılması, öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini derslerinde kullanabilmeleri için içerikler ve kaynaklar sunulması, öğretmenlerin almış oldukları eğitimleri okullarına yansıtmaları, yöneticilerin teknoloji konusunda örnek olmakla beraber öğretmenleri bu konuda teşvik ve motive etmeleri, eğitimcilerin de eğitimlerden sonra takip ve rehberlik etmeleri gerektiği ortaya çıkan başlıca bulgulardır.

Bu araştırma bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmeti içi eğitimlerin öğretmen, yönetici, bilişim teknolojileri rehber öğretmeni ve eğitici görüşleri değerlendirilerek hazırlandığı için daha önce yapılan çalışmalardan farklılık göstermektedir. Eğitimde teknolojinin daha iyi kullanılabilmesi için bu konuda yapılan bilimsel çalışmalara farklı paydaş görüşleri ile katkı sağlayacaktır. Ayrıca araştırmanın bulguları gelecekte yapılacak eğitimlerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi konusunda fikir verebilir ve kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet içi Eğitim, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Mesleki Gelişim, Öğretmen, Yönetici, Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmeni, Eğitici

Title of the Thesis: Evaluation of In-Service Training Related to Information and Communication Technologies According to Stakeholder Opinions

Author: Zübeyde DURMUŞOĞLU

ABSTRACT

In this study, it is aimed to evaluate the in-service trainings on information and communication technologies given to teachers who are practitioners and guides in the integration of technology into educational environments according to the opinions of teachers, administrators, information technologies guidance teachers and trainers. It is of great importance that teachers can apply information and communication technologies effectively and feel themselves in this regard together with in-service trainings in order to be able to apply technology successfully in education and to use the resources allocated for education technology, manpower and time effectively.

In this research, a single state pattern, one of the qualitative research methods, is used. Data were collected through face-to-face interview technique by preparing semi-structured interview forms. The study group consists of 18 teachers, 5 administrators, 6 information technology guidance teachers and 3 trainers who work in secondary education institutions affiliated to the Ministry of National Education in Kırklareli province, determined using the criterion sampling method from the purposeful sampling methods and participated in the research. Descriptive analysis method, one of the qualitative data analysis methods, was used in the analysis of the data.

As a result of the research, the main findings regarding the planning of in-service trainings on information and communication technologies; It is in the direction that the contents of the trainings are planned by considering the needs of the teachers and regional opportunities, and the implementation of the elements that encourage teachers to the trainings will increase the effectiveness of the trainings. In the

implementation of the trainings, the trainings should be held during break holidays or seminar periods, the incoming trainees are close to technology, using application-oriented teaching methods, the trainings should be held in places where the technology equipment is full and the technical infrastructure is sufficient, the trainers should be equipped, expert people and affect the trainings. It was found that the factors were educational, those attending the training, the place and content of the training. In the evaluation dimension, evaluating after the trainings, providing content and resources for teachers to use information and communication technologies in their lessons, reflecting the trainings they received to their schools, administrators are exemplary about technology, encouraging and motivating teachers in this regard, and following the trainers following and training are the main findings that emerged.

This research differs from previous studies since it was prepared by evaluating the in-service trainings related to information and communication technologies by evaluating the opinions of teachers, administrators, information technology guidance teachers and trainers. In order to use technology better in education, it will contribute to scientific studies on this subject with different stakeholder views. In addition, the findings of the research can give an idea about the planning, implementation and evaluation of future trainings.

Key Words: In-Service Training, Information And Communication Technologies, Professional Development, Teacher, Administrator, Information Technologies Guide Teacher, Trainer

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanmasında, bilgi ve tecrübesiyle her daim yanımda olan, çalışmamın bütün aşamalarında anlayış ve sabırla bana yol gösteren değerli tez danışmanım Prof. Dr. Cem ÇUHADAR başta olmak üzere yüksek lisans eğitimim boyunca bilgilerini bizlerle paylaşan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimde, mesleğimde ve hayatımda desteğini benden esirgemeyip hep yanımda olan, birlikte görev yaptığım değerli okul müdürüm İsmail Hakkı ATİK'e şükranlarımı bir borç bilirim. Ayrıca çalışmanın yürütüldüğü okullarda görev yapan ve görüşmelere katılarak düşünce ve deneyimlerini benimle paylaşan kıymetli meslektaşlarıma teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Yaşamımın her döneminde olduğu gibi tez çalışmam sürecinde de sabırla ve sevgiyle yanımda olan değerli annem ve değerli babama, hayatımın her anında olduğu gibi eğitim hayatımda da beni her zaman destekleyen, bana güç veren, kendime hep örnek aldığım sevgili ablam Gülcan DURMUŞOĞLU CEVİZCİ ve değerli eşi, abim Hüseyin CEVİZCİ'ye, son olarak hayatıma güzellik katıp anlamlandıran, geleceğin bir gülü, yıldızı, ikbal ışığı, biricik yeğenim Güneş CEVİZCİ'ye sonsuz teşekkür ederim.

Zübeyde DURMUŞOĞLU

Edirne, 2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLOLAR LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	7
1.3. Önem	7
1.4. Sınırlılıklar	8
1.5. Tanımlar	8
1.6. İlgili Alanyazın.....	9
BÖLÜM II	11
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
2.1. Hizmet İçi Eğitim	11
2.1.1. Hizmet İçi Eğitimde İhtiyacın Belirlenmesi	13
2.1.2. Hizmet İçi Eğitimde Planlama	14
2.1.3. Hizmet İçi Eğitimde Programın Hazırlanması	14
2.1.4. Hizmet İçi Eğitimin Uygulanması	15
2.1.5. Hizmet İçi Eğitimin Değerlendirilmesi	18
2.2. Bilgi ve İletişim Teknolojileri	19
2.2.1. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitim Sürecine Entegrasyonu	20
2.2.2. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Entegrasyonunda Öğretmenin Rolü ...	20
2.2.3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Entegrasyonunda Öğretmenin Eğitimi ...	21
BÖLÜM III	23
YÖNTEM	23

3.1. Araştırma Modeli	23
3.2. Çalışma Grubu	23
3.3. Veri Toplama Araçları	26
3.4. Verilerin Analizi.....	27
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik.....	28
BÖLÜM IV	30
BULGULAR VE YORUM.....	30
4.1. Hizmet İçi Eğitimlerin Planlanması ile İlgili Bulgular	30
4.2. Hizmet İçi Eğitimlerin Uygulanması ile İlgili Bulgular	38
4.3. Hizmet İçi Eğitimlerin Değerlendirilmesi ile İlgili Bulgular	57
BÖLÜM V.....	74
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	74
5.1. Sonuç.....	74
5.2. Öneriler	79
KAYNAKÇA	83
EKLER.....	91
EK 1: Kırklareli İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni	91
EK 2: Görüşme Çizelgesi.....	92
EK 3: Görüşme Formları.....	93

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcı Çizelgesi	24
Tablo 2. Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile İlgili Almış Oldukları Hizmet İçi Eğitimlerin Listesi.....	26
Tablo 3. Hizmet İçi Eğitimlerin Planlanması ile İlgili Düşünceler.....	30
Tablo 4. Hizmet İçi Eğitimlerin Uygulanması ile İlgili Düşünceler	38
Tablo 5. Hizmet İçi Eğitimlerden Sonra Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanmama Nedenleri	58
Tablo 6. Hizmet İçi Eğitimlerin Değerlendirilme ile İlgili Düşünceler	61

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Tematik Çerçeve	28
--------------------------------	----

KISALTMALAR LİSTESİ

BİT	: Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BT	: Bilişim Teknolojileri
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
FATİH	: Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
HİE	: Hizmet İçi Eğitim
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEBBİS	: Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi
YEĞİTEK	: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

- TDK** : Türk Dil Kurumu
- AB** : Avrupa Birliği
- TİKA** : Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
- JICA** : Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı
- UNESCO** : Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amaçları, önemi, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem

Bilgi çağı ya da dijital çağ olarak adlandırılan içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda hızla devam eden teknolojik gelişmeler nedeniyle iletişim, ulaşım, sağlık, eğlence, tarım, sanayi, eğitim gibi pek çok alanda ve toplumlarda büyük değişiklikler yaşanmaktadır. Hayatımızdaki yeri, önemi ve kullanımını giderek artan teknolojiye, bilgiye ulaşmak ve bilgiyi yaymak için de ihtiyaç duyulmaktadır (Erişen ve Çeliköz, 2007). Çakır'a (2016) göre değişen çağa ayak uydurarak çağı takip edebilmenin en etkili aracı olarak bilinen eğitim, insan hayatında sürekliliği olan değişime ve gelişime açık bir olgudur. Birçok alanda yaşanan gelişmeler ile birlikte bilginin sürekli gelişimi ve değişimi eğitim sürecinin de devamlılığını kaçınılmaz kılmaktadır. Teknolojide yaşanan bu hızlı değişimler toplumlarda eğitimi de etkilemiş ve eğitimde teknoloji kullanımını giderek yaygınlaşmaya başlamıştır (Gökmen, Akgün ve Kartal, 2014). Erişen ve Çeliköz (2007), bilgiye erişebilen, eriştiği bilgiyi yapılandırabilen, buna yenilik katabilen ve bilgiyi yayabilen toplumların ve bireylerin güçlü olarak kabul edileceğini belirtmektedirler. Bilgi ve teknolojinin birçok alanda bu kadar önemli olması ve yoğun olarak kullanılması eğitim sisteminin ve eğitim politikalarının değişimini zorunlu kılmaktadır.

Ülkemizde " Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) bilgi toplumunun gerektirdiği insan kaynaklarının yetiştirilmesi amacıyla eğitim alanında önemli adımlar atmıştır. Temel Eğitim ve Ortaöğretim Projeleri ile ilköğretim ve ortaöğretim okullarını çağdaş bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ile donatmak hedeflenmiştir" (MEB, 2015). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 1984 yılından itibaren teknolojinin eğitim sisteminde daha etkin kullanımını sağlamak amacıyla okullarda bilgisayar laboratuvarlarının kurulması

ile başlayan ve günümüze kadar devam eden pek çok proje düzenlenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından teknoloji ile ilgili yapılan bazı projeler şunlardır: Bilgisayar Deneme Okulu (BDO) ve Bilgisayar Laboratuvar Okulu (BLO) Projeleri, World Links Projesi, Okullara İnternet Projesi (ADSL), Temel Eğitim Projesi 1ve 2, Eğitimde Çağı Yakalamak 2000 Projesi, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi (MEB, 2017b). Özellikle 2010 yılı sonlarına doğru Ulaştırma Bakanlığı'nın desteğiyle Millî Eğitim Bakanlığı'nın yapmış olduğu şu ana kadar 3,4 milyar lira harcanan FATİH projesinin okullara uygulanması ile teknoloji, etkileşimli tahtalar sınıflara da girmeye başlamış ve yapılan yatırımlarla da paralel olarak okullarda teknoloji kullanımı büyük artış göstermiştir (Topuz ve Göktaş, 2015).

Günümüzde "Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın (OECD) yayınladığı bir rapora göre, ülkelerin çoğu, yüksek kalitede öğrenme ve öğretim hizmeti sağlamak, bireyleri modern toplumun gerekliliklerine göre donatmak ve onların sosyal ve ekonomik başarıları için okullara önemli ölçüde bilişim teknolojileri (BT) yatırımı yapmaktadır" (MEB, 2007). Okullarda bilgi ve iletişim teknolojileri olarak kullanılan etkileşimli tahtalar, projeksiyon cihazları, televizyonlar, tabletler, bilgisayarlar, yazıcılar, harici bellekler, altyapı sistemleri, yazılımlar, teknik destekler ve şu an kullanılmakta olan fiber internet ağı büyük bütçeler ile oluşturulmuştur. Bu hizmetlerin bir kısmının devamının sağlanabilmesi için hala önemli miktarda ödenekler ayrılmaktadır. Topuz ve Göktaş (2015) yaptıkları araştırmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından eğitim kurumlarında BT altyapısını kurmaya ve geliştirmeye yönelik çalışmalar ile beraber öğretmenlere ve öğrencilere yönelik çalışmalar düzenlenmektedir. Teknolojinin eğitime entegrasyonu için eğitim sistemine milyonlarca dolarlık yatırım yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinin yanı sıra bazı projeler Dünya Bankası fonları, Avrupa Yatırım Bankası fonları, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Japan International Cooperation Agency-Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) fonları ve Avrupa Birliği fonları ile (AB) finanse edildiğini belirtmektedirler.

Bilginin, bilgiye erişim yollarının, bilgiye erişme hızının değiştiği günümüzde teknolojinin eğitime entegrasyonu için yapılan projeler ile birlikte okullardan bilgiye ulaşmayı bilen ve bilgiyi etkili bir şekilde kullanma becerisine

sahip, teknolojiyi kullanabilen bireyler yetiştirmeleri beklenmektedir. Bu doğrultuda okullarda teknolojinin eğitimde etkili bir şekilde kullanımının sağlanması sürecinin en önemli unsuru bunu uygulayacak, yaygınlaştıracak ve rehberi olacak olan öğretmenlerdir (Sert, Kurtoğlu, Akıncı ve Seferoğlu, 2012). Günümüz öğretmenleri yeni çağın öğrencilerinin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilmek, onların dili ve tarzında iletişim kurmayı öğrenmek ve teknolojiyi öğrenme ortamlarında uygulayabilmek için gelişimlere paralel olarak kendilerini geliştirmek zorundadırlar (Prensky, 2001). Okullarda, öğretmenlerin kendi alan bilgilerini, eğitim teknolojilerini ve pedagojik yaklaşımları bir arada kullanabilmeleri için öğretmenlerin yeni beceriler edinmeleri ve kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir (Adıgüzel ve Yüksel, 2012).

Günümüzde okullarda teknoloji kullanımı günlük yaşamın bir parçası haline gelmiş, öğretmenlerin bu teknolojileri ve gelişimleri takip ederek kullanmaları ve daha iyi öğrenme ortamları oluşturabilmeleri için pedagojik yaklaşımlar ile beraber sınıf uygulamalarında bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı ile ilgili eğitimleri almaları gerekmektedir (Kalogiannakis, 2010). Öğretmenler öğrenme ve öğretme ortamlarında işlerini kolaylaştıran bilgi ve iletişim teknolojilerini nasıl kullanılacağını bilme konusunda uzman olmalıdır (Kim, Yang ve Hwank, 2010). Fakat Akkoyunlu ve Yılmaz'a (2005) göre yapılan araştırmalar öğretmenlerin teknolojik gelişmeleri takip edemediklerini ve eğitim teknolojilerini kullanmada yetersiz olduklarını göstermektedir. Fakat bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler eğitimin hedeflerini, öğretim yöntemlerini ve öğretmenin geleneksel rolünü değiştirdiğinden öğretmenlerin sürekli olarak eğitilmeleri ve kendilerini yenilemeleri sağlanmalıdır. Çağdaş gelişmelere uyum sağlamak ancak öğretmenlere kazandırılacak yeni bilgi ve becerilerle mümkündür. Bu nedenle öğretmenlerin hizmet içi eğitimler ile devamlı gelişmeleri gerekmektedir (Erişen, 1998).

Dünyada yaşanan yoğun rekabet, bilgi ve teknolojideki hızlı gelişmeler, hizmet öncesi eğitimle alınan bilgilerin zamanla iş ortamında yetersiz kalması sonucunu doğurmuştur. Bu durum, hizmet içi eğitimin gerekliliğini ortaya koymuştur. İş görenlere işin ve iş yerinin gerektirdiği eğitimi vermek, emeğin ve kaynakların etkin ve verimli kullanılmasının yanında, ülke kaynaklarının da israf olmasını önleyecektir (Şahin, 2017). Ülkemizde okullarda teknoloji donanımlarına ve alt yapısına yapılan

yatırımların karşılığını bulabilmesi için öğretmenlerin bu teknolojileri uygulamaları konusunda gerekli bilgi ve becerileri kazanabilmeleri ve yetiştirilmeleri gerekmektedir (Yılmaz ve Kocasarıç, 2010). Eğitimde teknolojinin kullanılabilmesi için yapılan yeniliklerin amacına ulaşması, o yeniliğin öğretmenler tarafından anlaşılması, kabullenilmesi ve uygulanmasına bağlıdır ve bu noktada öğretmenlere bu yenilikler ile ilgili yapılacak hizmet içi eğitimler çok önemlidir. Bu değişimler ve artan bilgi miktarı, eğitim öğretimin temel taşı olan öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinin içeriğini etkilemiş ve bilgi ve iletişim teknolojileri içerikli hizmet içi eğitimler yaygınlaşarak ön plana çıkmıştır. Yaşanan değişimler öğrenme ve öğretme sürecine başarılı bir teknoloji entegrasyonunu gerektirmiş ve öğretmenlerin, belirli aralıklarla eğitim teknolojileri ile ilgili sistematik bir eğitim alması ihtiyaç haline gelmiştir (Çakır, 2016).

Öğretmenlerin okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili bir şekilde okullarda kullanabilmelerine ilişkin bu teknolojilerin uygulamalarını içeren hizmet içi eğitimlere ihtiyaç duyduğu belirtilmektedir (Doering, Veletsianos, Scharber ve Miller, 2009). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından FATİH projesi ile birlikte özellikle 2010 yılından sonra bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlere verilen başlıca uzaktan hizmet içi eğitimler: Etkileşimli Sınıf Yönetimi Eğitimi, FATİH Projesi BT'nin ve İnternetin Bilinçli ve Güvenli Kullanımı Eğitimi, FATİH Projesi Teknoloji Destekli Matematik Eğitimi, FATİH Projesi Ağ Altyapısı Semineri; yüz yüze hizmet içi eğitimler: Eğitimde Teknoloji Kullanımı Eğitici Eğitimi, Etkileşimli Sınıf Yönetimi Eğitici Eğitimi, Ders Akışı Tasarımı Eğitimler, Teknoloji Destekli Eğitimler, Network Eğitimleri, Yönetici Seminerleri, proje kapsamında eğitim alan eğitimciler tarafından verilen mahallî eğitimlerdir. Bu eğitimlerde öğretmenlerin teknoloji destekli eğitim ve teknolojinin bilinçli kullanımı ile ilgili bilgi ve becerilerinin artırılması, teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilmeleri, teknolojiyle bütünleştirilmiş dersler aktarabilmeleri, uygun pedagojik yöntemlerle ders planları oluşturmaları ve öğrencilere teknoloji konusunda örnek olarak rehberlik edebilmeleri ile eğitimde teknoloji kullanımının amaçlanan seviyeye çıkarılması hedeflenmektedir (MEB, 2017b).

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimler öğretmenlerin teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirmeye motive etmeli ve bu teknolojileri sadece teknoloji

okuryazarı olarak kullanmalarını değil daha fazla bilgiyle kullanmalarını sağlamalıdır (Kim, Yang ve Hwank, 2010). Bu doğrultuda öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili aldıkları hizmet içi eğitimlerin etkili ve verimli olması, gelişimlerin ve yeni teknolojilerin yayılımı açısından çok önemli bir unsurdur (Kayabaş, 2008). Ülkemizde eğitimde teknoloji ile ilgili yapılan önemli kaynakların, insan gücünün ve zamanın ayrıldığı projeler bulunmakta ve bu projelerin eğitim ortamlarında etkili bir şekilde yansıtılmasını öğretmenler sağlayacaktır. Bu nedenle yapılacak olan hizmet içi eğitimlerin eğitim içerikleri ve eğitim ortamları gibi konularda yapılacak değişiklikler ile etkililiği artırılmalı, öğretmenlere verilen eğitimlerin daha etkili ve verimli aktarılması sağlanmalıdır (MEB, 2017b).

Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) tarafından 2019 yılında yapılan Bilişimle Üretim Eğitimi ve Eğitim Teknolojileri Koordinatörleri Çalıştayı Sonuç Raporuna göre teknoloji konulu öğretmen eğitimlerinde karşılaşılan başlıca sorunlar: hizmet içi eğitimlerin geliştirilmesi ve güncellenmesi, eğitimlerin almış oldukları eğitim başlıklarının çeşitlenme ihtiyacı, alan bazlı öğretmen eğitimlerinin uygulanamaması, eğitimlerin sürekliliğinin sağlanamaması, eğitim öğretim saatlerinde okulların BT sınıflarının kullanılıyor olması, yüz yüze yapılan eğitimlerde yeterli altyapı ve donanıma sahip sınıfların azlığı, temel seviye bilgisi olmayan kursiyerin ileri seviye eğitimine kabul edilmesi gibi eğitim ön şartlarının doğru belirlenmemesi, öğretmenlerin mesleki gelişim sürecinin yetersiz kalması, BT koordinatörlerin il ya da ilçedeki öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin takibi ile ilgili sorunlar yaşaması, mahalli hizmet içi eğitimlerin akşam ve hafta sonu olmasından dolayı, kursiyerlerin gönülsüz katılması veya hiç katılmaması, mahalli eğitimlerinin mesai saatleri içerisinde yapılamaması ve verimin düşmesi, öğretmenlerin eğitimlere katılım motivasyonunun artırılması, okullara sağlanan internet hizmeti üzerinden faydalı olabilecek içeriklerin bir kısmına erişimin sağlanamaması, bazı öğretmenlerin eğitimde dijital içerikleri derslerinde kullanmaya dair becerilerinin yeterli olmaması, tüm derslere ve seviyelere yönelik dijital içeriklerin yeterli olmaması şeklinde belirtilmektedir (MEB, 2019b). Hizmet içi eğitimlerin amaçlarına ulaşma düzeyleri yani eğitimlerin etkililiği; eğitim sürecinde karşılaşılan sorunların, yetersizliklerin belirlenmesi ve bu tespitlere dayalı

olarak programların gözden geçirilmesi ile belirlenebilir. Bu nedenle eğitimlerin güncel durumlarının bilinmesi sorunların giderilmesi ve faaliyetlerin daha etkin olması açısından önemlidir (MEB,2006).

Taymaz'a (2011) göre okullarda görev yapan öğretmenlerin görevlerini başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için eksiklerinin giderilmesinde hizmet içi eğitimler önemli bir yere sahiptir. Yapılan hizmet içi eğitimler ile ilgili sorunların ve eksikliklerin tespit edilerek değerlendirilmesi, daha nitelikli hizmet içi eğitimlerin düzenlenebilmesi için gerekmektedir. Eğitim ortamlarında her geçen gün teknoloji kullanımını artarken teknoloji entegrasyonunda hizmet içi eğitimler büyük önem taşımakta ve bu noktada öğretmen görüşlerinin de alınması gerekmektedir (Yıldırım, Kurşun ve Göktaş, 2014). Hizmet içi eğitimlerin etkililiğinin değerlendirilmesinde eğitim ortamlarına teknolojiyi yansıtacak, bu sorumluluğu üstlenen ve bu süreçle ilgili yapılan yeniliklerden ve gelişmelerden etkilenecek olan öğretmenlere araştırmalarda daha fazla yer verilmelidir (Sert, Kurtoğlu, Akıncı ve Seferoğlu, 2012).

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesinin yapılabilmesi için bu değişimlerin okullarda ve sınıflarda uygulayıcıları, yapılan projelerin hedeflerinin gerçekleşmesinde en büyük payı olan ve öğrencilere bu bilgilerini yansıtan, teknolojideki değişimi en çok hisseden ve bu konuda kendisini geliştirmek mecburiyetinde kalan öğretmenlerin yaşadıkları tecrübeleri ile beraber almış oldukları eğitimler ile ilgili görüşleri ve önerileri oldukça önemlidir. Öte yandan okullarında teknoloji entegrasyonun sağlanmasında aracı, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri konusunda teşvik edici ve örnek olan, ortaya çıkan donanım ve altyapı sorunlarını giderici göreve sahip yöneticiler; okullarında bulunan öğretmenlerin teknoloji uygulamalarını gözleme ve raporlama fırsatı olan, öğretmenlerin yaşamış oldukları sorunlarda rehberlik eden, eksiklikleri olduğu yerde yardımcı olan BT rehber öğretmenleri; bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimleri veren, eğitim esnasında sorunlar ile yüz yüze karşılaşan ve daha farklı bir bakış açısıyla gözlemleyebilme olanağı olan eğitimciler gibi paydaşların da görüş ve önerilerinin araştırılması, hizmet içi eğitim uygulamalarının hedeflerine başarılı bir şekilde ulaşması, ihtiyaçların ve sorunların belirlenmesi, uygulamaların iyileştirilmesi açısından gereklidir.

Teknolojideki yenilikleri ve değişimleri içeren hizmet içi eğitimlerin uygulamasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve iyileşmenin sağlanması ile ilgili araştırmaların sınırlılığı, daha önce araştırma konusu olmamış farklı paydaşlara da görüş ve önerilerin sorulacağı da düşünüldüğünde “bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin paydaş görüşlerine göre değerlendirilmesi” bu araştırmanın konusu olmuştur.

1.2. Amaç

Bu çalışmada bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerin ilgili paydaşlar olan öğretmenlerin, yöneticilerin, BT rehber öğretmenleri ve eğitimcilerin görüşleri çerçevesinde alınarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır.

Öğretmenlerin, yöneticilerin, BT rehber öğretmenlerinin ve eğitimcilerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin;

1. Planlanması ile ilgili görüşleri nasıldır?
2. Uygulanması ile ilgili görüşleri nasıldır?
3. Eğitimleri etkileyen başlıca faktörler ile ilgili görüşleri nasıldır?
4. Değerlendirilmesi ile ilgili görüşleri nasıldır?

1.3. Önem

Günümüzde çok büyük bir hızla gelişmekte olan bilgi ve iletişim teknolojileri pek çok alanda olduğu gibi eğitimin de ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Eğitimde teknoloji entegrasyonunu başarılı bir şekilde sağlamak, öğretmenleri teknolojideki yenilik ve gelişmelerden haberdar etmek ve teknoloji konusunda var olan ihtiyaçlarını giderebilmek bu konuda alacakları hizmet içi eğitimlerle mümkündür. Öğretmenlerin bu eğitimlerde alacakları yeni bilgi ve becerileri etkili bir şekilde edinmeleri ve okullarına yansıtabilmeleri için hizmet içi eğitimlerin, öğretmenlerin beklentilerini

karşılacak şekilde etkili olması gerekmektedir. Ayrıca eğitimde teknoloji ve öğretmen eğitimleri için ayrılan kaynakları, insan gücünü ve zamanı daha etkin kullanabilmek için öğretmenlere verilen bu eğitimlerin onların teknoloji konusundaki eksiklerini ve ihtiyaçlarını giderecek şekilde etkili olmasının önemi büyüktür.

Bu araştırmada özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlere yapılan hizmet içi eğitimlerde karşılaşılan temel sorunlar, eğitimleri etkileyen faktörler ve teknoloji konusunda daha etkili eğitimlerin nasıl olabileceği ile ilgili farklı görüş açılarından değerlendirmeler bulunmaktadır. Bu bulgular ile bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin daha etkili yapılabilmesinin sağlanması, kaynakların ve insan gücünün daha etkin kullanılabilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerle ilgili çalışmalar bulunmakla beraber bu konuda iyi ve kötü uygulamaları, eğitimi etkileyen faktörleri, hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesi ve eğitimlerin nasıl daha etkili olabileceği ile ilgili öğretmen, yönetici, BT rehber öğretmeni ve eğitim eğitimcileri görüşlerini alan ve karşılaştıran nitel bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma daha önce araştırma konusu olmamış farklı paydaşların görüş ve önerilerinin değerlendirilecek olması açısından bilimsel önem taşımaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmada 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kırklareli ilinde bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlere katılan 18 öğretmen, 5 okul yöneticisi, 6 BT rehber öğretmeni ve 3 eğitimcinin değerlendirmeleri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Bu bölümde, sıklıkla kullanılan bazı kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Hizmet içi Eğitim: Çalışanlara mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için çalıştıkları süre içinde verilen eğitim, işbaşında eğitimdir (TDK, 2020).

Bilgi ve İletişim Teknolojileri: Bilgi ve iletişim teknolojileri bilginin toplanması, toplanmış bilginin işlenmesi, depolanması ve aktarılması ve paylaşılması için kullanılan araçlar ile teknolojiler olarak tanımlanabilir (Göktaş, 2006).

Öğretmen: Bir alan dersinin öğretiminden sorumlu kişidir (MEB, 2007).

Yönetici: Okulun yönetiminden sorumlu müdür ve müdür yardımcılarını kapsamaktadır. Okulun yönetiminden sorumlu müdür ve müdür yardımcılarını kapsamaktadır (MEB, 2007).

Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmenleri: Sürekli ve dinamik bir eğitim anlayışı ile teknolojiye gelişmeleri izleyen, bu gelişmeleri okullarındaki öğretmen ve öğrencilere yansıtan, Bilgi Teknolojisi sınıflarının koordinasyonunda, hizmette tutulmasında ve kullanılmasında eğitim öğretim saatleri dışında bu sınıfların serbest kullanıma açılması için gerekli planlamanın yapılmasında, okullarındaki yönetici ve öğretmenlerin eğitilmesinde, okul yönetimi ile birlikte çalışarak rehberlik görevi yapan öğretmenlerdir (MEB, 2007).

Eğitici: Eğitici; kurumda gerek kendisine gerekse diğer çalışanlarına işin daha etkin, daha verimli ve amaca hizmet eder bir şekilde aktarımı hususunda bilgi, beceri ve davranış kazandırmayı amaçlayan, çevresine model olan ve bu sorumluluğu paylaşan işgörendir (MEB, 2005).

1.6. İlgili Alanyazın

Alan yazın taraması sonucu ülkemizde bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesine yönelik sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Buna karşın bu konuya yakın konular olarak hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesi, öğrenme ortamlarına bilgi ve iletişim teknolojilerinin entegrasyonu, öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının değerlendirilmesi, öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının teknoloji kullanımı, öğretmenlere yapılacak teknoloji içerikli hizmet içi eğitimler için yeni bir program geliştirme ve değerlendirilmesine yönelik yapılmış çalışmaların olduğu tespit edilmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bazıları şöyledir:

Yıldırım'ın (2013) bilişim teknolojileri konusunda yapılmış hizmet içi eğitimlerin niteliğini etkileyen faktörleri ile ilgili yaptığı içerik analizi çalışmasında eğitimleri etkileyen en önemli faktörlerin teknik alt yapı ve ortamın uygunluğu, eğitimlerin zamanının öğretmenlere uygunluğu, uzaktan eğitimlerin kullanılabilirliği ve kursların sonunda öğretmenlerin değerlendirilmesi şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır.

Keleş ve Çelik'in (2013), 2000-2010 yılları arasında bilgisayar teknolojileri ve eğitimde kullanımlarına yönelik yürütülen hizmet içi eğitim kurslarını inceledikleri çalışmalarında hizmet içi kurslarının daha çok yazılım konulu içeriklerin olduğu, bilgisayarların öğrenme ortamlarına entegre edilmesine yönelik kursların yetersiz olduğu sonucuna varmışlardır.

Arslan ve Şahin'in (2013) bilişim teknolojileri öğretmenlerinin hizmet içi eğitim kurslarına yönelik görüşleri ile ilgili yapmış oldukları çalışmada en çok önem verilen konuların kurs içeriği, mesleki gelişime etkisi ve kursun verildiği yer olarak belirlenmiştir.

Fatih projesinde kullanılan etkileşimli tahtalara ve hizmet içi eğitimlere yönelik öğretmen görüşlerinin alındığı çalışmayı yapan Gökmen, Akgün ve Kartal'a (2014), öğretmenler kendilerine verilen eğitimleri yetersiz olduğu, sınıflarda kullanabilecekleri içeriklerin yetersiz olduğu ve bu içerikleri kendilerinin üretemedikleri, etkileşimli tahtaların öğrenme ortamında faydalı olduğu, internet bağlantısı ve teknik sorunlar yaşadıkları şeklinde bulgular belirtmişlerdir.

Çakır (2016) bilgi ve iletişim teknolojileri içerikli hizmet içi eğitimlerin verimliliğine etki eden faktörleri ile ilgili yapmış olduğu çalışmada bilgi ve iletişim teknolojileri içerikli hizmet içi eğitimlerin verimliliğine etki eden faktörlerin alan uzmanı, gönüllü katılım, teknoloji bilgisi hazırbulunmuşluk düzeyi, eğitimlerin zamanı ve eğitimlerin yeri ve teknik alt yapı, uygulamalı eğitim, katılımcı sayısı ve mentör öğretmen olarak bulmuştur.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Hizmet İçi Eğitim

Hizmet içi eğitim; ilgili personelin mesleğe başladığı andan, kurumdan ayrılana kadar mesleğinin gerektirdiği donanım için yeniliklere ve gelişimlere ayak uydurmasını sağlamak amacıyla yapılan planlı ve programlı eğitimlerdir (Ergin, Akseki ve Deniz, 2012). Gültekin, Çubukçu ve Dal'a (2010) göre öğretmenler, hizmet öncesinde ne kadar iyi yetiştirilirse yetiştirilsinler, onların mesleklerinde başarılı olabilmeleri için hizmet içi eğitimler ile bilgilerini yenilemeleri ve kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla, hizmet içi öğretmen eğitimi, hizmet öncesi eğitimin tamamlayıcısı ve mesleğe ilişkin yeni bilgi ve beceriler edinmenin önemli bir yolu olarak görülmektedir.

Hizmet içi eğitim; "Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan tüm öğretmenlerin işteki verimliliklerini artırmak amacıyla düzenlenen kurs ve seminerler ve benzeri çalışmalardır" (MEB, 2006). Budak (1998) yaptığı çalışmalarda öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimi; eğitimde hedeflenen niteliklerin öğrencilere kazandırılması için gerekli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların bilimsel ve sosyoekonomik gerçekler ile öğretmenlere kazandırılmasını hedefleyen süreçlerin bütünü olarak tanımlamaktadır. Yapılan bu hizmet içi eğitimlerdeki temel amaç da Aytaç'a (2000) göre; değişmekte ve gelişmekte olan eğitim anlayışı konusunda öğretmen ve yöneticileri bilgilendirmek ve bu süreçte etkili ve verimli olabilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmaktır. Öğretmenlerin hizmet içi eğitim çalışmalarlarıyla kendilerini yenileyebilmeleri ve bilgilerini güncelleyebilmeleri sağlanabilir. Ayrıca kurumsal olarak düşünüldüğünde hizmet içi eğitim ile okulda yenilenme, etkinleşme ve canlanma gerçekleşebilir (Erdoğan, 2014).

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Hizmet içi Eğitim Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi Raporu'na (2006) göre:

“Toplumsal bir örgüt olarak Millî Eğitim Bakanlığı’nın amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nun 2. maddesinde yer almaktadır ve kısaca, iyi insan, iyi yurttaş, iyi üretici ve tüketici yetiştirmek olarak ifade edilir. Millî Eğitim Bakanlığının bu amacını gerçekleştirebilmesinde hizmet içi eğitimin çok farklı bir işlevi bulunmaktadır. Çünkü ürettiği hizmet herhangi bir hizmet değildir; bir ülkenin gelecek nesilleri yetiştirilmektedir. Elbette ki, dün edinilmiş bilgi ve becerilerle gelecek nesilleri yetiştirmek mümkün değildir”. Bu amaç doğrultusunda düzenlenen merkezi hizmet içi eğitim faaliyetlerinin planlama, onay ve uygulama süreçleri Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı kurumlarda görev yapan öğretmenler için Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, öğretmen dışı unvandaki personel için Personel Genel Müdürlüğü, mahalli hizmet içi eğitimler için Valilikler tarafından yürütülmektedir (MEB, 2019a).

MEB tarafından 1995 yılında yayınlanan hizmet içi eğitim yönetmeliğinin 5. maddesine göre hizmet içi eğitimin hedefleri şu şekildedir;

- a) *Hizmet öncesi eğitimden gelen personelin kuruma uyumunu sağlamak,*
- b) *Personele Türk Millî Eğitiminin amaç ve ilkelerini bir bütünlük içinde kavrama ve yorumlamada ortak görüş sağlamak ve uygulamada birlik kazandırmak,*
- c) *Mesleki yeterlilik açısından, hizmet öncesi eğitimlerin eksikliklerini tamamlamak,*
- d) *Eğitim alanındaki yeniliklerin, gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak,*
- e) *Personelin mesleki yeterlilik ve anlayışlarını geliştirmek,*
- f) *İstekli ve yetenekli personelin, mesleklerinin üst kademelerine geçişlerini sağlamak,*
- g) *Farklı eğitim görenler için, yan geçişleri sağlayacak tamamlama eğitimi yapmak,*
- h) *Eğitime ait temel prensip ve teknikleri uygulamada birlik sağlamak,*
- i) *Türk Millî eğitim politikasını yorumlamada bütünlük kazandırmak,*
- j) *Eğitim sisteminin geliştirilmesine destek olmak (MEB, 1995).*

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bu hedefler doğrultusunda öğretmenlere başlıca işi tanıma ve uyum eğitimleri, adaylık hazırlayıcı eğitimi, mesleki beceri kazandırma eğitimleri, meslekte ilerleme ve geliştirme eğitimleri, teknolojiye uyum eğitimleri, eğitim yönetimi eğitimleri düzenlenmektedir (Aytaç, 2000).

2.1.1. Hizmet İçi Eğitimde İhtiyacın Belirlenmesi

Çalışanların işlerinde daha verimli olmalarını sağlamak, yükselmelerine olanak tanımak ve ayrıca kurumların başarısına hizmet edebilmek amacıyla düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarına harcanan zaman, para ve çabanın boşa harcanmasını engellemek için kurumlarda öncelikle eğitim ihtiyaçları saptanmalı (Tunalı, 2001) ve hizmet içi eğitim programları bu ihtiyaçlara göre yürütülmelidir (MEB, 2006).

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2018 Yılı Birim Faaliyet Değerlendirme Raporu'nda eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve standart eğitim programlarının hazırlanması şu şekilde belirtilmektedir: “Öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçları; öğretmenlerin talepleri, mevzuat zorunlulukları, bilim ve teknolojideki gelişmeler, yönetici, denetim raporları vb. eylem planları ve diğer üst belgeler dikkate alınarak belirlenmektedir. Öğretmenlere eğitim ihtiyacını belirleme anketleri Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi (MEBBİS) üzerinden uygulanmaktadır. Belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda standart eğitim programları hazırlanmakta ve güncellenmektedir.” (MEB, 2019a). MEBBİS üzerinden yapılan bu ihtiyaç analizlerinde öğretmenler eğitimin içeriğini, eğitimin düzenlenmesini istedikleri ayı, eğitimin uzaktan eğitim ya da yüz yüze eğitim şeklinde verilme yöntemini, başvurdukları alanla ilgili bilgi birikimlerini, eğitimin verilmesini istedikleri saatleri seçebilmektedir. Bu ihtiyaç analizlerinin ve öğretmenlerin isteklerinin değerlendirilmesi, eğitimlerin bu doğrultuda gerçekleştirilmesi ve anketlere ya da ihtiyaç analizlerine öğretmen katılımının artırılması hizmeti içi eğitimlerin etkililiği üzerinde büyük önem arz etmektedir.

2.1.2. Hizmet İçi Eğitimde Planlama

Bir hizmet içi eğitim programı planlanırken birçok boyutun dikkatlice ele alınması gerekmektedir. Eğitim etkinliklerinin, ne zaman, nasıl, nerede, kim tarafından, neden, hangi sürede yapılacağı ve süreç sonunda elde edilecek faydalar gibi boyutların ne olacağı sorularına planlama sürecinde cevap verilmelidir (Karadeniz, 2008). Ülkemizde öğretmenlere yönelik yapılan hizmet içi eğitimlerin içerikleri, eğitimin hedef kitlesi, eğitime katılacakların seçim yöntemi, faaliyet yeri ve zamanı, katılımcı sayısı, faaliyetin gerekçesi, ilgili daire başkanlığı ve ilgili genel müdürlüğü tarafından planlanmaktadır (MEB, 2020a).

Öğretmenlere yapılacak hizmeti içi eğitimler planlanırken kalkınma planları, hükümet programları, Bakanlığın eğitim öğretime yönelik strateji ve politikaları, eylem planları, şura raporları, merkezi sınav verileri, güncellenen müfredat değişiklikleri, öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, personel talebi, devam eden ve yapılması planlanan projeler, öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyacı belirleme anketlerinde talep ettikleri eğitim faaliyetleri de göz önünde bulundurulmaktadır (MEB, 2017). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan hizmet içi eğitimler faaliyet tipi olarak merkezi ve mahalli olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Merkezi hizmet içi eğitimlerin planlanması süreci eğitim ihtiyaçları ve önceliklerine göre Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, mahalli eğitimlerin planlanması süreci Bakanlık tarafından mahalli olarak yapılması belirlenen ya da daha bölgesel ihtiyaçlara göre Valilikler tarafından yapılmaktadır (Özdemir, 2014).

2.1.3. Hizmet İçi Eğitimde Programın Hazırlanması

Eğitim programları düzenlenirken bazı önemli çalışmalar aşağıdaki başlıklarla ifade edilebilir:

- *Eğitim programının amacının belirlenmesi.*
- *Eğitime katılacak kişilerin tespit edilmesi.*
- *Eğitim konularının belirlenmesi.*
- *Eğitmenlerin belirlenmesi.*

- *Eğitim takviminin belirlenmesi.*
- *Eğitim için uygun yerin tespit edilmesi.*
- *Eğitim süresinin belirlenmesi (Ertürk, 2018).*

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan hizmet içi eğitimlerin içerikleri, amaçları, etkinliklerin ilişkili olduğu yeterlikler, etkinliğin süresi, etkinliğin hedef kitlesi, eğitimi verecek eğitim görevlisinin özellikleri, kursiyer sayısı, etkinliğin gerçekleştirileceği ortamda olması gerekenler, kullanılacak eğitim yöntem teknik ve stratejileri, lme ve değerlendirmenin yapılışını gösterir standart eğitim programları Bakanlıkça belirlenmektedir (MEB, 2018). Eğitimler bu program doğrultusunda yapılmakta olup merkez ve taşra birimlerinin aynı anda yaptıkları uygulamaların ve eğitimlerin standardını sağlamaktadır (MEB, 2020a).

2.1.4. Hizmet İçi Eğitimin Uygulanması

a) Yetiştirilecek personelin seçimi

Hizmet içi eğitimler, kurumlarda genellikle personelin yenilikler, gelişmeler hakkında bilgi, beceri ve tutum kazandırması ve eksiklerin giderilmesi amacıyla planlanır. Ancak personel eğitiminin kurumun çalışmasını aksatmayacak bir şekilde programlanması gerekmektedir. Kurum personelinin sıra ile yetiştirilmesi tasarlandığında, hangilerinin öncelikle ve ne şekilde gruplandırılacağı üzerinde dikkat edilmesi gerekmektedir (Taymaz, 1997).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimlerin hedef kitlesi Bakanlıkça belirlenmektedir (MEB, 2020a). Milli Eğitim Bakanlığınca planlanan merkezi ya da mahalli hizmet içi eğitimlere, eğitim ihtiyaçlarına göre belli kriterler belirlenerek öğretmenlerin bir kısmı ya da belli konularda ise tamamı resen görevlendirilmektedir. Ayrıca yayınlanan planlar doğrultusunda öğretmenler kendi istekleri ile hizmet içi eğitimlere MEBBİS hizmet içi eğitim modülünden başvurmakta, aynı sistem içinde elektronik olarak bu başvurular değerlendirilmekte ve sırasıyla, okul, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Bakanlık Birimi onaylarından sonra bu eğitimlerin nihai katılımcı listesi oluşturulmaktadır (MEB,

2019a). Ayrıca görevi esnasında hizmet içi eğitime resen ya da isteği ile katılan personel eğitim boyunca görevli izinli sayılmaktadır.

b) Öğretici personelin seçimi

Hizmet içi eğitimde görevlendirilen eğitimciler bilgi ve deneyimlerini etkili bir biçimde aktaran, katılımcıların eğitim amaçları doğrultusunda yeni bilgi, beceri ve tutumlar kazanmasını sağlayan, uzmanlıkları ile katılımcıların güvenini kazanan, farklı eğitim yöntemlerinin nasıl işlediğini bilen uygun yöntemi yerinde ve zamanında kullanan kişiler olmalıdır. Yetişkin eğitiminde görev alan bir eğitici, bir öğretmen değil, kolaylaştırıcı ve iletişim gücü yüksek bir danışman rolünü oynamalıdır (Barutçugil, 2002).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimlerde eğitimi veren eğiticiler; konusunda uzman, akademisyen ya da bu alanda hizmet içi eğitimler veren öğretmenlerdir (MEB, 2020a).

c) Uygun yer ve ortamın sağlanması

Hizmet içi eğitim, katılanlara bilgi ve beceri kazandırmak, bunların geliştirilmesini sağlamak amacıyla yapılır. Yetiştirilecek personel ile eğitici personel doğru olarak seçilmiş olsa da hizmet içi eğitim faaliyetinin eğitim yerinin amaca uygun olarak seçilmemesi bu eğitimler için zaman ve para kaybı oluşturacaktır. Bu nedenle herhangi bir eğitim programı planlanırken, program yerinin ve ortamının dikkatli ve amaca uygun bir şekilde seçilmesi hizmet içi eğitim adına son derece önemlidir (Çınkır, 2003).

Hizmet içi eğitimin yeri kurumların olanakları da düşünülerek, programın türü, özellik ve ilkeleri dikkate alınarak tespit edilmelidir. Personele yalnız bilişsel alanla ilgili davranış değişikliği amaçlayan bir eğitim yapılacaksa, derslik düzeyinde; beceri kazandırılması amaçlanan, psikomotor alanla ilgili davranış değişikliği amaçlayan bir eğitim yapılacaksa laboratuvar veya atölye düzeyinde; eğer her iki faaliyet bir arada yapılacaksa hem derslik hem de laboratuvar veya atölye düzeyinde bir arada olacak şekilde yerlerin tespit edilmesi gerekmektedir (Taymaz, 1997).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen merkezi ve taşra teşkilatını yetiştirmek, verimliliğini artırmak, daha ileriki görevlere hazırlamak amacıyla

düzenlenen merkezi hizmet içi eğitimlerin bir kısmı hizmet içi eğitim enstitülerinde yapılmaktadır. Her türlü eğitim için gerekli donanımına sahip bu enstitüler Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel bağlıdır ve eğitim faaliyetlerinin yanı sıra katılımcıların konaklama ve sosyal ihtiyaçlarını da karşılamaktadır. 2020 yılında ülkemiz genelinde Aksaray, Ankara, Erzurum, İstanbul Ataşehir, İstanbul Pendik, İzmir Yeni Foça, Mersin, Rize Çayeli, Van ve Yalova Esenköy’de olmak üzere faaliyet gösteren 10 hizmet içi eğitim enstitüsü bulunmaktadır (MEB, 2020b).

Millî Eğitim Bakanlığı ya da il ve ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından planlaması yapılan mahalli hizmet içi eğitimlerin yapılacağı yerler millî eğitim müdürlüklerince eğitim faaliyetinin amaçlarına uygun bir şekilde belirlenmektedir (MEB, 2020a). Özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılması planlanan hizmet içi eğitimlerin yapılacağı yerlerde kursiyer sayısı kadar bilgisayar, etkileşimli tahta ya da projeksiyon cihazı gibi donanımların bulunması gerekmektedir. Bunun yanı sıra iyi bir internet bağlantısının olması ve güncel yazılımların kullanılması gibi teknik alt yapılar da eğitimleri etkileyeceğinden eğitimin yapılacağı ortamın seçiminde göz önünde bulundurulması gereken kriterlerdir.

d) Uygulanacak öğretim yöntemlerinin seçimi

Hizmet içi eğitim uygulanırken çeşitli öğretim yöntemlerinden kullanılabilir. Öğretim yöntemi, katılımcıların özellikleri, ders araç ve gereçleri, öğrenmeyi etkileyen tüm durumların düşünülmesi ile belirlenen ve izlenen planlı yol olarak tanımlanabilmektedir. Hizmet içi eğitim programının başarıya ulaşmasında yöntemlerin önemli bir rolü vardır. Hizmet içi eğitim uygulamalarında kullanılacak öğretim yönteminin seçilmesinde, konu ve konunun gerektirdiği fiziksel ortam, kurumun ekonomik durumu, programın niteliği, geliştirilmek istenen özellikler, grubun büyüklüğü ve eğitimin zamanı gibi etkenler önemli rol oynamaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1998; Akt. Keleş, 2019)

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimler için Bakanlıkça belirlenen standart eğitim programlarında programların hedeflerine ulaşmak için kullanılacak öğretim yöntem teknik ve stratejiler belirtilmiştir. Bu sınırlar içerisinde hizmet içi eğitimi etkileyen tüm faktörleri değerlendiren eğitimciler kendi

belirledikleri öğretim yöntemlerini uygulamaktadırlar (MEB, 2020a).

Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı hizmet içi eğitimleri yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemleri ile yapılan seminerler ve kurslar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Seminerler eğitim programları ya da mesleki alanlar ile ilgili değişimler ve gelişimleri bilgilendirme amaçlı yapılırken kurslar ise öğretmenin gelişimini ve öğrenmesini başarılı bir şekilde sağlamak amacıyla yapılmaktadır.

2.1.5. Hizmet İçi Eğitimin Değerlendirilmesi

Hizmet içi eğitim sürecinde katılımcıların davranışlarına katkı sunabilmenin yolu sürecin doğru bir şekilde gözden geçirilerek değerlendirilmesinden geçmektedir. Eğitimin belirlenen hedeflerinin ne kadarının gerçekleştiğini belirlemek; eğitimi, katılımcıların seviyelerine göre düzenleyebilmek, eğitim sırasında katılımcıların öğrenme güçlük ve eksikliklerini tespit etmek, bu eksiklik ve yetersizliklerin giderilmesine yönelik tedbirler almak için değerlendirmeye ihtiyaç duyulmaktadır (Yalın, 2001).

“Millî eğitim sisteminin başarısı açısından yadsınamaz bir önemi bulunan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin beklenen yararı sağlaması için sürekli değerlendirilmesi; olası sapmaların ve yetersizliklerin giderilmesi gereklidir. Bu amaçla hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sonunda çoğu zaman değerlendirme faaliyetlerinin yapıldığı bilinmektedir. Yine Bakanlığın hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiğini değerlendiren çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Tüm bu değerlendirme çalışmaları, Bakanlığın hizmet içi eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesinde önemli veriler sağlamaktadır” (MEB, 2006).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimlerde eğitime gelen kursiyerlerin başarılarının değerlendirilmesi kurslarda yapılmakta olup seminerlerde yapılmamaktadır. Bakanlıkça belirlenmiş olan standart eğitim programlarında kurslarda yapılacak ölçme değerlendirme yöntemi belirtilmiştir (MEB, 2020a). Ayrıca tüm hizmet içi eğitimlerin sonunda katılımcılar tarafından yapılan bir diğer değerlendirme; eğitim faaliyeti ile ilgili olup eğitim merkezi,

eğiticiler, etkinlik programı, uygulanan yöntem ve tekniklerle ilgili görüşler üzerinedir. Bu değerlendirmeler eğitim sonunda verilen anketi doldurma ya da son zamanlarda daha çok uygulanan MEBBİS hizmet içi eğitim modülünde faaliyet ve görevli değerlendirme şeklinde yapılmaktadır. Uzaktan eğitimlerde eğitici olmadığından dolayı sadece faaliyet değerlendirme yapılmaktadır. Bu değerlendirmeleri yapmayan katılımcılar e-sertifikalarını alamamaktadırlar.

2.2. Bilgi ve İletişim Teknolojileri

Bilgi ve iletişim teknolojileri; elektronik ortamda bilgiye ulaşma, ulaşılan bilgiyi kaydetme, düzenleme, kullanma ve sunma olanağı veren donanımlar (bilgisayarlar, tarayıcılar, dijital kameralar, vb.) ve bilgisayar yazılımları (veri tabanı ve çoklu ortam programları) ile telefonlar, belge-geçerler, modemler ve bilgisayarlar gibi bilgiye erişmeyi ve bilgiyi kullanmayı sağlayan telekomünikasyon araçlarını tanımlamak için kullanılan bir terimdir (UNESCO, 2002; Akt. Demirhan, 2012).

Günümüzde kara tahta, tebeşir, kitap, defter, kalem gibi teknolojiler okullarda hala kullanılmakta olup bilgi ve teknoloji alanında yaşanan hızlı değişim ve yenilikler okullarda kullanılmakta olan teknolojileri de değişmesine sebep olmuştur. Artık okullarda etkileşimli tahta, projeksiyon, tabletler, internet, animasyonlar, simülasyonlar, çeşitli eğitim yazılımları gibi bilgi ve iletişim teknolojileri sıklıkla kullanılmaya başlanmış ve hatta derslerin ayrılmaz parçaları olmuşlardır (Yadigaroğlu, 2014).

Bardakçı ve Keser'e (2017) göre bilgi iletişim teknolojileri eğitim ortamlarında öğretimsel, yönetsel ve sosyokültürel olmak üzere üç temel amaç ile kullanılmaktadır. Öğretimsel uygulamalar; öğrenci merkezli eğitim ortamları yaratma, bu sürecin etkililiği ve verimliliğini arttırma, yönetsel uygulamalar; öğrenci-öğretmen-veli etkileşimi, yönetim kısmında öğrenci kayıtlarının tutulması, diğer kurum ya da bakanlık birimleriyle bilgi akışının sağlanması, öğretim programlarının geliştirilmesi, öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi, sosyokültürel uygulamalar; teknolojiye karşı okullarda oluşturulan bakış açısı, tutum, bilgi, beceriler ile toplumun ve okul çevrelerinin üzerinde toplumsal ve kültürel etkileri olması şeklindedir.

2.2.1. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitim Sürecine Entegrasyonu

Teknolojideki hızlı gelişimler çağın öğrencilerinin ve öğretmenlerinin özelliklerini de değiştirmektedir. Artık bilgi çağının öğrenci tarzı kitap ezberleyen, bilgilerle beyinleri doldurulan, öğrendiği bilgileri nerede ve nasıl kullanacağını bilmeyen öğrenci tipi yerine; hangi bilgiyi nereden ve nasıl elde edeceğini bilen, bilgiye kendisi ulaşabilen, eleştirel düşünceye sahip öğrenci, bilgi çağının öğrencisidir (Şimşek, 2002). Öte yandan eğitim sisteminin temel taşı olan öğretmenler bilgi ve iletişim teknolojilerini eğitim ortamlarında etkili şekilde kullanmak, öğrenme kaynaklarını çeşitlendirmek ve yenilemekle beraber değişen teknoloji ve toplumsal ihtiyaçlara göre bireyler yetiştirmekle sorumludur (Odabaşı ve Kabakçı, 2007). Günümüzde bu şekilde değişen öğretmen ve öğrenci özellikleri ile birlikte birçok ülke eğitim hedeflerini ve öğretim programlarını bilgi ve iletişim teknolojileri entegrasyonunu sağlayacak şekilde belirlemekte ve yeni eğitim politikaları da bu doğrultuda oluşturmaktadır (Tanyeri, 2008).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim öğretim ortamında etkin bir şekilde kullanımının hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından çeşitli alanlarda faydası vardır ve günümüz dünyasında eğitimde teknoloji kullanımı kaçınılmazdır (Çiftçi, Taşkaya ve Alemdar, 2013). Ayrıca eğitime ayrılmış olan kaynakların daha etkili kullanılması, öğrenme ortamlarına sağladığı esneklik ile beraber bilgi akışının etkili bir şekilde sağlanabilmesi bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitim sistemi ile bütünleştirilmesini gerektiren diğer önemli koşullardır (Göktaş, Yıldırım ve Yıldırım, 2008).

2.2.2. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Entegrasyonunda Öğretmenin Rolü

Eğitim ortamlarında teknoloji kullanımı günümüz koşullarında gerekli fakat öğretmenin katılımı olmazsa yetersizdir. Öğrencilerin gelişen teknolojiden yararlanmaları ancak öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili kullanmaları, teknoloji konusunda öğrencilere yardımcı ve rehber olmaları ile mümkündür (MEB, 2007). Teknolojinin eğitime entegrasyonunun başarılı olması ve öğrencilerin okulda

teknolojiyi iyi bir şekilde kullanması öğretmenlerin teknolojiyi benimseme isteklerine ve öğretmenlerin bu doğrultudaki tutum ve davranışlarına bağlıdır. Teknolojik yenilikler, okullardaki değişimleri zorunlu hale getirmekte okul ve öğrenme ortamlarının yapısını değiştirmektedir (Balay, 2004).

Ülkemizde 2004 yılından itibaren yenilenen öğretim programları devamlı gelişen teknolojinin eğitim ortamlarında daha etkili kullanılabilmesi ile ilgili pek çok çalışma yapılmaktadır. Eğitimde bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı ve entegrasyonunu sağlayacak, sınıflarına uygulayacak olan öğretmenler bu noktada oldukça önemlidir (Önal, 2019). Bu entegrasyonun etkin bir şekilde sağlanabilmesi için 2010 yılı sonrasında yapılan uygulamalar; okul bilgi ve iletişim teknolojileri alt yapı ve erişim olanaklarının sağlanması, e-içeriklerin geliştirilmesi, öğretim programlarının yenilenmesi, e-okul gibi yönetsel süreçlerin değiştirilmesi, bilgi ve iletişim teknolojileri bilgi ve iletişim teknolojileri kaynaklarının güvenli ve doğru kullanılması ve tüm bunların öğrenim ortamlarına yansıtacak olan öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım becerilerinin hizmet içi eğitimlerle geliştirmelerini sağlayacak mesleki gelişim süreçlerinin düzenlenmesi şeklindedir (Bardakçı ve Keser, 2017).

2.2.3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Entegrasyonunda Öğretmenin Eğitimi

Okullardaki teknoloji kullanımında amaç öğretmenin yerini tutacak bir teknoloji geliştirip kullanmak değil gerek yöntem gerekse teknolojik açıdan öğretmene ve öğrenciye yardımcı yeni imkanlar araştırmak ve sunmaktır. Okullar içerisinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin uygulayıcısı öğretmenler olduğu için teknolojinin eğitime entegrasyonunda öğretmen eğitimi önemle üzerinde durulması gereken konulardan biridir (Altın, 2009). Bu nedenle teknoloji kullanımı öz yeterliliğine sahip olacak şekilde öğretmenlerin gelişimini sağlayan hizmet içi eğitim geliştirmek ve eğitimleri uygulamak çağın yeniliklerini takip eden okullar için bir zorunluluk haline gelmiştir (Metin, 2018).

Eğitimde teknoloji kullanımı konusunda tüm paydaşların, özellikle de öğretmenlerin bu süreçte daha etkin rolü bulunmakta ve olumlu tutum ve davranış

sergilemeleri büyük önem taşımaktadır. Okullarda yeterli düzeyde öğretim teknolojileri ve araçları bulunmasına rağmen, öğretmenler tarafından bu araçların ya bir kısmının kullanıldığı ya da hiç kullanılmadığı bilinmektedir (Adıgüzel, 2010). Öğretmenlerin teknoloji araçlarını okullarda etkin bir şekilde kullanımını sağlamak için öğretmenlerin mesleki gelişimleri şarttır. Gelişen ülkelerde öğrencilerin daha iyi teknoloji becerilerine sahip olması için öğretmenlerin teknoloji kullanımı ve uygulanması ile ilgili almış oldukları eğitimler anahtar rolündedir. Eğitim ortamlarında teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin bilgisayarlar hiçbir zamana öğretmenlerin yerini alamazlar, öğretmenler teknolojiyi uygun ve etkili bir şekilde kullanarak eğitime entegre ederler (Carlson ve Gadio, 2002).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verileri toplama araçları, verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin her bir aşamasını birebir deneyimleyen ve gözlemleyen öğretmenlerin, yöneticilerin, BT rehber öğretmenlerinin ve eğitimleri veren eğiticilerin görüşlerinin etkililik bağlamında değerlendirilmesine olanak veren nitel bir araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Gerçekleştirilen bu araştırma, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler ile ilgili öğretmenlerin, yöneticilerin, BT rehber öğretmenlerinin ve eğiticilerin görüşleri, önerileri ve beklentilerinin tespit edilmesi amacıyla iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılarak hazırlanmış bir durum çalışmasıdır. İç içe geçmiş tek durum deseni tek bir durum içinde birden fazla alt tabaka veya birim olan, birden fazla analiz biriminin söz konusu olması ile çalışılan durum desenidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesi durumu için paydaşların her biri farklı analiz birimi olarak düşünülmüş ve buna uygun olarak iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kırklareli ilinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticiler, öğretmenler, BT rehber öğretmenleri ve bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimleri veren eğiticiler oluşturmaktır.

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme tekniklerinden birisi

olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Belirlenen örneklem araştırmaya katılan, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitim almış 18 öğretmen, okullarında bilgi ve iletişim teknolojileri donanımı ve altyapısı bulunan 5 yönetici ve 2018-2019 eğitim öğretim yılında çeşitli okullarda BT rehber öğretmeni olarak görevlendirilen 6 BT rehber öğretmeni ile bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimler vermiş olan 3 eğiticiden oluşmaktadır. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcı Çizelgesi

S.N	KOD	Görev Yeri	Branşı/Unvanı	Hizmet Süresi	Cinsiyet
1	BT 1	Kırklareli/ Merkez	BT Rehber Öğretmeni	10-20 yıl	Erkek
2	BT 2	Kırklareli/ Merkez	BT Rehber Öğretmeni	10-20 yıl	Erkek
3	BT 3	Kırklareli/ Merkez	BT Rehber Öğretmeni	10-20 yıl	Erkek
4	BT 4	Kırklareli/ Merkez	BT Rehber Öğretmeni	10-20 yıl	Erkek
5	BT 5	Kırklareli/ Merkez	BT Rehber Öğretmeni	10-20 yıl	Erkek
6	BT 6	Kırklareli/ Babaeski	BT Rehber Öğretmeni	10-20 yıl	Erkek
7	Ö 1	Kırklareli/ Pehlivan köyü	Edebiyat	1-10 yıl	Erkek
8	Ö 2	Kırklareli/ Lüleburgaz	Bilişim Teknolojileri	10-20 yıl	Erkek
9	Ö 3	Kırklareli/ Lüleburgaz	Matematik	10-20 yıl	Kadın
10	Ö 4	Kırklareli/ Lüleburgaz	Coğrafya	10-20 yıl	Kadın
11	Ö 5	Kırklareli/ Lüleburgaz	Fizik	10-20 yıl	Kadın
12	Ö 6	Kırklareli/ Lüleburgaz	Felsefe	20 yıl üstü	Erkek
13	Ö 7	Kırklareli/ Lüleburgaz	İHL Meslek	1-10 yıl	Erkek
14	Ö 8	Kırklareli/ Lüleburgaz	Edebiyat	1-10 yıl	Kadın
15	Ö 9	Kırklareli/ Babaeski	Pazarlama	1-10 yıl	Kadın
16	Ö 10	Kırklareli/ Babaeski	Coğrafya	10-20 yıl	Kadın
17	Ö 11	Kırklareli/ Babaeski	Tarih	20 yıl üstü	Erkek
18	Ö 12	Kırklareli/ Lüleburgaz	Kimya	20 yıl üstü	Kadın
19	Ö 13	Kırklareli/ Lüleburgaz	Matematik	20 yıl üstü	Erkek
20	Ö 14	Kırklareli/ Lüleburgaz	Edebiyat	10-20 yıl	Erkek
21	Ö 15	Kırklareli/ Babaeski	Edebiyat	10-20 yıl	Erkek
22	Ö 16	Kırklareli/ Babaeski	Elektrik	10-20 yıl	Erkek
23	Ö 17	Kırklareli/ Pehlivan köyü	Matematik	1-10 yıl	Erkek
24	Ö 18	Kırklareli/ Lüleburgaz	Müdür Yardımcısı	10-20 yıl	Erkek
25	Y 1	Kırklareli/ Lüleburgaz	Müdür Yardımcısı	10-20 yıl	Erkek
26	Y 2	Kırklareli/ Lüleburgaz	Müdür	20 yıl üstü	Erkek
27	Y 3	Kırklareli/ Lüleburgaz	Müdür Yardımcısı	20 yıl üstü	Erkek

28	Y 4	Kırklareli/ Babaeski	Müdür	20 yıl üstü	Erkek
29	Y 5	Kırklareli/ Pehlivanköy	Müdür	20 yıl üstü	Erkek
30	E 1	Kırklareli/ Lüleburgaz	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	20 yıl üstü	Erkek
31	E 2	Kırklareli/ Lüleburgaz	FATİH Projesi Koordinatörü	10-20 yıl	Erkek
32	E 3	Kırklareli/ Lüleburgaz	FATİH Projesi Eski Koordinatörü	10-20 yıl	Erkek

Tablo 1'e göre araştırmının çalışma grubunu Kırklareli ili Merkez, Lüleburgaz, Babaeski, Pehlivanköy ilçelerinde bulunan Anadolu Lisesi, Anadolu Meslek Programı, Anadolu İmam Hatip Lisesi gibi çeşitli ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler, yöneticiler, BT rehber öğretmenleri ve eğiticiler olmak üzere toplam 32 kişi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan farklı branşlarda görev yapan 18 öğretmenden on biri erkek, yedisi kadındır, 6 BT rehber öğretmenin, 5 yöneticinin ve 3 eğiticinin tamamı erkektir. Ayrıca bu öğretmenlerden beşinin hizmet süresi 1-10 yıl, dokuzunun hizmet süresi 10-20 yıl ve dördünün hizmet süresi 20 yıl üstüdür. BT Rehber öğretmenlerinin tamamının hizmet süresi 10-20 yıl, yöneticilerden birinin hizmet süresi 10-20 yıl, dördünün hizmet süresi 20 yıl üstüdür. Araştırmaya katılan eğiticilerden ikisinin hizmet süresi 10-20 yıl iken birinin hizmet süresi 20 yıl üstüdür.

Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları hizmetçi eğitimlerin listesi Tablo 2'de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili içerikleri çeşitlilik gösteren hizmet içi eğitimler almışlardır. FATİH projesi kapsamında 'FATİH Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursu'na tüm öğretmenlerin katıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin en fazla katıldığı diğer kurslar 14 öğretmenin katılmış olduğu 'FATİH Projesi Etkileşimli Sınıf Yönetimi Kursu' ve 11 öğretmenin katılmış olduğu 'FATİH Projesi Eğitim Bilişim Ağı (EBA) V Sınıf Kursu'dur. 'FATİH Projesi BT'nin Bilinçli, Güvenli Kullanımı Semineri, Temel Düzeyde Bilgisayar Kursu' öğretmenler tarafından alınan diğer eğitimlerdir. Az sayıda öğretmenin de 'FATİH Projesi Ağ Altyapı Semineri, BT Rehber Öğretmenliği Kursu, Geogebra Matematik Programı Kursu, Intel Öğretmen Eğitim Programı Temel Kursu'na katıldığı görülmektedir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile İlgili Almış Oldukları Hizmet İçi Eğitimlerin Listesi

KURSUN/SEMİNERİN ADI	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15	Ö16	Ö17	Ö18	f
FATİH Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	18
FATİH Projesi Etkileşimli Sınıf Yönetimi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	14
FATİH Projesi EBA V Sınıf			✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	11
FATİH Projesi BT.nin Bilinçli, Güvenli Kullanımı		✓	✓			✓				✓	✓	✓	✓					✓	8
Temel Düzey Bilgisayar						✓							✓	✓	✓				4
FATİH Projesi Ağ Altyapı		✓														✓		✓	3
BT Rehber Öğretmenliği	✓															✓			2
Geogebra Matematik Programı			✓										✓						2
İntel Öğretmen Eğitim Programı		✓													✓				2
BT Rehber Öğretmenliği Güncelleme	✓																		1
Web Tabanlı İçerik Geliştirme		✓																	1
ITEC Öğrenme Aktiviteleri	✓																		1
Flash Eğitimi		✓																	1
Bilgisayar Programcılığı		✓																	1
Maker Robot Eğitimi																		✓	1
Coğrafyada Akıllı Tahta Kullanımı				✓															1

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışma grubundaki öğretmenlerden BT Rehber Öğretmenliği Güncelleme Kursu, Web Tabanlı İçerik Geliştirme Kursları, ITEC Öğrenme Aktiviteleri Semineri, Flash Kursu, Bilgisayar Programcılığı ile İlgili Kurslara, Maker Robot Eğitimi, Coğrafyada Akıllı Tahta Kullanımı Kursu’na sadece birer öğretmen katılmıştır.

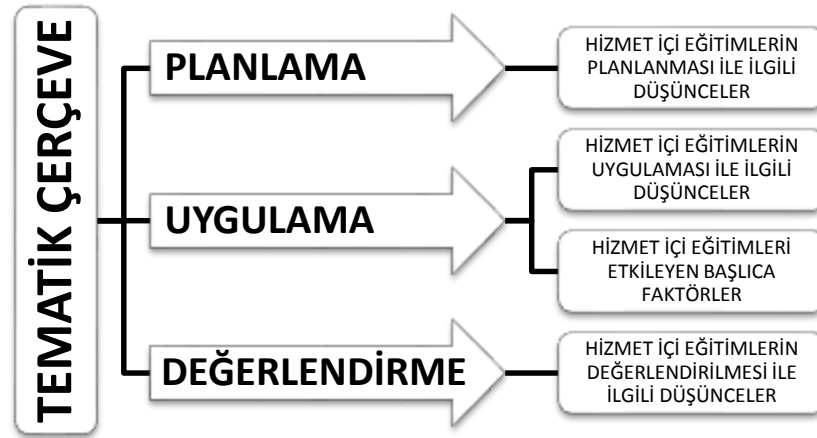
3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği araştırmacının önceden hazırlamış olduğu görüşme protokolüne bağlı olarak standartlığı koruyan, öte yandan da yan ve alt sorularla kişinin cevaplarını detaylandırması sağlayabilen esnek, eğitim bilim araştırmalarına daha uygun bir tekniktir (Türnüklü, 2000). Katılımcıların bilgi ve

iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler konusunda görüş ve beklentilerini öğrenmek, derinlemesine bilgi edinmek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları araştırmacı tarafından düzenlenmiş olup görüşmeler her bir katılımcı ile yüz yüze yapılmıştır. Görüşme formları hazırlanırken bilgi ve iletişim teknolojileri, hizmet içi eğitimler, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimler konularında önceden yapılmış çalışmalar, mevcut uygulamalar ve ilgili mevzuat incelenmiş ve bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlere yapılan hizmet içi eğitimler için kavramsal çerçeveyi oluşturmak üzere planlama, uygulama, değerlendirme olmak üzere 3 tema oluşturulmasına uzman görüşleri doğrultusunda karar verilmiştir. Görüşme formlarının düzenlenme aşamasında araştırmacı tarafından bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitim veren 2 eğitici ve 1 BT öğretmeni ile beraber ön görüşme yapılmıştır ve alt temaların da belirlenmesiyle taslak görüşme formları oluşturulmuştur. Sonuç olarak, nitel araştırma yöntemleri ve eğitim teknolojisi alanlarında uzman akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formlarına son şekli verilmiştir. Görüşmeler katılımcıların görev yaptıkları okullarda, kendi belirledikleri gün ve saatte gerçekleştirilmiştir. Verilerin kaydedilmesinde katılımcılardan önceden izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmış, gerekli durumlarda görüşme ile ilgili yazılı notlar alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi yapılmadan önce görüşme kayıtları bilgisayarda yazıya geçirilmiş ve sonra nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilen verilerin önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi ve yorumlanması ile yapılan bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini daha açık ve daha çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenerek ve yorumlanarak sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Şekil 1. Araştırma Bulguları İçin Oluşturulan Tematik Çerçeve

Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler öncelikle araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bütün verilerin aktarımı tamamlandıktan sonra doğrulama işlem için metne dönüştürülen veriler ve ses kayıtları bir uzmana verilmiş, verilerin bilgisayar ortamına eksiksiz ve olduğu gibi aktarıldığı teyit edilmiştir. Verilerin analizi için indeksler oluşturulmuştur. Bu indeksler yardımı ile düzenlenen ve analize hazır hale getirilen verilerden elde edilen kod ve kavramlar yardımı ile betimsel analiz için daha önceden belirlenen temalar ile Şekil-1’de görüldüğü gibi tematik bir çerçeve oluşturulmuş, bu çerçeveye göre veriler işlenmiş, tablolar oluşturulmuş, yorumlanmıştır. Araştırmanın inandırıcılığını artırmak amacı ile gerekli yerlerde doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Yıldırım ve Şimşek’e (2016) göre nitel araştırmalarda geçerlik araştırılan konu ile ilgili bütüncül bir resim oluşturulabilmesi için verilerin gerçeği yansıtması, inandırıcı olması ve genellenebilir olmasına bağlıdır. Güvenirlik ise araştırmacının gerçekleştirmiş olduğu görüşmelerde verilerin toplanması ve sonrasında analiz aşamasında tutarlı davranmasına ve uzman değerlendirmesine açık, teyit edilebilir sonuçlara ulaşmasına bağlıdır.

Bu araştırmada verilerin geçerliği ve güvenilirliği için araştırmacının başvurduğu stratejiler aşağıda belirtilmiştir;

- Araştırma kapsamın veri toplama araçlarının oluşturulmasında uzman görüşlerine başvurulmuştur.
- Çalışma grubu araştırmanın amacına uygun bir şekilde amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.
- Görüşme esnasında katılımcıların iznine bağlı olarak ses kayıt cihazı ve not alma yöntemi kullanılmıştır.
- Araştırma yüz yüze görüşmeler ile katılımcıların bulunduğu doğal ortamlarda yapılmıştır.
- Verilerin elde edilmesi, analiz ve değerlendirme sürecinde objektif ve tarafsız davranılmıştır.
- Araştırma bulguları doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve bulguların yorumları bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi boyutlarında ele alınacaktır.

4.1. Hizmet İçi Eğitimlerin Planlanması ile İlgili Bulgular

Hizmet içi eğitimlerin planlaması ile ilgili ihtiyaç analizi, eğitimlerin içerikleri, öğretmenlerin katılım talepleri ve planlama ile ilgili diğer düşünceler alt temaları oluşturulmuştur. Paydaşların bu konulardaki görüşleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Hizmet İçi Eğitimlerin Planlanması ile İlgili Düşünceler

Alt Temalar	Paydaş Görüşleri	ÖĞRETMEN	YÖNETİCİ	BT REHBER ÖĞRETMENİ	EĞİTİCİ
Planlama Sürecinde İhtiyaç Analizi Yapılma Durumu	İhtiyaç Analizi Yapılıyor	5	1	2	2
	İhtiyaç Analizi Yapılmıyor	3		2	
	İhtiyaç Analizi Çok Sık Yapılmıyor	2			
Eğitimlerin İçeriği ile İlgili Düşünceler	İçerik Konusunda Sıkıntılar Olabiliyor	3	1	2	2
	İçerikler Yeterli	3		2	
	Paydaşların Görüşleri Alınarak İhtiyaçları Belirlenmeli	9	4	3	3
Planlama Sürecinde	İçerikler Branş Bazında Olmalı	7		1	1
	Eğitimler Arttırılarak Yeni Güncel Konular Olmalı	4	1	1	3
	Zorunlu Katılım Oluyor	9	3	2	1

Öğretmenlerin Eğitimlere Katılım Talepleri	Hem Zorunlu Hem Gönüllü Katılım Oluyor	2	1	4	1
	Gönüllü Katılım Oluyor	2			
Planlama ile İlgili Diğer Düşünceler	Eğitimlerin Planlaması Bölgesel Yapılmalı	4	1		
	Öğretmenler Eğitimlere Teşviklerle Motive Edilmeli	1		1	1

Eğitimlerin planlanması sürecinde *ihtiyaç analizi* yapılma durumu ile ilgili *ihtiyaç analizi* yapıldığı görüşünü bildiren öğretmenler bulunmaktadır ve analizlerin yapılsa da bu istenen eğitimlerin talebe göre açıldığını ve talep ettikleri eğitimlerde de yeterli kursiyer sayısı olmadığından açılmadığı ile ilgili problemi de dile getirmişlerdir. Öğretmenlerden *ihtiyaç analizi* yapılmadığı ya da yeteri kadar yapılmadığı şeklinde de verilen cevaplar bulunmaktadır.

Yöneticilerden sadece biri bu konuda *ihtiyaç analizi* yapıldığı ile ilgili görüş bildirmiştir. İhtiyaç analizinin eğitimlerin ilk günü yapıldığı ve o doğrultuda eğitimler verildiğini belirtmiştir.

BT rehber öğretmenlerinden *ihtiyaç analizi* yapıldığını belirtenler olduğu gibi böyle bir ihtiyaç tespitinin yapılmadığını planlama sürecini üslerin belirlediğini, onların da zorunlu olarak bu duruma uyum sağladıklarını belirtenler de bulunmaktadır.

Eğiticilerden de MEBBİS üzerinden *ihtiyaç analizlerinin* zaman zaman yapıldığı ile ilgili görüş bildirilmiştir. Bu uygulamanın devamlılığı ile ilgili bilgilerinin olmadığını da eklemiştir.

Paydaş görüşlerini incelediğimizde *ihtiyaç analizlerinin* yapıldığı ile ilgili katılımcı görüşleri benzerlik göstermekle beraber ihtiyaç analizinin yapılmadığı ile ilgili görüş bildiren paydaşlar da bulunmaktadır. Katılımcıların önemli bir kısmının MEBBİS üzerinden yapılmakta olan *ihtiyaç analizleri* ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu analizlere yeterli katılımı göstermedikleri görülmektedir. Planlamanın ilk basamağı olan ihtiyaçların belirlenmesi için öğretmen görüşlerinin alındığı *ihtiyaç analizi* anketlerinin öğretmenler tarafından uygulanması öğretmenin öğrenme ihtiyacını karşılayacak olan eğitimlerin açılması için büyük önem taşımaktadır. Gökmen, Akgün ve Kartal'a (2014) göre hizmet içi eğitimlerin planlanması aşamasında ihtiyaçların tespit edilmesi eğitimin verimi açısından önem taşımaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ihtiyaçların belirlenmesinde

öğretmenlere MEBBİS üzerinden eğitim ihtiyacını belirleme anketleri uygulanmakta ve dikkate alınmaktadır (MEB, 2019a).

Hizmet içi eğitimlerin planlanmasında ihtiyaç analizi yapılma durumu ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Şöyle belirteyim MEBBİS üzerinden istek analizleri geliyor bize. (Ö9)

Tabii ki bunun için ihtiyaç analizi, sorular yapılıyor zaman zaman. (BT 6)

Öğretmenlerin görüşleri şöyle; hizmet içi eğitim modülü diye bir yer var, burada öğretmenlerin istedikleri hizmet içi eğitimleri oradan girebiliyorlardı. O modül hala açık mı bilmiyorum da oradan talepte bulunuyorlar. Ben de istedim ama orada herhalde yoğunluğa göre açıyorlar. Ekstradan görüş formları almıyorlar. Bir modül açmışlardı zamanında, ihtiyaç analizi diye oradan girmiştik ama o eğitimler çok açılmadı. (E2)

Bunlar için bize bir ihtiyaç analizi gelmiş değil, istek görüş formları bize ulaşmış değil, bununla ilgili şu kurs var, şu seminer var, şu şu. Öğretmenler almayanlar varsa sizler şu okulda şu semineri alacaksınız diye zorla katılıyoruz. (Ö4)

Öğretmenlere verilen bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimlerin içerikleri konusunda görüş bildiren çok fazla öğretmen olmamakla beraber öğretmenlerin bir kısmı eğitim içeriklerinin kişisel gelişimleri ve branşları ile ilgisiz olduğu, sonradan kullanabilecekleri bir eğitim içeriği olmadığı ve bazen çok genel konular olduğundan dolayı içeriklerin sıkıntılı olabildiği ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Öte yandan görüş bildiren diğer öğretmenler eğitimlerde belirlenen ve verilen içeriklerin uygun olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin içerik konusundaki beklentileri çoğunluğu eğitim içerikleri belirlenirken özellikle öncesinde kendilerine yapılacak olan ihtiyaç belirleme yöntemleri ile eksik ya da yetersiz olduklarını düşündükleri konulara yönelik içeriklerin oluşturulmasını beklediklerini söylemişlerdir. Bunun haricinde öğretmenlerin bu konudaki bir diğer beklentisi içeriklerin branş bazında olması, her öğretmenin kendi dersi ile ilgili bilgi iletişim teknolojilerini nasıl kullanacağı ile ilgili daha özel bir eğitim içeriği olması yönündedir. Ayrıca öğretmenlerden bazıları bu eğitimlerin devamlı olması gerektiği ve teknolojinin gelişimi ile beraber içeriklerinin güncellenerek tekrarlanması ile ilgili görüş bildirmişlerdir.

Eğitimlerin *içerikleri* ile ilgili bir yönetici *içeriklerin* ilgisiz olabildiği ve bunun da öğretmenlerin sıkılmasına neden olabileceğini belirtmiştir. Yöneticiler eğitimlerin *içerikleri* belirlenirken öğretmenlerin ihtiyaçları ile ilgili kendilerinden ya da öğretmenlerden fikir alınmasının gerektiği ile ilgili görüş bildirmekle beraber öğretmenlerin planlama sürecinde kendilerinin de dahil edildiğini görmelerinin aynı zamanda onları motive edici ve eğitimlere katılımlarını güçlendirici etkisi olduğuna da değinmişlerdir. Yöneticilerden biri bilgi iletişim teknolojilerinin hem kullanımı hem de rehberlik maksatlı bu eğitimlerin düzenli olarak her yıl öğretmenlere verilmesi ile ilgili görüşünü dile getirmiştir.

BT rehber öğretmenlerinden eğitimlerin içeriğinin öğretmenlerin ihtiyaçlarına uygun olmayabildiğini belirtenler olduğu gibi *içerikler* ile ilgili bir sıkıntı olmadığını düşünenler de bulunmaktadır. Eğitimlerin içeriği ile ilgili benzer şekilde öğretmenlerin mevcut ihtiyaç ve isteklerinin görüşü alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca *içeriklerin* branş bazında olması gerektiği ve hızla gelişen teknoloji ile beraber öğretmenlerin kullanabilecekleri okuldaki gelişmelere de uygun şekilde eğitimlerin devamlılığının sağlanması ile ilgili görüş bildiren BT rehber öğretmeni de bulunmaktadır.

Bu konuda görüş bildiren iki eğitici şu ana kadar genelde Bakanlıkça belirlenmiş olan FATİH Projesi eğitimlerini verdiklerini ve çok uzun süredir bu *içerikte* eğitim verilmediği bilgisini vermekle beraber eğitimlerin içeriğinin ihtiyaç tespiti yapılmadan yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Eğiticilerin tamamı eğitimlerin içeriği ile ilgili Millî Eğitim Bakanlığı'nın paydaşlarla iletişim kurarak ihtiyaçların belirlenmesi doğrultusunda sahadan daha fazla geri dönüş almaları gerektiği ile ilgili fikir beyan etmişlerdir. Ayrıca eğiticilerin yine tamamı teknolojideki gelişimlere paralel olarak öğretmenlere verilen bu eğitimlerin güncellenmesi gerektiği ile ilgili hemfikirdirler. Eğiticilerden biri *içerik* konusunda branş bazında eğitimlerin verilmesinin öneminden ve etkililiğinden söz etmiştir. Aslında Millî Eğitim Bakanlığı'nın buna yönelik çalışmaları yaptığı ve eğiticileri yetiştirdiğinden fakat bu doğrultuda eğitim uygulamalarının devamının gelmeyerek sahada uygulamaların başlamadığından bahsetmiştir.

Eğitimlerin *içerikleri* ile ilgili paydaş görüşleri karşılaştırıldığında görüşler

arasında farklılık görülmemektedir ve ağırlıklı olarak eğitim *içeriklerinin* öğretmen ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde paydaş görüşleri alınarak belirlenmesi ve eğitimlerin branş bazında olması gerektiği fakat uygulamanın bu doğrultuda olmadığı ile ilgilidir. Öte yandan teknoloji her geçen gün kendisini yenilemektedir ve öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili ihtiyaçları bu doğrultuda süreklilik göstermekte, teknoloji ile paralel olarak *içeriklerin* de ihtiyaçlara göre güncellenerek takip edilmesi gerektiği ile ilgili görüşler de bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet içi Eğitim Faaliyetlerinin Değerlendirmesi ile ilgili yapmış oldukları çalışmada eğitim *içerikleri* ile ilgili benzer sonuçlar elde edilmiştir. Öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını en iyi kendileri bileceklerini ve bu doğrultuda birinci elden veri alınması ve *içeriklerin* bu şekilde oluşturulması gerektiğini fakat bunların dikkate alınmadığı, hizmet içi eğitim programlarının sorun odaklı olmadığı, konu odaklı olduğu ile ilgili ifadeler belirtilmiştir (MEB, 2006). Öğretmenler teknoloji ile ilgili kendi derslerinde kendi alanlarına göre özel bir şekilde uygulamaları gerekmekte ve bu şekilde alan bazlı öğretmen eğitimlerinin uygulanamaması eğitimlerin niteliğini etkilemektedir. Bu doğrultuda *içeriklerin* oluşturulması ve alan bazlı eğitici eğitimlerinin sayılarının artırılması gerekmektedir (MEB, 2019b).

Hizmet içi eğitimlerin planlanmasında içeriği ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

İntel kursunu sevmedim, neden sevmedim, branşımla, kişisel gelişimimle bir alakası olmadığı için sevmedim. (Ö15)

İçerik olarak bazen ilgisiz bir konu olabiliyor, gelen kişinin onun üzerine fazla yoğunlaşması sıkıcı oluyor. (Y2)

Eğitimin içeriği de bir şekilde veriliyor size, işte bu içeriği vereceksiniz orada ihtiyaç mıdır değil midir bir ön araştırma yok. (E1)

Genellikle okullarda kullandığımız içerikler bizim işimize yarayacak içerikler oluyor, içerik ile ilgili bir sıkıntı yaşamadım. (BT5)

İhtiyaç analizi yapılmalı, anketler yapılmalı. O doğrultuda bir planlama yapılmalı. Bizde tabii ki bu bizim ihtiyacımıza yönelik olduğu için eksiklerimizi tamamlamak adına gönüllü katılmalyız, istemeliyiz yani. (Ö10)

Planlama yapılmadan önce öğretmenleri bir anket uygulayıp öğretmenlerin

eksikleri ve ihtiyaçları tespit edilmeli. (Y5)

Bir kere branş branş olmalı. Şimdi bir şey öğretilirken tek bir branş üzerine örnek veriliyor. (Ö12)

Bence her branşa uygun olarak düzenlenmeli. Şimdi genel bir yaklaşım var ama her öğretmene teknolojik altyapı belki öğretilmek isteniyor ama her branş kendi ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmeli. (BT4)

Yüz yüze son güncel konular eklenebilir, öğretmenlerin ilgisini çekebilecek. Eğitimlerinin güncellenmesi lazım ara sıra. (E2)

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları hizmet içi eğitimlere katılım talepleri ile ilgili öğretmen görüşleri katılımın zorunlu olduğu, bu eğitimlerin öğretmenlere resen görevlendirme şeklinde geldiği ile ilgilidir. Öğretmenlerin bu noktadaki düşünceleri arasında üst makamlar tarafından planlanmış bu eğitimlere öğretmenlerin gönülsüz ve isteksiz olarak katıldıkları da bulunmaktadır. Eğitimlere katılımları konusunda kendi istekleri ve kendi başvuruları ile katıldıklarını ifade eden öğretmenler de az sayıda bulunmaktadır.

Yöneticiler öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimlere katılımları ile ilgili olarak gönüllü olmaktan ziyade öğretmenlerin resen görevlendirildiklerini, yöneticilerin de gelen görevleri öğretmenlere tebliğ ettikleri doğrultusundadır. Zorunlu katılımın yanı sıra gönüllü olarak kendi istekleriyle katılım taleplerinin de olabileceği ile ilgili görüş bildiren yönetici de bulunmaktadır.

Öte yandan BT rehber öğretmenlerinin çoğunluğu planlama sürecinde hizmet içi eğitimlere öğretmenlerin katılımlar ile ilgili hem zorunlu hem gönüllü katılımı olduğu ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Bu konuda özellikle FATİH Projesi ile ilgili kursların zorunlu yapıldığını ancak kendini geliştirmek isteyen öğretmenlerin zorunlu eğitimler haricinde de kendi katılım talepleri ile gönüllü olarak BT ile ilgili hizmet içi eğitimlere katıldıklarını dile getirmişlerdir.

Eğiticiler bu konuda Bakanlığın bazı kursları zorunlu tuttuğu ve öğretmenlerin katılım taleplerinin olmasa dahi resen bu eğitimlere görevlendirildikleri ile ilgili görüşlerini bildirmişler, MEBBİS üzerinden isteyen öğretmenlerin gönüllü olarak bazı eğitimlere başvurabileceğini de ifade etmişlerdir.

Katılımcıların öğretmenlerin eğitimlere *katılım talepleri* ile ilgili vermiş oldukları cevaplar öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere kursiyer olarak *katılım* durumunda çoğunlukla zorunlu *katılım* gösterdikleri ve bu konuda kendi başvuruları ile katılan öğretmen olabildiği ama sayısının az olduğu şeklinde görüşleri benzerdir. Öğretmenlerin bu şekilde zorunlu katılımları kendi öğrenmelerini etkilediği gibi grup dinamiğini de bozmakta ve eğiticiyi de olumsuz etkilemektedir. Öğretmenlerin eğitimlere istekli katılması kendileri ve eğitim ortamında bulunanları olumlu etkileyecek ve eğitimin etkililiğini artıracaktır. Bu konuda öğretmenlerde teknolojiyi öğrenme ve kullanma farkındalığı oluşturulması öğretmenlerin istekli katılımlarını artıracaktır. Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri içerikli eğitimlere *katılımlarının* isteksiz ve zorunlu olduğu ile ilgili benzer sonuçlar mevcuttur (MEB, 2017b). Ayrıca zorunlu katılım nedeniyle öğretmenlerin kendilerini ortamda rahat hissedemedikleri ve motivasyonlarının olumsuz etkilendikleri ortaya çıkmıştır (Çakır, 2016). Öğretmenlere bu konuda zorlama yapılmamalı, eğitimlere *katılımlarını* sağlamak için gerekli bilgilendirmeler yapılarak *katılımlar* gönüllülük esası ile alınmalıdır (Arslan ve Şahin, 2013).

Hizmet içi eğitimlerin planlanmasında öğretmenlerin katılım talepleri ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Biz bu eğitimlere aslında gönüllü olarak katılmadık. (Ö5)

Üst makamlardan bu konuda eğitim isimleri verilerek eğitime katılmaları isteniyor, biz bunları öğretmenlere duyuruyoruz. Bunlar kendi istekleri doğrultusunda olmayıp resen katılıyorlar. (Y5)

Herkesi zorunlu tutup belli periyotlarda katılıyorlar. Çoğu öğretmen gönülsüz katılıyor, angarya iş olarak görüyorlar. (BT4)

Bakanlığın gönderdiği mecburi kurslar da var. Ama onlarda artık gönüllülük esasına pek bakmıyoruz. (E3)

FATİH Projesi ile ilgili olanlar resen katıldık onlara. Diğerlerine kendi isteğimizle katılıyor. (Ö2)

Bazı hizmet içi eğitimleri gönüllü olarak katılıyor bazılarına zorunlu olarak katılıyor. BT5

Ben genelde bu tür programlara hep gönüllü olarak katıldım ve kendim

başvurdum. (Ö1)

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin planlaması ile ilgili ayrıca görüş bildiren dört öğretmen her bölgenin olanaklarının ve ihtiyaçlarının aynı olmadığını ve bu nedenle bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin *bölgesel planlanmasının* öneminden bahsetmişlerdir. Bunun yapılmasında eğitimlerin verimliliğinin artmasının yanı sıra bu konuda üniversiteler ile iş birliği yapılması ve öğretmenler arası *bölgesel* iletişimin oluşmasının faydalı olacağı yönünde de ifadeler bulunmaktadır. Öte yandan yöneticilerden biri de eğitimlerin planlamasında okulların ve şehirlerin eksiklerine ve imkanlarına göre *bölgesel planlamanın* faydalı olacağını söylemiştir.

Planlama ile ilgili ayrıca görüş bildiren öğretmenler ve yöneticilerden *bölgesel* olarak ya da okul türü olarak öğrencilerin ya da öğretmenlerin ihtiyaçlarının değiştiğinden, bölgesel ya da okul bazlı bilgi ve iletişim teknolojileri imkanlarının farklı olduğu ile ilgilidir. Bu da yine bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimler için *bölgesel planlama* aşamasında ihtiyaç tespitlerinin yapılarak düzenlenmesi gerektiği ile ilgili sonuca varmamızı sağlar. Hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda eğitimlerin düzenlenmesi eğitimlerin verimliliği ve etkili açısından önemlidir (Yadigaroglu, 2014).

Öğretmenlerden biri eğitimlere katılan öğretmenlerin kıdem ya da ücret olarak *teşvik* edilirlse eğitimlere katılımının artacağına ve bunun motivasyonu daha da yükselteceğine inandığını söylemiştir. Bu konu ile ilgili bir BT rehber öğretmeni ve bir eğitici eğitimlere katılan öğretmenlerin *teşvik* edilmesinin eğitimlere katılımları arttıracığı ve öğretmenleri motive edeceği ile ilgili fikirlerini ifade etmişlerdir.

Öte yandan az sayıda paydaşın ifade ettiği ama planlama ile ilgili önemli noktalardan biri olan öğretmenlerin yapılan eğitimlere *teşvik* edilmesi düşünceleri değerlendirildiğinde, öğretmenlere eğitimlere katılımlarından dolayı yapılacak olan ek ödeme, ek hizmet puanı, ek kademe ya da derece, sertifika gibi maddi ya da söylemler gibi manevi olarak *teşvikler* eğitimlere olan motivasyonlarını ve katılımlarını arttıracaktır. Yıldırım (2013) yapmış olduğu çalışmada kursiyerlere gerek okul yöneticileri gerekse eğitimlerde eğitimciler tarafından *teşvik* edici söylemlerde

bulunması ya da eğitimden sonra ödüllendirme yapılarının uygulanması motivasyonu arttıracaklarını benzer şekilde ifade etmiştir. Bu şekilde teşvik edici bir mekanizma oluşturulması ile eğitimlere daha ilgili katılımı ve eğitimde teknolojiyi daha etkili kullanımı sağlayacağı ile ilgili benzer sonuçlar da bulunmaktadır (MEB, 2017b).

Tablo 7’de hizmet içi eğitimlerin planlanması konusunda diğer düşünceler ile ilgili alıntılar gösterilmiştir.

Bölgelere göre mesela Marmara Bölgesi şuraya Ege Bölgesi buraya dönemlere göre branşlara göre bunları sınıflandırması lazım. (Ö14)

Bir nevi zümre gibi konuşsun veya bu okulun eksikleri nedir, şehrin eksikleri nedir, Ankara ile burası bir değil, Siirt ile Trabzon bir değil. Her tarafa aynı şey gidiyor, imkanlar donanımlar sistemin çekip çekmediği bile sıkıntı. (Y3)

Bir teşvik uygulansa veya bir ödül uygulansa eminim katılımlar daha fazla olur ve daha yararlı olur diye düşünüyorum. (BT1)

4.2. Hizmet İçi Eğitimlerin Uygulaması ile İlgili Bulgular

Hizmet içi eğitimlerin uygulaması ile ilgili eğitimin yöntem, eğitici, eğitime gelenler, eğitimin zamanı, eğitimin yeri ve eğitimleri etkileyen en önemli faktörler alt temaları oluşturulmuştur. Paydaşların bu konulardaki görüşleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 4. Hizmet İçi Eğitimlerin Uygulaması ile İlgili Düşünceler

Alt Temalar	Paydaş Görüşleri	ÖĞRETMEN	YÖNETİCİ	BT REHBER ÖĞRETMENİ	EĞİTİCİ
Eğitimlerde Kullanılan Yöntem ile İlgili Düşünceler	Eğitimler Uygulamalı Oluyor, Yeterli	9	1	5	3
	Eğitimlerde Uygulamalar Yetersiz	6	2	1	
	Uzaktan Eğitimler Yetersiz Kalıyor	2	1	1	
	Eğitimler Uygulama Ağırlıklı Yapılmalı	16	5	6	3

	Uzaktan Eğitim Değil, Yüz Yüze Eğitimler Olmalı	3	2	1	
Eğitimleri Veren Eğiticiler ile İlgili Düşünceler	Eğiticiler Yeterliler	13	3	5	1
	Eğiticiler Yetersizler	4		1	
	Eğiticiler Gelenlerin Seviyesine İnemiyorlar	4			
	Eğiticiler Donanımlı Olmalı	10	4	6	2
	Eğiticiler Gelenlerin Seviyesine Göre İyi Aktarabilmeli	4			
	Eğiticiler Anlayışlı Olmalı	2			1
	Eğiticiler Aynı Branşta Olmalı	2			
Eğitimlerde Eğitime Gelenler ile İlgili Düşünceler	Eğitime Gelenlerin Seviyeleri Aynı Değil	7		1	2
	Eğitime Gelenler İstekli ise İyi, İsteksiz ise Kötü	6	2	5	1
	Eğitimler Kalabalık	2			
	Eğitime Gelenler Belli Seviye Gruplarına Göre Ayrılmalı	9		1	2
	Eğitime Gelenler İstekli ve Gönüllü Gelmeli	3	1	2	
	Eğitime Gelenlerin Branşları Göz Önünde Bulundurulmalı	2			
	Eğitimler Kalabalık Olmamalı	2			
Eğitimlerin Zamanı ile İlgili Düşünceler	Eğitimlerin Mesai Saatinden Sonra Yapılması Sıkıntı Oluyor	14	2	4	3
	Eğitimlerin Mesai Saatinde Yapılması Sıkıntı Oluyor	2	2	2	
	Eğitimler Seminer Döneminde Yapılmalı	8	1	2	2
	Eğitimler Yarıyıl Tatili ya da Yaz Tatilinde Yapılmalı	7	2		
	Eğitimler Öğretmen Görevli İzinli Sayıldığı Şekilde Mesai Saatinde Yapılmalı	6	2	3	1
	Eğitimler Hafta Sonu Yapılmalı	5	1	1	1
	Eğitimler için Öğretmenlere Uygun Zamanları Sorulmalı	1	1	2	
Eğitimlerin Yapıldığı Yer ile İlgili Düşünceler	Eğitimlerin Yapıldığı Yerler Uygun Değil, Sıkıntılı Olabiliyor	7	4	1	2
	Eğitimlerin Yapıldığı Yerler Yeterli	3	1	4	1
	Eğitimlerin Yapıldığı Yerlerde Donanım ve Teknik Altyapı Yeterli Olmalı	7	2	2	1
	Eğitimlerin Yapılması İçin Ayrı Bir Yer Olmalı	1			1
Hizmet içi Eğitimleri Etkileyen En Önemli Faktörler	Eğitici	12	4	2	1
	Eğitime Gelenler	6	2	3	3
	Yer	6	4	3	
	İçerik	6		2	1
	Zaman	3			1
	Yöntem	1		2	

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerde kullanılan *yöntem* ile ilgili öğretmenlerin dokuzu eğitimlerde kullanılan *yöntemin* öncelikle kısa bir anlatımdan sonra kendilerine birebir uygulama fırsatının verildiğini ve bunun da yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öte yandan bu konudaki

kazanımların en verimli şekilde aktarıldığı bu uygulamaların eğitim süresinin kısa olması, konuların fazla olması, yeteri donanımın olmaması, eğitimcilerden kaynaklı sebeplerden dolayı yetersiz bulan öğretmen sayısı da oldukça yüksektir. Birkaç öğretmen özellikle uygulamanın önemli olduğu bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili uzaktan eğitimlere de değinmiştir. Bu eğitimlerin yetersiz kaldığı ve öğretmenlere fazla da katkısının olmadığı ile ilgili görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin uzaktan eğitimleri kendilerinin takip etmeyebileceği ve sonunda yapılan değerlendirme sınavının da başkaları tarafından yapılabilmeye açık olduğu ile ilgili olumsuz görüşlerini söylemişlerdir

Yöneticilerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerde kullanılan *yöntem* ile ilgili belirtmiş oldukları görüşler değerlendirildiğinde bir yönetici bu konuda planlamanın iyi olduğunu, teknolojiye ulaşım imkânlarının da sağlanarak uygulamalı şekilde eğitimlerin gerçekleştiğini belirtmiştir. Verilen bu eğitimlerde yapılan uygulamaların yetersiz kaldığını ifade eden iki yöneticiden biri aynı zamanda uzaktan eğitimlerin de faydalı olmadığını, öğretmenlerin zorunlu oldukları için bu eğitimleri tamamladıklarını söylemiştir.

BT rehber öğretmenlerinin neredeyse tamamı eğitimlerde uygulamalı olarak bir öğretim *yöntemi* kullanıldığını ve bu uygulamanın da özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri gibi uygulamanın, yaparak yaşamanın önemli olduğu bir konuda uygun *yöntem* olduğunu ve yeterli bulduklarını belirtmişler. Öte yandan BT rehber öğretmenlerinden biri bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili uzaktan eğitimlerin yapılmaması gerektiğini, özellikle bu şekilde beceri gerektiren eğitimlerde yüz yüze eğitimler yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Eğiticilerin tamamı ise bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlere vermiş oldukları hizmet içi eğitimlerde kullandıkları *yöntemin* uygulamalı olduğunu, teknoloji eğitimlerinin de uygulamalı olması gerektiğini ve buna büyük önem verdiklerini dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki önbilgilerini ve bakış açılarını da göz önünde bulundurarak onları belli bir kalıbın içerisine sıkıştırmadan, anlamaya çalışarak kısa bir teorik bilgiden sonra uygulama çalıştıklarını ve bunun verimli olduğunu ifade etmişlerdir.

Tüm paydaşların bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimlerinde uygulama ağırlıklı *yöntem* kullanılması gerektiği ve uygulamanın da bu şekilde olduğu ile ilgili hemfikir olduğu görülmektedir. Ayrıca *yöntem* ile ilgili ortaya çıkan diğer bir bulgu eğitimlerin bazılarında uygulamaların yetersiz, sunum ya da uzaktan eğitimler şeklinde de olduğu ve verimli sonuçlar ortaya çıkmadığıdır. Özellikle bilgi ve teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları eğitimlerde öğrenmenin kalıcı ve etkili olması, teknolojik becerilerin kazanılması ve sonrasında tüm bu öğrenilenleri okullara yansıtılabilmeleri için sadece teorik bilgilerin olduğu sunum *yönteminden* ziyade eğitimlerde uygulamaya dönük çalışmaların yaptırılması eğitimlerin ve bu konudaki eğitimlerin yüz yüze eğitimler olması eğitimlerin amacına ulaşmasında daha başarılı olacaktır. Alan yazını incelediğimizde Yadigaroglu (2014) ve Kaleci (2018) yapmış oldukları çalışmalarda teknoloji içerikli hizmet içi eğitimlerde teorik içeriğin sunulmasının yanı sıra uygulamaların da yapılmasına, öğretmenlerin okullarda kullanacakları örnek uygulamalara da yer verilmesi gerektiğine değinmişlerdir. Öte yandan Millî Eğitim Bakanlığı'nda YEĞİTEK tarafından yapılan araştırmada da bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili uzaktan eğitimlerin yeterli ve verimli bir *yöntem* olmadığı sorun olarak tespit edilmiş ve öğretmenlerin bu soruna çözüm önerisi eğitimlerin tamamının yüz yüze olması gerektiği ile ilgili benzer bulgulara rastlanmıştır (MEB, 2019b).

Hizmet içi eğitimlerde kullanılan yöntem ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Eğitim süresince birçok uygulama yaptık kendimizde, sunular hazırladık. Teknik olarak onun önce anlatıp gösterme yolu ile yapmıştı. Bize de aynısını uygulattı, yöntemi de iyiydi. (Ö3)

Eğitim kesinlikle uygulama olarak yapılıyor önce anlatım gösterim daha sonra bunun yaptırılması uygulanması şeklinde gerçekleşiyor. (BT2)

Benim tekniğim; eğer bilgi iletişim teknolojileri konusunda bir şey yapılacaksa önce zaten ön bilgi, yani bilginiz nedir bu konuda ne değildir, bakış açınız nedir, ondan sonra tamamen uygulama. Yani uygulama, uygulama, uygulama, uygulama. (E1)

Sunum yöntemi ile biz bunları öğrendik. Uygulama yok. (BT5)

Uzaktan eğitim de var olan bir slayt izleyip en sondaki sınav sorularına cevap vermekle yapılan bir yöntem. Öğretmenlere çok fazla bir şey kattığını düşünmüyorum uzaktan eğitimlerin. (Ö16)

Uzaktan eğitimde şöyle bir problem; herhangi bir uygulama yapamıyorsunuz tabii ki ve aynı zamanda internetin gidebilme ihtimali de var. (BT1)

Uygulamaya daha çok ağırlık verilmesi gerektiğine inanıyorum. (BT2)

Bence yüz yüze eğitim şeklinde yapılması gerekiyor hizmet içi eğitimlerin, çok daha verimli olduğunu düşünüyorum. (Ö16)

Uzaktan eğitim değil de uygulamalı eğitim olmalı. (İ6)

Ama tabii ki her zaman ben şahsi olarak yüz yüze eğitimi tercih ederim. (BT1)

Öğretmenlerin çoğunluğu bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları eğitimlerde eğitimi veren *eğiticilerin* alanında yeterli, iyi *eğiticiler* ile karşılaştıklarını ve bu eğitimlerin çok verimli geçtiğini belirtmişlerdir. Diğer bir taraftan *eğiticilerin* kendilerine bu eğitimlerde çok fazla şey katmadığını, yeteri kadar donanımlı olmadıklarını, kendi seviyelerine uygun değil de üst düzeyde anlattıklarını, dolayısıyla eğitimlerin verimsiz geçtiğini ve bunun da öğretmenlerin eğitime olan motivasyonunu düşürdüğünü ifade eden öğretmenler de bulunmaktadır. Öğretmenler *eğiticilerin* yeterli donanıma sahip ve bilgi iletişim teknolojileri konusunda uzman kişiler olması ile ilgili beklentileri olduğunu söylemişlerdir. Bunun haricinde öğretmenlerin bu konudaki bir diğer beklentisi *eğiticilerin* eğitime gelen kursiyerlerin seviyesine inebiliyor ve konuyu iyi aktarabiliyor olması yönündedir. *Eğiticilerin* kendi branşında olması gerektiği ile ilgili az sayıda görüş de bildirilmiştir.

Yöneticiler bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimleri veren *eğiticilerin*, konularında yeterli donanıma sahip, uzman olması gerektiğini ve uygulamada da bu şekilde olduğunu belirtmişlerdir.

BT rehber öğretmenlerinin neredeyse tamamı bu eğitimlerde *eğiticilerin* çok iyi olduklarını dile getirmişlerdir. Öte yandan BT rehber öğretmenlerinden biri *eğiticilerin* sonrasında rehberlik yapmalarının, eğitimler sonrasında okullarda uygulama esnasında karşılaşılabilecek sorunlarla ilgili danışılacak kişi olarak iletişimlerine devam etmelerinin önemini vurgulayarak bu şekilde *eğitici* ile ilgili bir beklentisi olduğunu söylemiştir.

Eğiticiler bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimleri veren eğiticilerin genel olarak yeterli donanıma sahip, uzman kişiler olduğunu belirtmişlerdir. *Eğiticilerden* biri bu eğitimlerde *eğiticilerin* gelen kursiyerlere anlayışlı olmasının önemli olduğunu belirtirken bu konuda yetişkin eğitiminin de önemli olduğunu belirtmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerde görevlendirilen *eğiticilerin* alanında uzman ve donanımlı olması tüm paydaşlar tarafından da ifade edilen en önemli noktalardan biri olduğu gibi eğitimlerde karşılaşılan eğiticilerin de yeterli olduğu ile ilgili paydaş görüşleri benzerdir. Fakat burada dikkat çekici öğretmen görüşü bazı eğiticilerin iyi olmalarına rağmen gelen kursiyerlerin seviyesine göre anlatmadığı ve bu bilgileri aktaramadığıdır. Eğitimlerin etkililiğinde önemli rolü olan eğiticilerin, alanına hâkim ve uzman olmasının yanı sıra aynı zamanda gelen öğretmen grubunu anlayabilecek, onlarla doğru iletişim kurabilecek, öğretmenlerin teknolojik bilgi seviyelerine göre öğrenmelerini sağlayabilecek kişilerin olması gerekmektedir. *Eğitici* konusunda alan yazın incelendiğinde Kaleci (2018) eğitimlerin başarılı olmasında önemli faktörlerden birinin *eğiticiler* olduğunu ve kursiyerlerin *eğiticiler* ile ilgili düşüncelerinin belirlenmesinin önemli olduğu sonucuna varmıştır. Öte yandan *eğiticilerin* verdikleri eğitimle ilgili yeterli bilgiye sahip ve donanımlı olmasının hem kursun etkililiği hem de kursiyerlerin ilgisinin artması konusunda önemli olduğunu belirtmiştir. Çakır (2016) yapmış olduğu çalışmada benzer olarak öğretmenlerin beklenti ve ihtiyaçlarının karşılanabilmesi açısından eğitimlerdeki *eğiticilerin* alanında uzman olmasının önemli olduğunu ve bunun öğretmenlerin ilgisini etkileyebileceğini ifade etmiştir. Öte yandan dikkat edilmesi gereken diğer *eğitici* özelliği öğretmenler tarafından belirtilmiş olan aynı branştan *eğitici* olmasıdır. Bu, branş bazında öğretmenlerin derslerinde uygulamaları daha etkin kullanmalarını sağlayacaktır. Örneğin; bir coğrafya öğretmeni ya da bir fizik öğretmenin kendi branşlarına özgü teknoloji uygulamalarını kendi branşlarından *eğiticiler* tarafından öğrenmeleri ve okullarında uygulamaları çok daha etkili olacaktır. Millî Eğitim Bakanlığı'nda YEGİTEK tarafından FATİH Projesi eğitimlerinin değerlendirilmesi ile ilgili yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin görüşleri değerlendirilmiş ve alan bazlı eğitimlerin geliştirilmesi ile ilgili benzer bulgular elde edilmiştir (MEB, 2017b). Bilgi ve iletişim

teknolojileri eğitimlerindeki *eğiticiler* ile ilgili önemli düşüncelerden biri de alanında ve bu eğitimlerde tecrübeli bir *eğitici* tarafından dile getirilmiştir ve bu eğitimlerde öğrenci olarak bulunan kişilerin öğretmen olduğu düşünülürse burada *eğiticilerin* yetişkin eğitimi ile ilgili bilgili ve deneyimli olması gerektiğidir. Araştırma sonuçlarını destekler şekilde Özan ve Dikici (2001) *eğiticilerin* kendi uzmanlıklarında eğitim vermesi gerektiğinin yanı sıra grupların yetişkin olmasından dolayı *eğiticilerin* yetişkin eğitimi hakkında bilgi sahibi olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Hizmet içi eğitimlerin eğiticileri ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

İyi bir eğitimci, bu işi çok iyi bilen birinden aldık eğitimi. Eğitimcimiz içerik olarak da teknik olarak da çok başarılıydı. (Ö3)

Eğitimciler yetkin, çok iyi, uzman kişileri buluyorlar ve çok iyi anlatıyorlar. (BT4)

Eğitimcilerimiz tabii ki alanında eğitim almıştır, işin uzmanıdır. (E2)

Hoca öyle bir anlatmaya başladı ki daha ikinci gün arkadaşların yarısından fazlası eğitimden koptu. Çok üst düzeyde anlattı. Biz de sonlara doğru kopmaya başladık. (Ö2)

Eğitimciler bu işin ehli ve uzmanı olmalı, eğittikleri kişilerin her sordukları soruya cevap verebilecek şekilde bilgi ve iletişim teknolojilerine donanımları olmalı. (Y5)

İyi bir eğitimci öncelikle tabii ki sabırlı olmalı, herkes aynı düzeyde bilgiye sahip değil. Onun dışında güzel bir şekilde izah etmeli, bazı hizmet içi eğitimlerde öğretmenler uygulamaları çok hızlı bir şekilde anlatıyor. (Ö16)

Mesela ben branşım ile ilgili söyleyeyim; edebiyatla ilgili uzman bir kişinin bunları öğrenip bana öğretmesini isterdim. Benim branşımı, benim gelişimimi en iyi hızlandıracak kişi kimdir, benim alanımda uzman kişidir. (Ö15)

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerde *eğitime gelen* öğretmenlerin görüş olarak en çok iki noktaya değindiği görülmektedir. Bunlardan biri özellikle bu konu ile ilgili *eğitime gelenlerde* gerek yaş gerekse kişisel ilgi, alaka ve istek gibi farklılıklardan ortaya çıkan *eğitime gelen* öğretmenlerin benzer seviyelerde olmamasının sorun olduğu ile ilgilidir.

Bilgisayarı açmayı dahi bilmeyen öğretmenle bilgisayar kullanımı çok iyi olan bir öğretmenin aynı eğitim grubunda olmasının bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimlerin verimliliğini, hızını ve aynı zamanda gelen öğretmenlerin motivasyonunu da düşürdüğü şeklinde fikirler belirtmişler ve bu konuda *eğitime gelen* öğretmenlerin teknoloji bilgilerine göre seviye gruplarına ayrılarak eğitimlere alınmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konu ile ilgili en çok değindikleri diğer bir nokta ise *eğitime gelenler* arasında istekli şekilde gelenlerle eğitimlerin verimli geçtiği fakat resen görevlendirilen öğretmenler olduğunda bunun eğitimleri yavaşlattığı ve eğitimin verimliliğini düşürdüğü ve bu konu ile ilgili *eğitime gelenlerin* istekli ve gönüllü gelmesinin esas alınmasının önemli olduğu yönündedir. Eğitimlerin kalabalık olması, eğitimcilerin de kalabalıktan dolayı *eğitime gelenlerin* eksikliklerini tamamlamalarına yardımcı olamaması ve öte yandan kalabalıktan dolayı *eğitime gelenler* için bilgisayar gibi donanımların yetersiz kalması ve eğitimlerin etkililiği açısından *eğitime gelenlerin* kalabalık olmaması gerektiği yönünde de görüş bildirilmiştir. Ayrıca öğretmenlerden birkaçı *eğitime gelenlerin* gruplandırılmasında branşlarının göz önünde bulundurulması, aynı branştan öğretmenler ile birlikte ortak paylaşımlarının ve iletişimlerinin artacağından eğitimlere katılma istekleri olduğuna dair görüş bildirmişlerdir.

Yöneticilerden eğitime katılan öğretmenlerin çoğu zaman bu eğitimlere isteksiz ve resen katıldığını, aynı zamanda bazen bu konuya önyargılı yaklaşıtlarını dile getirirken bu konuda *eğitime gelen* öğretmenlerin gönüllü ve istekli olması gerektiğine değinmiştir. Öte yandan bazı öğretmenlerin de eksikliklerinin farkında olduğu ve bunu gidermek için eğitimlere istekli şekilde katıldıkları yönünde görüşler bildirilmişlerdir.

Araştırmaya katılan BT rehber öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerde *eğitime gelen* öğretmenler ile ilgili görüşlerinin neredeyse tamamı istekli gelen öğretmenler ile yapılan eğitimlerin daha iyi geçtiği, zorunlu gelen öğretmenler ile yapılan eğitimlerin verimsiz olduğu, öğretmenlerin bunu angarya iş olarak gördüğü ve bu öğretmenlerin öğrenmeye kapalı olduğu ve bu sorunun giderilmesi gerektiği yönündedir. *Eğitime gelenlerin* bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili aynı bilgi birikimine sahip olmamasının eğitimleri etkilediği ve

seviyelere göre *eğitime gelenlerin* gruplandırılması gerektiği şeklinde görüş ifade eden BT rehber öğretmeni de bulunmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerde *eğitime gelenlerle* karşılıklı yüz yüze gelen ve onlar ile ilgili durumu iyi bir şekilde analiz eden eğitimciler bu konuda *eğitime gelenlerin* seviyelerin farklı olmasından dolayı zorlandıklarını, orta seviyede anlattıklarında alt seviyedekilerin anlamadığı, üst seviyedekilerin sıkıldığı bir ortamda herkese aynı programı vermeye çalışmanın sıkıntılar oluşturduğu ve *eğitime gelenlerin* seviye gruplarına ayrılması gerekliliği ve bu doğrultuda farklı gruplara uygun çalışmalar yaptırılarak eğitimlerin daha verimli geçebileceği ile ilgili düşüncelerini ve beklentilerini ifade etmişlerdir. Öte yandan *eğitime gelenlerin* hazırbulunuşlukları tam, ne istediğini bilen istekli öğretmenler olduğunda bir sıkıntı yaşamadıklarını, eğitimlerin yararlı ve keyifli olduğunu ancak zorunlu katılımların olduğu eğitimlerde eğitimin zamanı ve *eğitime gelenleri* motive etme ile ilgili sıkıntılar yaşadıklarını, öğretmenlerin ilgilerini ve motivasyonlarını yükseltmeye çalıştıklarını ve bu konuda zorlandıklarını ifade etmiştir.

Eğitime gelenler ile ilgili paydaşların ifade ettikleri görüşler değerlendirildiğinde, özellikle eğitime birebir katılan öğretmenlerin ve eğitimcilerin bu eğitimlerde en büyük sorunun *eğitime gelenlerin* teknoloji bilgilerinin yakın seviyede olmamasıdır. Bu durumun eğitimin süresini, eğitimin etkililiğini, *eğitime gelenlerin* ve eğitimcilerin de ilgi ve motivasyonlarını olumsuz etkilediğini söyleyebiliriz. Benzer şekilde *eğitime gelenlerin* heterojen gruplar olmasının eğitimin niteliğini olumsuz etkilediği ve *eğitime gelenlerin* branş, yaş ve bilgisayar okuryazarlık düzeyine göre gruplandırılmasının büyük önemi olduğu alan yazında bulunan benzer bulgulardır (MEB, 2017b). Yıldız ve Arıbaş'ın (2013) yapmış olduğu çalışmaya göre öğretmenlerin teknoloji eğitimlerinden önce bir test ile öğrenme ihtiyaçlarının ve teknoloji konusunda seviyelerinin belirlenmesi ve bu doğrultuda eğitimlere alınması gerekmektedir.

Eğitime gelenler ile ilgili eğitimlerin öncesini ve sonrasını okullarında gözlemlene şansı olan yöneticiler ve BT rehber öğretmenler ile bir kısım öğretmen ve eğitimci ifadelerini göz önüne alırsak *eğitime gelenlerin* isteksiz ve zorunlu katılımlarının eğitimlerin etkililiğini düşürdüğü sonucuna varılabilir. Çakır'a (2016)

göre teknoloji içerikli eğitimlerde *eğitime gelenlerin* zorunlu katılımının kaldırılarak istekli olmaları sağlanırsa eğitimlerin verimliliği artacaktır.

Öğretmenlerden birkaçının belirtmiş olduğu eğitimlerin kalabalık olması durumu *eğitime gelenlerin* ortak araç gereç kullanması ile uygulama ve deneyimleme imkanlarını azalttığı için öğrenmelerini, eğitici için de eğitime hâkim olma ve kursiyerlerle ilgilenme durumunu olumsuz etkileyecektir. Kaleci (2018) yapmış olduğu çalışmada teknoloji eğitimlerinde *eğitime gelenlerin* sayısının fazla olması nedeniyle öğretmenlerin yeteri kadar destek alamadıkları ve eksiklerini tamamlayamadıkları, eğiticinin de iş yükünün artacağını belirtmiştir.

Öte yandan *eğitime gelenler* ile ilgili öğretmenler tarafından dile getirilen ve dikkate alınması gereken diğer düşünceler ile daha etkili eğitimler için *eğitime gelenlerin* aynı branşlardan olması gerektiğini belirtebiliriz. Öğretmenlerin kendi branşları ile ilgili içerikler üzerinden, aynı branş öğretmenleri ile iletişim kurabilecekleri eğitimler oluşturmak teknolojinin sınıflarda uygulanması ve kullanımı, içerik üretimi gibi bazı eğitimler için çok önemlidir. Alan yazın incelendiğinde Yılmaz (2013) ve Yadigaroğlu (2014) yapmış oldukları çalışmalarda benzer bulgular bulmuşlar ve *eğitime gelenlerin* aynı branş olmasının önemini belirtirken hem ihtiyaçlarının ortak olması hem de karşılaşacakları sorunların benzer olması nedeniyle rahatlıkla soru sorabilecekleri, bilgi alışverişi yapabilecekleri şeklinde ifade etmişlerdir.

Hizmet içi eğitimlere gelenler ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Oraya gelen kişilerin seminerdeki kişilerin önce temel bilgileri eşit olmalı, orada çok farklılıklar vardı mesela. Yani bunu iyi ayarlamaları lazım. Bilgisayarı hiç bilmeyeni de alıyor, o adama bilgisayarı öğretirken geçiyor mesela zaman. Ben mesela çok iyi biliyordum, ben sıkılıyordum daha giriş çıkışı öğrenene kadar. Tekniği de o zayıflatıyordu. (Ö13)

Uygulama esnasında şöyle bir problemle karşılaşıyorsunuz; sınıfta diyelim ki 20 kişi var, bunları değerlendirirsek 5 üzerinden, 10 tanesi dörtlük, 5 tanesi üçlük, kimisi ikilik, kimisi birlik bilgi babında ya da olaya bakış açısı babında. Ve bunların

hepsini biz ne yapıyoruz, aynı sınıfta aynı programı vermeye çalışıyoruz. Öğretmen mantığı açısından ortalama bir yol gitsek, o dörtlükler falan bir sıkıntıya giriyorlar, alttakiler yetişemiyorlar, onlarla özel ilgilenirseniz bu sefer sınıfta başka sıkıntılar meydana geliyor. (E1)

Resen ya da zorunlu olarak katılanlarda zorunlu olarak geldiği için verimli olmadığını gördüm. Herkes üfleyerek püfleyerek geliyordu. Ama kendi isteği ile gelenlerde çok daha verimli olduğunu gördüm. (Ö16)

Katılımcı sayısı az değildi, bayağı bir sınıfta olacak kadar katılımcı vardı. Yeterince verim alamadım. Çünkü yardımcı olamıyordu Hoca, her defasında gelip yaşadığım sorunları çözemiyordu. Ben baş başa kalıyordum yaşadığım problemle. (Ö10)

Eğitimleri verirken de bilgisayarı bilenlere farklı bir eğitim verilmeli, az bilenlere oradan devam edilmeli, hiç bilmeyenlere de sıfırdan başlanmalı diyorum. Herkese bildiği kadar yerden başlanırsa daha verimli olur. (BT3)

Önemli olan istekli olarak gelinmesi, istekli olanların alınması ya da bunun faydasına ya da gerekliliğine insanların inandırılması sonrasında olması gerekiyor, o şekilde düşünüyorum. (BT2)

Ben gittiğim eğitimlerde her zaman kendi branşım ile ilgili kişilerle birlikte iletişim kurmak isterim. (Ö15)

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin zamanı ile ilgili olarak öğretmenlerin tamamına yakını hizmet içi eğitimlerin hafta içi mesaiden sonra yapıldığını ve bu durumun hem öğrenmelerini hem de aile hayatlarını olumsuz etkilediğini söylemişlerdir. Öğretmenlerin okullarında girmiş oldukları derslerden ya da ayrıca tutmuş oldukları nöbetlerden sonra gittikleri eğitimlerde yorgun oldukları için verim alamadıklarını, özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri gibi karmaşık ve dikkat isteyen bir konuda hem kendilerinin zorlandıklarını hem de eğitimcilerin de zorlandığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler tarafından mesai saatinden sonra yapılan eğitimlerin zamanı konusunda özellikle evli, çocuğu olan kadın öğretmenlerin yorgunluğun yanı sıra bu durumdan ayrıca etkilendiği, ailelerine, çocuklarına ve ev işlerine ayıracak zamanları kalmadığı için sıkıntı yaşadıkları yönünde de önemli düşünceler dile getirilmiştir. Eğitimlerin zamanı ile ilgili bir diğer

öğretmen görüşü eğitimlerin mesai saatinde yapıldığı ve bu durumda görevli izinli sayıldıkları için derslerinin boş geçmesinin eğitimi olumsuz etkilediği ve eğitimlerden sonra okullarda derslerin telafisinde zorlandıkları yönündedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik bu eğitimlerin özellikle eğitim öğretim yılı başında, eğitim öğretim yılı sonunda ve dönem ortalarında iki kez yapılan ara tatil dönemlerinde öğretmenlerin okullarında katılmış oldukları seminerlerde yapılması gerektiği yönünde beklentilerini ifade etmişlerdir. Bunun haricinde öğretmenlerin eğitimlerin *zamanları* ile ilgili görüşleri kendilerinin eğitime daha motive ve yorgun olmadıkları şekilde katılmalarını sağlayacak *zamanlardan yaz tatili ya da yarıyıl tatilinde, hafta sonlarında, eğitim öğretim devam ederken görevli izinli sayılarak derslerine girmediği mesai saatlerinin içerisinde yapılması görüş yönündedir. Ayrıca öğretmenlerden biri zamanla ilgili öğretmenlerden fikir alınması gerektiğini ve eğitime katılacak öğretmenin zamanını kendisi seçebilmeli şeklinde dikkat çekici ve önemli bir görüş dile getirmiştir.*

Yöneticiler bu konuda kendi aralarında farklı görüşlere sahip olmakla beraber eğitimlerin *zamanlaması* ile ilgili mesai saatinden sonra yapılmasının verimsiz bulan ve öğretmenlerin de bu nedenle eğitimlere gönülsüz katıldığını gözlemleyen yöneticiler bulunmaktadır. Ayrıca yöneticilerden mesai saatinde yapılan eğitimlerin iyi bir uygulama olmadığı, eğitim öğretimi aksattığı ve öğrencilerin derslerden geri kaldığı yönünde görüş bildirenler olduğu gibi aksi durumda eğitimlerin mesai saatlerinde yapıldığını, bunun eğitimin faydalı olması için doğru bir uygulama olduğunu, öğretmenin eğitime daha kolay yoğunlaşabileceği fikrinde olduğunu söyleyen yönetici de bulunmaktadır. Yöneticilere göre bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin *zamanı* ile ilgili derslerin olmadığı ve öğretmenlerin yorgun olmayacağı şekilde seminer dönemlerinde, yaz tatili ya da yarıyıl tatillerinde, hafta sonlarında yapılmasının daha verimli olacağı şeklinde olmalıdır. Öte yandan *zaman* konusunda ders kayıpları yaşanacak dahi olsa kâr zarar ilişkisi düşünüldüğünde öğrenci ders kayıplarının telafi edilebilirliğini ve öğretmenin alacağı eğitimlerin faydasının çok daha büyük olduğunu belirterek öğretmenin tamamen kendisini verecek şekilde eğitime katılmasının onun mesai saati içerisinde görevli izinli sayılarak olacağı fikrini belirten yönetici görüşleri de bulunmaktadır.

BT rehber öğretmenlerinin çoğu bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerde eğitimlerin *zamanının* genelde mesai saatlerinden sonra olduğu ve bunun da hem öğretmenlerin performansını hem de katılım ve isteklerini olumsuz etkilediğini ifade etmekle beraber bu durumun özellikle kadın öğretmenler için daha zor olduğunu belirtmişlerdir. BT rehber öğretmenlerinden *zaman* konusu ile ilgili mesai saatlerinde yapıldığı ve bunun yöneticiler tarafından hoş karşılanmadığı ve dersleri aksattığını dile getirenler de bulunmaktadır. BT rehber öğretmenleri de derslerin aksamaması nedeniyle öğretmenlere verilen bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin seminer dönemlerinde, hafta sonu ya da çok yormayacak şekilde hafta içi mesai saatinden sonra yapılabileceği gibi aynı *zamanda* öğretmenlerin görevli izinli sayılacakları şekilde mesai saatlerin içerisinde öğleden sonraları yapılabileceği ile ilgili görüşlerini dile getirmişlerdir. Öte yandan eğitimler ile ilgili esnek *zamanların* olması ve öğretmenlerin de kendilerine uygun *zamanı* belirleyebilmesi için bir imkân verilmesi gerektiği şeklinde önemli bir görüş de ifade edilmiştir.

Eğiticilerin tamamı bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerde eğitimlerin *zamanı* konusunda eğitimlerin mesai saatinden sonra yapıldığını ve bu eğitimlerin çok faydalı olmadığını düşündüklerini, öğretmenlerin genel itibari ile zihinsel ve fiziksel olarak yorgun olduklarını, ayrıca kendi evlerini ailelerini düşünerek eğitime isteksiz olarak katıldıklarını, eğitimlerin de verimsiz geçtiği ile ilgili fikirlerini söylemişlerdir. Eğiticilerin eğitimlerin *zamanı* ile ilgili bir diğer görüşü de öğretmenlerin kendilerini rahat bir şekilde yetiştirebilecekleri en iyi *zamanın* öğretmenlerin seminer dönemi olacağı şeklindedir. Öte yandan eğitimlerin sadece cumartesi günleri yapılması kaydıyla hafta sonu yapılabileceği, mesai saati içerisinde yapılabileceği de eğitimlerin *zamanı* ile ilgili diğer eğitici görüşleridir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan eğitimlerin *zamanı* konusunda paydaş görüşleri çok farklılık göstermekte, özellikle yönetici görüşleri arasında tutarlılık olmamakla beraber paydaşlar arasında çok farklı görüşler bulunmaktadır. Genel olarak *zaman* konusunda paydaş görüşleri değerlendirildiğinde eğitimlerin mesai saatlerinden sonra yapıldığı ve bu durumda eğitimleri ve kursiyerleri olumsuz

etkilediği yönündedir. Bu noktada özellikle kadın öğretmenlerin aile ve ev bakımını akşamları devam ettirebilmeleri açısından daha fazla etkilendiğini bildiren paydaş görüşleri bulunmaktadır. Öte yandan eğitimlerin mesai saatinde yapılmasının da okuldaki eğitim öğretimi aksatacağından, okulları ve öğrencileri olumsuz etkilediği ile ilgili görüşler de bulunmaktadır. Paydaşlar tarafından eğitimlerin özellikle seminer dönemlerinde, yarıyıl ya da yaz tatillerinde, hafta sonlarında veya öğretmenlerin görevli izinli sayılacağı şekilde eğitim *zamanlarının* ayarlanması yönünde görüşler bildirilmiştir. Öğretmenlere eğitimler için *zaman* seçenekleri sunulması ve öğretmenlerin kendi *zaman* tercihlerini kendilerinin yapmaları eğitimi olumlu etkileyecek, katılımı ve motivasyonu artıracaktır. Öğretmenlerin mesleki çalışmalarını yaptıkları seminer dönemlerinde eğitimlere daha rahat katılabilecekleri için bu dönemlerde yapılacak olan hizmet içi eğitimler daha etkili olacaktır. Bilgi ve iletişim teknolojileri gibi uygulama gerektiren ve devamlı yeniliklere sahip olan bir alanda yapılan hizmet içi eğitimlerde öğretmenin kendisini hazır ve rahat hissettiği bir *zamanlama* oldukça önemlidir. Alan yazın incelendiğinde Çakır (2016) bilgi ve iletişim teknolojileri içerikli hizmet içi eğitimlerin dikkat, takip ve uygulama gerektirdiğinden eğitim *zamanlarının* öğretmenlerin derslerinin olmadığı ya da ders görevini yapmış sayılacak şekilde mesai saatlerinin içerisinde yapılmasını istedikleri ile ilgili benzer sonuçlara rastlanmaktadır. Öte yandan YEGİTEK Genel Müdürlüğü hazırlamış olduğu çalıştay raporuna göre özellikle mahalli yapılan hizmet içi eğitimlerin akşamları olması ya da mesai saatleri içerisinde yapılamamasından dolayı kursiyerlerin eğitimlere gönülsüz katıldığı ya da hiç katılmadığı eğitimlerin *zamanı* ile ilgili öğretmenlerin yaşamış olduğu sorunlardandır (MEB, 2019b).

Hizmet içi eğitimlerin zamanı ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Okul çıkışında diye hatırlıyorum. Zamanlama uygun değil de şimdi biz akşama kadar okuldayız. Akşam çıkışta tekrar kurs alacağız. Bizim de evimiz, çocuklarımız var, zamanlamanın uygun olmadığını düşünüyorum. Ama zamanlama açısından sıkıntılı diyebilirim. Hem yorucu, birde evde bizim kendi eşimiz çoluğumuz çocuğumuz var yapmamız gereken. (Ö4)

Hem ders hem kurs, seminer olmuyor. Çünkü bizler zaten yoruluyoruz. Kursu

da gittiğimiz zaman resmen uyuyoruz. Hem eğitimci için zor oluyor hem bizim için zor oluyor. Eğitimci geliyor oraya ne yapıyor, dinç dinamik kişiler arıyor. (Ö15)

Eğitim öğretim devam ederken yapıyorsunuz okuldaki öğrencilerin eğitim öğretimi aksıyor. (Y2)

Zaman olarak okul zamanında yapılan dersler aynı zamanda derslerimizi çok aksattıyor. Mesela gündüz vakti olan bir eğitim bu sefer gerçek asli görevimiz olan öğretmenliğimizi yapmamıza engel oluyor diyebilirim. (BT5)

Bunun için yaz tatilleri uygundur, hafta sonları uygundur. Şimdi sanırım bizlere Kasım ve Nisan aylarında 1 hafta seminer koyulacak, o haftalarda çok uygun olacaktır diye düşünüyorum kurslar. (Ö5)

Seminer dönemlerinde öğretmenleri bence bu konuda, özellikle bu konuda yüz yüze eğitimi alarak becerilerinin geliştirilmesi konusunda daha faydalı olacağını düşünüyorum. (Y4)

Eğitimler için en iyi dönem aslında öğretmenin kendisini yetiştirmesi için seminer dönemleri, seminer döneminde yapılan çalışmaları aslında bir kısmını böyle hizmet içi eğitimler şeklinde yapsak çok daha verimli geçecek, en güzel zamanlar onlar. Öğretmenler de zaten bunu özellikle istiyorlar, böyle bir istek de var. (E3)

Hizmet içi eğitimleri öğretmenlerin seminer dönemlerinde ya da ders saatleri zamanında daha uygun zamanlarda yapılmasının öğretmenler için daha faydalı olacağını düşünüyorum. (E2)

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerde eğitimlerin yapıldığı yer ile ilgili öğretmenler, eski ya da yetersiz donanım ve teknik altyapı sıkıntıları nedeniyle eğitimlerin yapıldığı yer ile ilgili olumsuz düşüncelerini belirtirmişlerdir. Bu durumun merkezi hizmet içi eğitimlerde çok fazla sorun olmadığı ama özellikle mahalli hizmet içi eğitimlerin yapıldığı yerlerde bu sorunların eğitimlerini olumsuz etkilediğini, eğitim ortamlarında fazla katılımcı olması nedeniyle oturacak yer bulamama ya da bir bilgisayarın birden fazla kişinin kullanması, çalışmayan bilgisayar, eksik ve yetersiz donanım, internet bağlantısının olmaması, eksik kablo gibi sıkıntılardan dolayı eğitimlerin aksadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden bu konuda sorun yaşamadığını, eğitimlerin yapıldığı yerlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimlerin yapılmasına uygun

olduğunu söyleyenler de bulunmaktadır. Öte yandan bilgi ve iletişim teknolojileri hizmet içi eğitimlerinin yapıldığı *yerler* ile ilgili öğretmenlerin birçoğunun özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili uygulamaların yapılabileceği şekilde yeterli donanım ve eğitim esnasında gerekli internet, ses sistemi, yazılım gibi teknik altyapı aksaklıklarına sebebiyet vermeyecek şekilde imkanlara sahip *yerlerde* olması ile ilgili beklentileri olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmenlerden gelen dikkat çekici ve farklı cevaplardan biri bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimleri için illerde özel bir alan ayrılarak teknolojik imkanlar sağlanacak sabit bir merkezin olmasının çok daha faydalı olacağı yönündedir.

Eğitimlerin yapıldığı *yer* ile ilgili yönetici görüşleri değerlendirildiğinde yöneticilerin çoğunluğu eğitimlerin yapıldığı *yerlerin* yetersiz olduğunu söylerken aynı zamanda bu tür eğitimlerin okullarda yapılmasının da o esnada okulda öğrenci bulunmasından ya da mesai saatinden sonra görevlendirmelerin yeteri kadar yapılmamasından dolayı uygun olmadığını belirten yönetici de bulunmaktadır. Yöneticiler bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin teknolojik donanım ve yeterli altyapıya sahip mekanlarda ya da eğitimlerin öğretmenlere daha faydalı ve motive edici *yerlerde* yapılmasının uygun olduğu ile ilgili düşüncelerini belirtmişlerdir.

Diğer paydaşlardan daha farklı olarak BT rehber öğretmenleri bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin yapıldığı *yer* ile ilgili olarak altyapısı iyi ve bilgisayar laboratuvarı olan okullarda eğitimlerin verildiğini ve herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. BT rehber öğretmenlerinden eğitimlerin *yeri* ile ilgili olumsuz deneyimler yaşadığını, yapılan *yerlerde* donanım ve teknik altyapı ile ilgili sıkıntılar olduğunu ifade eden bir öğretmen de bulunmaktadır. Diğer taraftan BT rehber öğretmenlerinden de bu eğitimlerde teknik altyapının ve yeterli donanımın büyük önem arz ettiğini belirterek eğitimlerin *yeri* ile ilgili benzer düşüncelerini paylaşanlar olmuştur.

Eğitimlerin *yeri* ile ilgili eğitici görüşleri teknoloji eğitiminde önceliğin bilgisayar olduğu ve eğitimlerin yapıldığı *yerlerde* bilgisayar laboratuvarlarının ve donanımlarının eski olduğu ve kullanmak için iyi durumda olmadığı, iyi durumda olan okulların bulunduğu fakat devamlı o okullarda eğitim yapılmasının okulları da zor

duruma düşürdüğü şeklindedir. Diğer taraftan eğitimcilerin biri bu konuda eğitimler verilirken uygun ortamların tercih edildiğini söylerken *yer* konusunda çok sıkıntı yaşamadıklarını fakat gittikleri *yerlerde* bilgisayarların eski ve eğitimler için uygun olmadığı görüşünü belirtmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılacak hizmet içi eğitimlerin yapılacağı *yer* için teknolojik donanım ve altyapıya sahip ayrı bir birim ve *yer* olması gerektiğini önemli bir fikir olarak belirten eğitici bulunmaktadır. Bu eğitici; bağımsız ya da halk eğitim merkezlerinde de oluşturulabileceğinden bahsettiği bu tarz hizmet içi eğitim ortamlarının oluşturulması durumunun hem eğitimciler hem eğitime katılanlar hem de eğitimlerin yapıldığı okullar için de rahatlatıcı olacağını ve fayda getireceğini söyleyerek dikkat çekici bir noktaya değinmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin yapıldığı *yerler* ile ilgili paydaş görüşleri değerlendirildiğinde paydaşlar genel olarak eğitimlerin yapıldığı *yerlerde* kullanacakları bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili sıkıntı yaşadıklarını belirtirken BT rehber öğretmenleri farklı bir görüşle eğitim yapılan *yerlerin* uygun olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum BT rehber öğretmenlerinin alanları ile ilgili almış oldukları bu eğitimleri daha özel bir şekilde farklı zamanlarda ve *yerlerde*, farklı katılımcılarla ve içeriklerle alıyor olmalarından kaynaklanabilir. Bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimlerinin yapılacak olduğu *yerlerde* kullanılacak eğitim teknolojilerinin herhangi bir aksamaya sebebiyet vermeyecek şekilde eksiksiz ve yeterli olması gerekmektedir. Zira bu durum zaman kaybına sebep olacağı gibi öğretmenlerin ve eğitimcilerin motivasyonlarını da olumsuz etkileyecek, eğitimlerin hedeflerine ulaşmasına engel olacaktır. Eğitimlerin yapıldığı *yer* ile ilgili alan yazın incelendiğinde Yıldırım'ın (2013) yaptığı çalışmada teknoloji konusunda yapılan eğitimlerde uygulamaların yapılabilmesi ve başarıya ulaşılabilmesi için teknolojik alt yapının uygun olması ve bununla ilgili yaşanan sorunların da giderilmesi gerektiği şeklinde benzer bulgular olduğu görülmektedir.

Hizmet içi eğitimlerin yeri ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Biz kendimiz yapamadık çünkü internet bağlantısı yoktu burada. Altyapıda sıkıntı vardı. (Ö14)

Bazı gittiğimiz eğitimler de 25 öğretmen isteniyor, oturacak yer yok veyahut

ekran yok, iki kişi aynı yere bakmak zorunda kalıyorsunuz, uygulamada herkes uygulama yapmıyor. (Y3)

Yerelde bilgisayar laboratuvarı olan herhangi bir okulda yapılıyor, okulda yapılması bana göre problem. (Y5)

Bizde teknoloji eğitimlerinde öncelik bilgisayar olduğu için maalesef laboratuvarlarımız iyi durumda değil. Ancak meslek liselerimiz, bu şekilde mesleki eğitim yapan kurumlarımızda ya da belli, bilgisayar olarak kendi laboratuvarlarını toparlamış okullarımız varsa orada eğitim yapabiliyoruz. Dolayısıyla hep aynı yerler olduğu için okulları da biraz zor duruma sokuyor, okullar sürekli bizde mi eğitim oluyor şeklinde. Bu biraz sıkıntı. (E2)

Bizim eğitimlerimizi yaptığımız yerler genellikle bilgisayar laboratuvarları oluyor yani sınıfta bu şekilde eğitim yapmıyoruz ve uygun. Herkesin önünde o konu ile ilgili olarak faydalanacağı bir bilgisayar mutlaka oluyor. (BT5)

İl merkezlerinde il millî eğitim müdürlüklerinde bence birer bununla ilgili özel alan ayrılmalı, bununla ilgili birimler olmalı. Eğitimlerin belli sabit bir merkezde teknolojik imkanlarla verilmesinin daha da faydalı olacağına inanıyorum. (Ö1)

Böyle bağımsız bir hizmet içi eğitim ortamı olursa, ben bunun her ilçede olmasını tavsiye ederim, bağımsız ortam, halk eğitimlerde mesela olabilir, ayrı bir bölüm açılabilir. Sadece bu alanda kullanılmak için böyle ortamlar olursa çok güzel olur. Eğitimlerde planlamayı daha rahat yaparsın, gelen eğitimlere biz sürekli yer düşünüyörüz. (E2)

Paydaşlara göre bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimleri etkileyen *en önemli faktörler* değerlendirildiğinde öğretmenlerin çoğunluğu bu eğitimlerde eğitimi etkileyen *en önemli faktör* olarak eğitimleri veren eğiticinin olduğunu ifade ederken bunu eğitimin yeri ve içeriği takip etmektedir. Eğitime gelenlerin istekli olması, eğitimin zamanı, eğitime gelenlerin seviyesi ve eğitimlerde kullanılan yöntemin de önemli olduğunu belirten öğretmenler bulunmaktadır.

Yöneticiler bu eğitimleri etkileyen *en önemli faktörlerin* başında eğitimleri veren eğiticiler olduğunu, sonrasında eğitimin yeri, eğitimlere gelenlerin istekli olmasının *en önemli faktörlerden* olduğunu belirtmişlerdir.

BT rehber öğretmenleri de bu konuda eğitimi etkileyen çeşitli faktörler olarak eğitimlerin yapıldığı yerin, eğitimlerin içeriğinin, sonrasında eğitimi veren eğitimcilerin ve kullandıkları yöntem, eğitime gelenlerin istekli olması ve gelenlerin seviyesi olduğunu dile getirmişlerdir.

Eğiticiler *en önemli faktörlerden* birinin öncelikli olarak eğitime gelenlerin zorunlu olarak değil de eğitimlere istekli ve hazır olarak gelmesinin olduğunu ve bununla beraber eğiticinin, içeriğin ve zamanın da eğitimleri etkileyen faktörlerden olduğunu söylemişlerdir.

Öğretmen, yönetici ve BT rehber öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimleri etkileyen *en önemli faktörle* ilgili görüşleri değerlendirildiğinde benzer görüşlerde olduğu ve bu faktörlerin en başında öncelikle eğitici daha sonra eğitimlere katılanlar, eğitimlerin yapıldığı yer ve içerik gelmektedir. Öte yandan bu eğitimleri veren eğitimciler diğer paydaşlardan farklı olarak eğitimleri etkileyen *en önemli faktörün* eğitime gelenlerin olduğunu ve bu noktada eğitime gelenlerin istekli ve dolayısıyla eğitimin dinamikliğini sağlayan, motivasyonu yüksek katılımcıların olması ve benzer düzeyde teknoloji bilgisine sahip olmaları önemlidir. Bu konuda eğitimin zamanı, yeri ne kadar iyi ayarlanmış dahi olsa gelenlerin isteksiz ve ilgisiz olması eğitimlerin verimliliğini düşürdüğünü tecrübe ettikleri söylenebilir. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimleri etkileyen birden fazla faktör bulunmakla beraber *en önemli faktörlerin* başında eğitici, eğitime gelenler, eğitimlerin içeriği ve eğitimlerin yapıldığı yer, eğitimlerin zamanı ve eğitimde kullanılan yöntem gelmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri içerikli eğitimleri etkilen faktörler üzerine çalışan Çakır'a (2016) göre de benzer olarak bu faktörlerin başında eğitici, eğitime gelenlerin istek ya da teknolojik seviye durumları, eğitim zamanı, eğitimin yeri ve alt yapı özellikleri, eğitimlerin uygulamalı olarak yapılması ile ilgili eğitimlerde kullanılan yöntem gelmektedir. Kaleci'nin (2018) yaptığı çalışmada eğitim uygulayıcısı olan eğitimcilerin, eğitim içeriklerinin, eğitime gelenlerin, eğitimlerin yönteminin uygulamalı olmasının bu eğitimlerde önemli olan faktörlerden olduğu ile ilgili bulgulara rastlanmaktadır.

Hizmet içi eğitimleri etkileyen en önemli faktörler ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

En çok eğitimci etkiliyor. Kişiyeye bağlı, gerisi o kadar önemli değil. (Ö3)

Eğitmen, ondan daha önemli şey konu, ne üzerine eğitim alacağız. (Ö2)

Kullanılabilirlik olması, ben bunu nerede kullanırım. Ben mesela diyorum ki ben bunu kullanacağım. (Ö14)

En çok hazırbulunuşluk etkiliyor, benim bunu istemem lazım. Ben isteyerek gitmeliyim oraya. (Ö6)

En önemli diyebileceğim şey zaman faktörü. Zamanın iyi ayarlanmış olması. Birde hizmet içi eğitim için gerekli olan altyapının, teknik altyapının, bilgisayar gibi ne gerekiyorsa o eğitimle ilgili onların hazır olmuş olması. (Ö10)

Bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili tabii ki kullanacağım o bilgi iletişim teknolojilerin orada olması, onları tabii ki bilmem lazım, görmem lazım, uygulama yapmam lazım. Uygulama önemli bilgi iletişim teknolojilerinde. (Ö11)

Bir; kaliteli eğitimci olacak, 2. eğitimin verildiği yer donanımlı olacak. Yani orada 2 kişi 3 kişi bir yere sığışmayacak, bir şeye bastığı zaman bu çalışmıyor, öbürünü deneyelim. Bunun hızı şu kadar değil, aldığın zaman tık tık hepsi olacak ki bunlar hizmet içi niye çünkü dönecek bu çocuklarla hizmet verecek, alacak bir şeyi, iyi öğrenmesi için. (İ3)

İstek. Mutlaka karşınızdaki grubun bu konuda istekli olması lazım. Uygulamalı, mutlaka uygulamalı hayatında. (BT3)

İçerik. İçerik verimli ise öğretmen buna ihtiyaç duyuyorsa o eğitim olur. İçeriğin doyurucu olması lazım, yani ihtiyaca binaen hazırlanmış olması gerekir ki öğretmen diyecek buna benim ihtiyacım var. Ben bunu öğrenmeliyim. (E3)

4.3. Hizmet İçi Eğitimlerin Değerlendirilmesi ile İlgili Bulgular

Hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesi ile ilgili öncelikle öğretmenlerin eğitimlerden sonra bilgi ve iletişim teknolojileri kullanmama alt teması oluşturulmuştur. Paydaşların bu konudaki görüşleri Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 5. Hizmet İçi Eğitimlerden Sonra Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanmama Nedenleri

Alt Temalar	Paydaş Görüşleri	ÖĞRETMEN
Eğitimlerden Sonra Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanmama Nedenleri	Teknik, Donanım ve Altyapı Sorunları	10
	İçerik, Kaynak Yetersizliği	8
	Kişisel Sebepler	5
	Öğrencilerde Gerekli Donanımın Olmaması	4
	Eğitimin Alanıyla İlgili Olmaması ve Yetersizliği	4
	Denetim Yetersizliği	1
	Akıllı Tahtalarda İnternet Erişiminin Kısıtlandırılmış Olması	1
	Akıllı Tahtanın Biyolojik Zararlarının Olması	1

Tablo öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitim aldıktan sonra bilgi ve iletişim teknolojilerini okullarında *kullanmama nedenleri* ile ilgili görüşlerini göstermektedir. Bu soru sadece öğretmenlere sorulmuş olup vermiş oldukları cevaplar değerlendirildiğinde öğretmenlerin eğitimlerden sonra bilgi iletişim teknolojilerini *kullanmamalarının nedeni* olarak başta okullarda ya da sınıflarda akıllı tahtalar ve internet altyapısı ile ilgili yaşadıkları problemler ve okullarda bunlara uygun donanım olmadığı ile ilgili ifadeler belirtmişlerdir. Bu konuda kendilerinden kaynaklı sebepler olarak bilgi ve iletişim teknolojilerinde kendilerini yetersiz hissettiklerini, önyargılı olduklarını, eski düzene alıştıklarını, yeniliğe açık olmadıklarını da ifade eden öğretmenler bulunmaktadır. Öte yandan en sık söylenen sebeplerden biri almış oldukları eğitimlere rağmen öğretmenlerin bunları sınıflarda aktif olarak kullanabilecekleri içeriklerinin olmamasıdır. Ayrıca özellikle FATİH Projesi EBA V Sınıf Kursundan almış oldukları kazanımları sınıfta öğrencilerde tablet olmadığı için ve sonrasında da öğrencilere tablet dağıtılmadığı için uygulayamadıklarını söylemişlerdir. Öğretmenlerden bir kısmı eğitimlerin

içeriklerinin kendi gelişimleri ilgili olmadığından, işlerine yaramadığından bu teknolojileri kullanmadığını belirtmiştir. Öte yandan öğretmenlerden bazılarından farklı ve dikkat çekici cevaplar gelmiştir. Bunlardan biri öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini almış oldukları hizmet içi eğitimlere rağmen *kullanmama nedenlerinin* denetim yetersizliğinden kaynaklandığını eğer denetim mekanizmalarının doğru çalıştırılırsa kullanım oranının artacağı yönündedir. Diğer bir görüş okullardaki internet erişimlerinin kısıtlı olması nedeniyle eğitim amaçlı bazı internet sitelerine öğretmenlerin ulaşamadığından ve erişebildikleri internet sitelerinin kendilerine yetersiz gelmesinden kaynaklı bir problem yaşadıkları yönündedir. Yine aynı öğretmenin bahsettiği bir diğer önemli ve farklı görüşü bilgi ve iletişim teknolojileri içerisinden akıllı tahtaların, tabletlerin etrafa çok fazla radyasyon yayması, bunun yanı sıra tahtalardan gelen ışığında göz sağlığını olumsuz etkilediğidir. Bunları da yine *kullanmama nedenleri* arasında belirtmiştir.

Öğretmenler görüşleri genel anlamda değerlendirildiğinde öğretmenleri bilgi ve iletişim teknolojileri içerikli hizmet içi eğitimlerden sonra okullarında bu teknolojileri *kullanmama nedenleri*; kullanılacak teknolojiler ile ilgili teknik, donanım ve altyapı sorunlarının olması, öğretmenlerin dersleri ile ilgili kullanabilecekleri içeriklerin ve kaynakların yetersizliği, kendini yetersiz hissetme, üstüne düşmeme, önemsememe gibi kişisel sebepler, öğrencilerde tablet gibi gerekli donanımın olmaması, alınan eğitimlerin öğretmenlerin kullanacakları alanlar ile ilgili olmaması ve eğitimlerin yetersiz olması, okullarda denetim yetersizliği, tahtalarda internet erişiminin ders içerikli kullanılacak internet sitelerine kısıtlandırılmış olması, akıllı tahtanın insan üzerine biyolojik zararlarının olması şeklindedir. Alan yazın incelendiğinde Kaleci (2018), Çakır (2016), Yadigaroglu (2014) ve Yıldırım'ın (2013) yapmış oldukları çalışmalarda öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimleri alıp gerekli becerileri kazandıktan sonra sınıf ortamlarında etkili bir şekilde uygulayamamalarının sebebi olarak yeterli altyapının olmaması ve derslerinde kullanabilecekleri bilgi ve iletişim teknolojileri içerikleri bulma konusunda da sıkıntı yaşamaları şeklinde benzer bulgular bulunmaktadır. Öte yandan Millî Eğitim Bakanlığı'nın kendi içeriklerinin olduğu EBA'nın da içerik olarak yetersiz ve karışık olduğu tespit edilmiştir (MEB, 2017b). Öte yandan sadece bir öğretmen tarafından

belirtilmiş olan tahtalarda internet erişiminin kısıtlandırılmış olması düşüncesi ile ilgili olarak, sosyal medyada yer alan sitelerin erişimi, bulut hesaplarına Web 2.0 araçlarına erişim sağlanamaması, eğitim içerikli kullanılabilir videolara erişimin engelli olması yapılan çalışmalarda da benzer şekilde tespit edilen sorunlar arasındadır (MEB, 2019b).

Hizmet içi eğitimlerden sonra bilgi ve iletişim teknolojileri kullanmama nedenleri ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

İnternet altyapısının uygun olması, akıllı tahta donanımının ve farklı materyallerin okullarda bulunması, bununla doğru orantılı gibi düşünüyorum. Elimizden geldiğince seminerler öncesine bakarak değerlendirdiğimizde daha fazla kullanmaya çalıştığımı söylemek istiyorum. (Ö1)

Evet, teknoloji var. Teknoloji içinde bir şey vermedikten sonra kendi kendine bir şey yapıyor mu? Yapmıyor, yine insan ögesi var. İnsan ve bilgi. Teknoloji gelişimi ile eğitim programları, eğitim materyalleri, eğitim desteği aynı şekilde geliştirilmelidir. Salt araç olarak, teknik olarak gelişmesi istenilen sonuca varmaz. (Ö6)

Millî Eğitim madem kitap yapıyor bana e-akıllı kitap yapsın. Z-kitap yapsın. Burada o kitabı açtığımda üzerinde yazı yazabileceğim, silebileyim, not ekleyebileyim, görsel ekleyebileyim, bunu ben de zenginleştirip çocuklara derste aktif olarak onu kullanılabileyim. PDF yeterli değil. Onun mutlaka Z kitap olması lazım. (Ö13)

Evet yeniliğe açık olmamaktır. Benim de çok hâkim olamamamdan kaynaklı. (Ö3)

Biz EBA V sınıfı uzaktan eğitimini aldık öğrenci tableti dağıtılmayan okullarda bunu uygulamamız mümkün değil, bu öğrenciler de yeterli donanım yoksa kullanamaz. (Ö16)

Kullanmıyorsam eğitim yavan kalmıştır, tatmin etmemiştir beni, ondandır. Sınıf içerisinde kullanmıyorsan da bunun en büyük sebebi ya onu nasıl kullanacağımı tam olarak öğrenemediğimden kullanamıyorumdur ya da faydalı olabileceğini zannetmediğim için uygulamıyorumdur. (Ö17)

Tahtanın da şöyle bir sıkıntısı var, hiçbir uygulamaya giremiyorsunuz. Şimdi bize bunu vermişler ama Youtube'a giremiyorum, başka bir yere giremiyorum. (Ö12)

Hazır olan sunumu anlatmada sıkıntı yok. Biz oraya yazı yazarak bir şey gösteremedik, neden şöyle bir sıkıntısı var o tahtalar çok sıcak ve radyasyon var. O tahtada anlatırken bir süre sonra gözümüz kamaşıyor. (Ö12)

Hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesi ile ilgili eğitimlerde değerlendirme, eğitimlerin sonrasında değerlendirme ve eğitimlerden sonra yapılması gerekenler alt temaları oluşturulmuştur. Paydaşların bu konulardaki görüşleri Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 6. Hizmet İçi Eğitimlerin Değerlendirilme ile İlgili Düşünceler

Alt Temalar	Paydaş Görüşleri	ÖĞRETMEN	YÖNETİCİ	BT REHBER ÖĞRETMENİ	EĞİTİCİ
Hizmet içi Eğitimlerde Değerlendirme ile İlgili Düşünceler	Eğitimin Değerlendirilmesi Anketi Yapıldı	11	1	1	1
	Yazılı ve Uygulamalı Yapıldı	8		3	3
	Yazılı Sınav Olarak Yapıldı	4	3	2	
	Değerlendirme Yapılmadı	2			
	Uygulamalı Sınav ile Yapıldı	1		1	
	Uzaktan Eğitim Değerlendirmesi Çok İyi Değildi	1	1		
	Değerlendirme Yapılmalı	11	4	6	2
	Değerlendirme Yapılmamalı	2	1	1	
Hizmet içi Eğitimlerin Sonrasında Okullarda Değerlendirilmesi ile İlgili Düşünceler	Sonrasında Değerlendirme Yapılmıyor	9	4	5	3
	Okullarda BT Rehber Öğretmenleri Değerlendirme Yapıyor	2		1	
	Okul Yöneticileri Bilgi ve İletişim Teknolojileri Konusunda İyi Değiller	4			
	Değerlendirme Yapılmalı	10			
	Değerlendirme Yapılmamalı	4	3	5	1
	Değerlendirme Teşvik ya da Rehberlik Şeklinde Yapılabilir		1	1	1
	Uzman Değerlendirmesi Gerekir	1			1
Hizmet içi Eğitimlerden Sonra Öğretmenlerin, Yöneticilerin ve Eğitimcilerin Yapması Gerekenler ile İlgili Düşünceler	Öğretmenler Öğrendiklerini Uygulamalı	11	2	4	
	Öğretmenler Kendilerini Güncellemeli, Geliştirmeli	10	1	1	
	Yöneticiler Teşvik Etmeli	8		3	3
	Yöneticiler Bilgi ve İletişim Teknolojileri Konusunda Bilgili, Örnek ve Rehber Olmalı	6	1		3
	Yöneticiler Teknik Destekte Bulunmalı	4	2	1	

Yöneticiler Denetim Yapmalı	3	1	1	2
Yöneticiler Kendi Okullarında Planlama Yapmalılar	3	1	1	
Eğiticiler Takibini Yapabilir, Geri Bildirim Alınabilir	7	1	3	
Eğiticiler İletişim Kurarak Rehberlik Yapmalılar	3	1	1	

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerde *değerlendirme*, *eğitimlerin değerlendirilmesi* ve *öğretmenlerin değerlendirilmesi* şeklinde yapılmaktadır.

Öncelikle *eğitimlerin değerlendirilmesinden* bahsedecek olursak öğretmenlerden çoğu hizmet içi eğitimlerin sonunda kendilerine anket dağıtıldığını ve bu anketlerde katılmış oldukları eğitimin eğiticisi, eğitim yöneticisi, eğitim yeri ve eğitim merkezi sorumluları ile ilgili birkaç konuda görüşleri sorulduğunu dile getirmiştir. Öğretmenlerden biri bu *eğitimin değerlendirmesini* sonradan MEBBİS üzerinden yaptığını belirtmiştir. Ayrıca görüş bildiren öğretmenlerden bu anketlerin verimli olmadığını, dikkate almadan yaptıklarını, anketlerin değerlendirilmediğini düşündükleri için çoğu kişinin de bu anketleri doldurmuş olmak için yapıp verdiğini söyleyerek farklı ve dikkat çekici bir noktaya değinenler de bulunmaktadır. Öte yandan öğretmenlerden biri bu *eğitimlerin değerlendirilmesinin* eğitimlerin sonunda yapılmasının kendilerine bir etkisi olmadığını ve bunu eğitimlerin biraz daha başında yapılmasının daha iyi olacağı yönünde görüş bildirmiştir.

Yöneticilerden biri *eğitimlerin değerlendirilmesinin* MEBBİS üzerinden sonradan yapılabildiğini, bunun iyi ve objektif bir uygulama olduğunu ifade ederken BT rehber öğretmenlerinden de sadece biri eğitimlerden sonra *eğitimlerin değerlendirilmesinin* yapıldığını söylemiştir.

Eğiticilerin tamamı *eğitimlerin değerlendirilmesi* ile ilgili fikir beyan etmiş eğitimcilerden ikisi bu değerlendirmelerin verimli olmadığını, gerçek cevapları içermediğini, sonradan da bunların değerlendirilmediğini söylemişlerdir. Eğitimcilerden biri *eğitimlerin değerlendirilmesinin* iyi bir uygulama olduğunu ancak eğitim sonunda değil eğitimlerde aralarda da yapılması gerektiğini ve karşılaşılan sorunlar var ise bunların çözülerek o eğitimin de daha verimli geçmesi sağlanabilir şeklinde farklı bir noktaya değinmiştir.

Değerlendirme aşamasında öncelikle *eğitimlerin değerlendirilmesi* ile ilgili

bulgular incelendiğinde; *eğitimlerin değerlendirilmesinin* eğitimlerin sonlarında anket şeklinde yapıldığı ya da daha sonrasında MEBBİS üzerinden yapıldığı şeklindedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerde yaşanan aksaklıkların ya da iyi uygulamaların tespit edilerek daha iyi hizmet içi eğitim uygulamalarının yapılması için önemli olduğu ile ilgili tüm paydaşlar benzer görüşler bildirmişlerdir. Öte yandan katılımcıların da bu değerlendirmeleri özenle yapmadıkları ile ilgili görüşler de bulunmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimlerin daha etkili planlanabilmesi ve uygulanabilmesi açısından öğretmenler tarafından yapılacak bu değerlendirmeler büyük önem taşımaktadır. Kurs sonunda anket şeklinde yapılan *eğitim değerlendirmeleri*, eğitimin ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığını tespit ederek bundan sonraki eğitimlere ışık tutacak ve eğitim planlamalarının da bu görüşler dikkate alınarak yapılmasına olanak sağlayacaktır (Gökbulut, 2006). Ayrıca Yıldırım, Kurşun ve Göktaş (2015) yapmış oldukları hizmet içi eğitimlerin etkililiği için *eğitim değerlendirmelerinin* hem kurs sırasında hem de kurs sonrasında yapılması gerektiğini, böylelikle eğitimlerdeki eksikliklerin tamamlanacağını ve sorunların giderileceğini belirtmektedirler.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlere katılan *öğretmenlerin değerlendirilmesi* ile ilgili öğretmenlerin görüşü eğitim sonunda kendilerine yapılan değerlendirmelerin hem proje, materyal üretimi, sunum gibi uygulamalı yöntemler ile hem de yazılı sınav şekilde yapıldığı yönündedir. *Öğretmenlerin değerlendirilmesi* ile ilgili pek çok görüş olduğu ve buna bağlı olarak değerlendirme ile ilgili farklı uygulamalar olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin bir kısmı eğitimlerin sonunda sadece yazılı değerlendirme yapıldığını, birkaçı da herhangi bir değerlendirme yapılmadığı, bir tanesi de sadece uygulamalı değerlendirme yapıldığını belirtmiştir. Öğretmenlerden biri ayrıca uzaktan eğitimlerin sonunda yapılan *öğretmen değerlendirmelerine* değinmiş ve bu değerlendirmeyi kişilerin kendileri değil başkaları tarafından da rahatlıkla yapılabileceğini ve kendilerinin de bu konuda bazı arkadaşlarına yardım ettiklerini söylemişlerdir. Öğretmenlerin çoğu eğitim sonunda *öğretmenlerin değerlendirilmesi* gerektiği ile ilgili fikir bildirmişlerdir. Değerlendirme ile ilgili yapılmasına gerek olmadığını ifade eden az sayıda öğretmen de bulunmaktadır.

Yöneticiler eğitimlerin sonunda *öğretmenlerin değerlendirilmesi* ile ilgili yazılı sınav yapıldığını bildirmiştir. Bir yönetici de uzaktan eğitimlerde *öğretmen değerlendirilmesi* ile ilgili farklı ve önemli bir noktaya değinmiştir. Uzaktan eğitimlerde değerlendirme aşamasında sınav için tek bir hakkınız bulunmakta ve bu sınav esnasında elektrik kesintisi gibi teknik problem yaşandığında başarısız sayılarak sınava tekrar girme şansınız bulunmamaktadır. Bu sınavdan başarısız sayılan öğretmen eğitimi en baştan tekrar başvuru koşu ile alır ve bir sonraki bu eğitimi tamamladıktan sonra sınava tekrar girme şansı elde eder. Yöneticilerden değerlendirmenin yapılmasına gerek olmadığını belirten yönetici bulunmakla beraber tamamına yakını eğitim sonunda *öğretmenlerin değerlendirilmesinin* yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

BT rehber öğretmenlerinden bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerden sonra *öğretmenlerin değerlendirilmesinin* hem yazılı hem uygulamalı şekilde yapıldığını, sadece yazılı sınav ile değerlendirildiğini, yaptıkları uygulamalı çalışmalarını portfolyo şeklinde eğitim sonunda teslim ettiklerini belirten ifadeler bulunmaktadır. BT rehber öğretmenlerinin tamamı eğitim sonunda *öğretmenlerin değerlendirilmesinin* yapılması gerektiğini söylemişlerdir.

Eğiticilerin tamamı bu konuda önemli bir noktaya değinmişler ve hizmet içi eğitimlerin *öğretmen değerlendirilmesinde* kurs niteliğinde ise değerlendirmelerin mecburen yazılı olmak zorunda olduğunu ama seminer ise böyle bir sınavın olmadığını ifade etmişlerdir. Özellikle kursların sonlarında öğretmenleri çok sıkmayacak bir yazılı sınav ile *öğretmenleri değerlendirdiklerini* ama bazı seminerler ve FATİH Projesi eğitimlerinden sonra sunum, grup çalışması gibi uygulamalı değerlendirmelere de yer verdiklerini dile getirmişlerdir. Eğiticiler eğitim sonunda *öğretmenlerin değerlendirilmesinin* yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Değerlendirme aşamasında *öğretmenlerin değerlendirilmesi* ile ilgili bulgular incelendiğinde; tüm paydaşlar genel olarak eğitimlerin sonlarında uygulamalı ya da yazılı bir değerlendirme yapıldığını; öğretmenlerin, yöneticilerin ile eğiticilerin tamamına yakını ve BT rehber öğretmenlerinin tamamı eğitim sonunda *öğretmenlerin değerlendirilmesi* gerektiği ile ilgili fikir bildirmişlerdir. *Öğretmen değerlendirmelerinin* hem motivasyonun sağlanması hem de katılımcıların kendi

öğrenmelerini görmeleri açısından önemli olduğu ve belli bir sınav kaygısı içerisinde olmadan daha çok uygulamalı olmasının faydalı olacağı söylenebilir. Öte yandan bu değerlendirmeler eğitimlerin başarısını ölçmeye de katkı sağlayacaktır. Kaleci'ye (2018) göre hizmet içi eğitimlerin uygulamasından sonra yapılan *öğretmen değerlendirmeleri* eğitimin öğretmenlere kazandırmayı amaçlamış olduğu bilgi, beceri, bakış açısı ve davranışların kazanılma düzeyini belirleyerek hizmet içi eğitimin başarısı ile ilgili fikir vermektedir. Yıldırım (2013) yapmış olduğu çalışmada eğitimlerden sonra *öğretmenlerin değerlendirilmesinin* yapılması gerektiği ve bunun eğitimin başarısının ölçülmesinin yanı sıra katılımcıların eğitime olan ciddiyet ve sorumluluğun artmasını sağlayacağı yönünde benzer bulgular belirtmektedir.

Hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesi ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Bir tane anket veriliyor memnun kaldınız mı kalmadınız mı, bir şey öğrendiniz mi, oradaki eğitimci yeterli miydi sizin gözünüzde. Siz kendi adınıza yeterli buldunuz mu, mesleğinizde kullanacak mısınız tarzında bir anket yani. Zaten çoğu okumuyor evet evet evet evet ya da hayır hayır ya da kararsızım, orta bir şeyler işaretleyip işaretleyip veriyorlar. (Ö5)

Hizmet içi eğitimler şu an bence en ideal şekilde yapılıyor. Her öğretmenin bir MEBBİS modülü var. Öğretmen MEBBİS modülünden katıldığı hizmet içi eğitim faaliyetinde öğretmeni değerlendiriyor, eğitim yöneticisini değerlendiriyor. Kötü, iyi, çok iyi gibi dereceleri var onun. Gayet güzel bir uygulama. (Y1)

Sınav olarak yapılıyor, hepsinde sınava girdik. FATİH projesinde sunumda olduk. Normal ve mantıklı buluyorum. Olması gerektiği gibi buluyorum başka türlü yapılamaz. (Ö3)

Evet eğitim bittiğinde mesela sunumu yapılıyor, sınav yapılıyor ama o sınavda da ne kadar gerçek bir sonuç yansıyor bilemiyorum. (Ö4)

Değerlendirme yapılıyor, test yapılıyor. Test sonuçlarına göre başarılı ya da başarısızlık olunuyor ama genellikle başarılı çıkıyorsunuz yani. (BT3)

Şu ana kadar gittiğim eğitimlerde eğitime gelenlerin değerlendirildiğini görmedim. (Ö18)

Uzaktan eğitim aldığımızda belli bir soru soruyorlar, biz de belli bir dakika

içerisinde onu cevaplamaya çalışıyoruz. Onun çok sağlıklı olduğunu düşünmüyorum, mesela ben arkadaşlarıma yardım etmişim, o konuda çok sağlıklı değildi bence. (Ö8)

Millî Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı uzaktan hizmet içi eğitimlerde oluyor. Onda da internet bağlantınız kesilirse tekrar o sınava giremiyorsunuz, tek bir hakkınız var. Tekrar alabilirsiniz eğitimi, tekrar o sınava girebilirsiniz ama o eğitim için olay bitmiş oluyor. (Y1)

Sonda değerlendirme olması motivasyon açısından önemli. Aynı öğrenciler mantığında, öğrenciler nasıl sınav olursa motive oluyorlar, sınav olmazsa çok da motive olmuyorlar. Değerlendirme olabilir, anket olabilir, ürün olabilir. (E2)

Çok değerlendirme taraftarı değilim. Değerlendirmesek de olur, illa bir şey vermek zorunda değilsin. Zaten derste onu kullanıyorsan değerlendirmiş oluyorsun. (Ö13)

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin sonrasında *okullarda değerlendirilmesi* ile ilgili öğretmenler eğitimlerden sonra *okullarda değerlendirmenin* olmadığını, değerlendirmenin öğretmenlerin kendilerine bırakıldığını söylerken BT rehber öğretmenlerinin derslerine geldiklerini ve bilgi iletişim teknolojilerini kullanması ile ilgili öğretmenlerle ilgili değerlendirme formu doldurduklarını ve kendilerinin de bundan dolayı kullanıma daha fazla dikkat ettiklerini ifade eden az sayıda öğretmen de bulunmaktadır. Eğitime katılan öğretmenler eğitimlerden sonra kendilerinin *okullarda değerlendirilmesi* gerektiği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler yapılan yatırımlar doğrultusunda verilen bu eğitimlerin ne derece etkili olduğunu, okullarda bunların ne kadar kullanıldığı, öğrencilere ne kadar aktarıldığı ile ilgili *okullarda değerlendirmelerin* yapılmasının amaca hizmet edip verimi arttıracığı şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan öğretmenlerin bir kısmı *okullarda değerlendirme* yapılmamasını, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı üzerine kendi kararlarını verebileceklerini ve bunun bir dayatma ile olmaması gerektiğini söylemişlerdir. Öğretmenlerden içeriği alakasız bir kursu da aldıklarında, bunu okula yansıtamadıklarını söyleyerek *okullarda değerlendirme* yapılmasına olumlu bakılmadığını yapacaksa da bunu uzman bir kişinin yapması gerektiğini belirten ifade de bulunmaktadır.

Okullarda değerlendirme ile ilgili yöneticilerin tamamına yakını değerlendirme yapılmadığını, öğretmenlerin öğrendiklerini eğitim öğretime yansıtacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bazı yöneticiler okullarında BT rehber öğretmenin *okullarda değerlendirme* olarak değil ama rehberlik amaçlı öğretmenlere yardımcı olduğunu söylemiştir. Yöneticiler *okullarda değerlendirmenin* yapılmaması gerektiğini, hepsinin birer öğretmen olduğu ve değerlendirmenin öğretmenlerin kendilerine bırakılmasının uygun olacağını belirtirken bir yönetici değerlendirme şeklinde değil ama rehberlik şeklinde öğretmenlere yardımcı olunabileceği ile ilgili görüşlerini söylemişlerdir.

BT rehber öğretmenlerinin tamamına yakını *okullarda değerlendirme* yapılmadığını, zaten istekli ve ihtiyaç duyan öğretmenlerin bu uygulamaları okullarında kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öte yandan BT rehber öğretmenlerinden bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin karşılaştıkları problemleri ve seviyeleri ile ilgili *okullarda değerlendirme* yaptıklarını, önceden hazırlanmış olan formları da buna uygun şekilde doldurarak ilçe koordinatörlerine gönderdiklerini ve bu işlemlerin de kendi planlarında olan işlemler olduğunu ifade eden öğretmen de bulunmaktadır. BT rehber öğretmenlerinin tamamına yakını öğretmenlere *okullarda değerlendirme* yapılmaması gerektiğini, bunun zorlayarak ya da baskı kurularak yapılmasının uygun olmayacağını, bu değerlendirmeyi öğretmenin kendisinin yapması gerektiği ile ilgili fikirlerini belirtmişlerdir. BT rehber öğretmenlerinden değerlendirmeden ziyade rehberlik yapılması gerektiği ile ilgili görüş bildiren öğretmen de bulunmaktadır.

Tüm eğitimciler bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin sonrasında *okullarda değerlendirilmenin* yapılmadığını, sadece arada denk gelirse öğretmenlerden bu konuda dönüt aldıklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca eğitimcilerden *okullarda değerlendirmenin* yapılmaması gerektiğini ifade eden bir eğitimci bazı öğretmenlerin eğitimlerden çok verim aldığını bazısının daha az verim aldığını ama bunu okullarına gittiklerinde az ya da çok yansıtacaklarına inandığını söylemiştir. Bir eğitimci değerlendirmenin kontrol şeklinde değil de teşvik şeklinde yapılmasının daha iyi olacağını, bir eğitimci de ancak ilçelerde yetişmiş uzman kişilerin değerlendirme ve öğretmenlere yardımcı olabileceği ile ilgili

görüşlerini dile getirmişlerdir.

Paydaş görüşleri değerlendirildiğinde bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerden sonra okullarda öğretmen değerlendirilmesi yapılmamaktadır. *Okullarda değerlendirme* ile ilgili dikkat çekici bir sonuç olarak eğitime katılan öğretmenler kendilerinin bu doğrultuda *okullarda değerlendirilmesi* gerektiği şeklinde görüş bildirirken öğretmenler dışında hiçbir paydaş bu görüşte değildir. Yapılan eğitimlerin amacına asıl ulaşması gereken yerler olan okullara öğretmenlerin öğrendikleri bilgi ve becerilerini aktarabilmeleri büyük önem taşımaktadır ve bu konuda *okullarda değerlendirmeler* değerlendirme, takip etme ya da rehberlik etme şeklinde uzman kişiler tarafından yapılmalıdır. Benzer şekilde YEGİTEK tarafından yapılan çalışmada eğitimlerden sonra izleme değerlendirme yapılmadığı, bunun öğretmenlerin almış olduğu eğitimlerin ne kadar etkili olduğunu, eğitim ortamlarında teknolojiyi kullanıp kullanmadıklarını görebilmek açısından değerlendirme gerekliliği şeklinde benzer bulgular bulunmaktadır (MEB, 2017b).

Hizmet içi eğitimlerden sonra yapılan değerlendirmeler ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Hizmet içi eğitim sonrasında eğitimin değerlendirilmesi ile ilgili bir şey yok, o artık bizim kendi vicdanımıza kalmış, kendi aramızda. Kendi yeterliklerimize kalmış. (Ö4)

Öğretmen eğitimi alıp okula geldikten sonra zaten kendisi gerekli donanıma sahip olduğu için bunu diğer arkadaşları ile de paylaşıyor ve derslerde öğrencileriyle de paylaşıp bunu en iyi şekilde uygulayıp o konuda daha faydalı oluyor. Okullarda biz bir değerlendirme yapmıyoruz. (Y5)

Yapılmıyor net konuşayım, takibini yapmıyoruz, yapamıyoruz daha doğrusu. Öğretmen bizden aldığı eğitim, okulda uyguluyor mu, biz rastgele değerlendirme yapıyoruz o konuda. Bu eğitimlerde, bizde de genelde çok olmuyor dönütleri. (E2)

Eğer bir işe başlamışsan, öğretmenlere de bir şey vereceksen onun da sonucunu göreceksin. Yoksa amaca hizmet etmez ki, iş olsun diye yapılmış olur. (Ö5)

Bence böyle bir değerlendirmeye gerek yok, yine o öğretmene kalmış. Nasıl öğretmen sadece bilgi teknolojileri konusunda değil öğrenciye karşı nasıl yaklaşıyorsa, kendisini nasıl sorumlu hissediyorsa, bu konuda da öyle kendini ne

kadar sorumlu hissediyorsa o kadar kullanır. (Ö3)

İyi bir öğretmen size zaten aldığı eğitimin sonucunu yansıtır. Bence şey gibi olmamalı; tamam öğretmen eğitimi aldı ama biz de bakalım bakalım bu onun vitamini almış mı, uygulayabiliyor mu şeklinde başkasının onu sorgulaması çok hoş değil. O eğitimden bir şekilde yaralandı, onu da muhakkak bir yerlerde uygulayacaktır. (E3)

Yapılırsa daha doğru olabilir ama bu bir mecburiyet ya da baskıcı bir anlayışla değil de artı eksi yönleri kazanımlar neler oldu gibi yapılırsa daha doğru olacağını düşünüyorum. (BT2)

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerden sonra *öğretmenlerin yapması gerekenler* ile ilgili görüşler değerlendirilirse bu konuda yine öğretmenlerin kendilerinin yapması gerekenler ile ilgili fikirlerini söylemeleri dikkat çekicidir. Öğretmenler genel olarak hem bu eğitimlerden almış oldukları kazanımları okulların, sınıflarında uygulamaları gerektiğini hem de teknolojinin hızlı gelişimi nedeniyle kendilerini güncellemeleri ve devamlı geliştirmeleri gerektiği yönünde fikir beyan etmişlerdir. Yöneticilerden birkaçı *öğretmenlerin yapması gerekenler* ile ilgili bu eğitimlerden almış oldukları becerileri sınıflarında uygulamaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bir yönetici de yine benzer şekilde öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmasının yanı sıra kendilerini devamlı geliştirmeleri gerektiğini ifade etmiştir. BT rehber öğretmenlerinin çoğunluğu *öğretmenlerin yapması gerekenler* ile ilgili öğrendiklerini okullara döndüklerinde hayata geçirmeleri gerektiği şeklinde görüş bildirirken, bir BT rehber öğretmeni bilgi ve iletişimin bir derya deniz olduğunu, öğretmenlerin bu konuda çok şey öğrenip çok şey yapmaya devam etmesinin önemli olduğunu söylemiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerden sonra *yöneticilerin yapması gerekenler* ile ilgili öğretmenlerin ve diğer paydaşların genelinde en çok gelen cevap yöneticilerin öğretmenleri teşvik etmesi, motive etmesi ve desteklemesi yönünde iken yöneticilerden bu şekilde herhangi bir görüş gelmemiştir. Öğretmenler yöneticiler tarafından onure edilmek, teşvik edilmek, maddi veya manevi desteklenmenin yanında ayrıca yöneticilerin öğretmenlere örnek olması gerektiğini, onların kendi okullarında öğretmenlerini teşvik edebilmeleri, yol gösterebilmeleri için öncelikle bu donanımlara sahip olmaları gerektiği fikrini de

belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerden yöneticilerin teşvik etme ile ilgili dikkat çekici görüş ise bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda yöneticilerinin yeterli olmadıkları ve dolayısıyla yöneticilerin teşvik edici bir tutumlarının olamaması ve bu konuda sorun yaşanması yönündedir. Öte yandan *yöneticilerin yapması gerekenler* ile ilgili beklentileri olarak okullardaki teknik altyapı, donanım, malzeme gibi eksikliklerin tamamlanması, okul yöneticilerince denetim yapılması, kendi okullarında alınan bu eğitimler ile ilgili tanıtıcı, yaygınlaştırıcı planlamalar yapılması şeklindedir. Yöneticilere göre hizmet içi eğitimlerden sonra *yöneticilerin yapması gerekenler*; yöneticilerin öğretmenlerden daha iyi bilmeleri gerektiği, yöneticilerin öğretmenlerin teknik altyapı ve donanım ihtiyaçlarını karşılamaları, derslerine girip bu konuda denetleme yapmaları ve kendi okulları içerisinde bu eğitimleri öğretmenler arasında tanıtıcı düzenlemeler yapmaları yönündedir. *Yöneticilerin yapması gerekenler* ile ilgili BT rehber öğretmenlerin beklentisi çoğunlukla yöneticilerin öğretmenleri ile ilgilenmeleri, onları motive ve teşvik etmeleri yönünde iken BT rehber öğretmenlerinin okullardaki altyapı ve donanım sorumluluğunun yöneticilere ait olduğunu belirterek bu konuda problemleri çözmeleri, okul amiri olarak yeri geldiği zaman denetleme yapmaları, eğitime gitmeyen diğer öğretmenlerin de bu eğitimden faydalanmalarını sağlayacak planlamaları yapmaları yönünde de beklentileri bulunmaktadır. Öte yandan *yöneticilerin yapması gerekenler* ile ilgili en çok beklentisi olan paydaş grubu eğitimcilerin görüşleri öncelikle yöneticilerin öğretmenlerini teşvik ve motive etmeleri gerektiğini ama aynı zamanda bütün yöneticilerin kendilerinin de bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda yeteri donanıma sahip, bunları kullanan, örnek ve lider olabilecek şekilde öğretmenlerin bakış açısını da değiştirebilecek niteliklere sahip olmaları yönündedir. Bu fikirlerin önemini özellikle vurgulayan eğitimcilerin bir diğer beklentileri de kendi sayılarının iller içerisinde az olmasından kaynaklı böyle bir uygulama yapamayacakları ama okul yöneticilerinin bu eğitimlerin öğrencilere yansıtılması konusunda denetleme ve takip kısmını yaparak eğitimcilere geri bildirim verebilecekleri bir sistem oluşturulabilmesi yönündedir.

Son olarak bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerden sonra *eğiticilerin yapması gerekenler* ile ilgili beklentileri değerlendirilecek olursa görüş bildiren öğretmenlerin çoğunluğu

eğiticilerin eğitimlerden sonra bu eğitimlerin uygulamalarının takibini yapmaları, öğretmenlerden geri bildirim istemeleri, karşılaşılan iyi uygulamalar olabileceği gibi ihtiyaçlar ve sorunlar doğrultusunda da güncellemeler yapılmasını sağlamaları şeklindedir. Öte yandan az sayıda öğretmen önemli bir noktaya değinerek eğiticilerin öğretmenlere sonrasında da rehberlik yapabilecekleri şekilde iletişim kanallarının olması, öğretmenlere eğitimden sonraki süreçte de yardımcı olmaları konusunda beklentilerini söylemişlerdir. *Eğiticilerin yapması gerekenler* ile ilgili yöneticiler kendilerinden geri dönüş olarak eğiticilerin sonraki süreci takip edebileceklerini ve gerek öğretmenlerle gerekse yöneticilerle iletişim içerisinde olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. BT rehber öğretmenleri de *eğiticilerin yapması gerekenler* ile ilgili benzer şekilde görüş bildirmişler ve öğretmenlerin neler yaptığı ile ilgili eğiticilerin takip etmelerinin önemli olduğunu, iletişim kurarak uygulamaların gidişatı ile ilgili bilgi almaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

Paydaş görüşlerine genel olarak bakıldığında eğiticilerin bu konuda öğretmenler ya da eğiticilerin yapması gerekenler ile ilgili bir görüş bildirmeyip, bu konuda özellikle yöneticilerin yapması gerekenler ile ilgili görüş bildirmeleri dikkat çekicidir. Bu konuda diğer paydaşlar da *yöneticilerin yapması gerekenler* ile ilgili öncelikle öğretmenleri teşvik etmeli ve bilgi ve iletişim teknolojilerinde kendilerinin örnek olmaları gelmektedir. Okullarda teknik desteğin sağlanması, denetimin yapılması, kendi okullarında eğitimlerin yaygınlaştırılması ile ilgili planlamalar yapılması *yöneticilerin yapması gerekenler* ile ilgili diğer görüşlerdir. *Öğretmenlerin yapması gerekenler* eğitimlerde öğrendiklerini okullarında uygulamaları ve özellikle yine öğretmenlerin kendileri tarafından belirtilmiş kendilerini geliştirmeleri ve yeniliklerle beraber güncellemeleri gerektiğidir. *Eğiticilerin yapması gerekenler* verdikleri eğitimlerin takibini yapmaları ve eğitimlerden sonra öğretmenlerle çeşitli iletişim kanalları ile rehberliğe devam etmeleri yönündedir. Yapılan eğitimler sonrasında öğretmenlerin okullarında yeni bilgi ve becerilerini uygulayabilmeleri ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin her geçen gün gelişmesi nedeniyle kendilerini sürekli geliştirmeleri, yöneticilerin öğretmenlere uygun ortamlar sağlayarak öğretmenleri teşvik etmeleri ve kendilerinin de iyi bir bilgi ve iletişim teknolojileri kullanıcısı olarak örnek ve rehber olmaları, eğiticilerin eğitimlerden sonra da öğretmenlere gerekli

rehberliği yapma ve eğitimlerin sürekliliğini sağlama açısından iletişime açık olmaları ve rehberlik etmeleri, eğitimlerin ve teknolojinin okullara aktarılabilmesi ve eğitimlerin hedeflerini gerçekleştirebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Teknolojinin eğitime entegrasyonunun sağlanabilmesi için öğretmenlere gereken olanakları sağlamak ve onları teknoloji kullanımına teşvik etme noktasında yöneticilere büyük bir görev düşmektedir (Çakır, 2016). Ayrıca okul yöneticilerinin öğretmenlerine uygulamalar için destek vermelerinin yanı sıra eğitimlerin etkililiğinin sağlanabilmesi için eğitimleri veren eğitimcilerin de eğitim sonrasında uygulamalarda zorluk yaşanmaması bakımından öğretmenlere desteklerini devam ettirmeleri gerekmektedir (Yıldırım, 2013).

Hizmet içi eğitimlerden sonra yapılması gerekenler ile ilgili paydaş görüşlerine ait alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlerin üzerine düşen; aldığı eğitimi okullarında güzel bir şekilde uygulamak. (Ö7)

Öğretmen öğrendiklerini okulda uygulamalı. (Y5)

Öğretmen güncellemesi lazım kendini. Öğretmenlerin bu konuda yeterli donanımına sahip olması lazım, bu konuda kendilerini geliştirmesi lazım. (Y2)

Yani teşvik edilmiyor çünkü idare de bilmiyor neyin ne olduğunu, bilmiyor ki. Bilmediği bir şeyi teşvik edemez. (Ö5)

İdare destekleyebilir manevi olarak, maddi olarak destekleyebilir, maddi olarak derken para anlamında değil teknik anlamda ki sıkıntıyı giderebilir, öğretmeni onure edebilir. (Ö4)

Yöneticilerde etkileşimli tahta ya da bilgi iletişim teknolojileri kullanım konusunda ben her zaman şunu düşünüyorum öğretmen bir artı değer koyduğu zaman mutlaka bunu teşvik edilmesi lazım (BT1)

İdareciler teşvik etmeli, sadece yardımcı olmalı, öğretmen bir şey istiyorsa ona yardımcı olmalı ama siz şimdi bu eğitimi aldınız, illaki uygulayacaksınız olmaz. İyi bir yönetici akıllı tahtayı kullanmayı bilmesede olur ama akıllı tahtanın neler yapacağını biliyor olması gerekir. İçeriğini bilmek zorunda değil ama farkındalığı olmasında fayda var. İyi bir yönetici bunları araştırıp öğrenir. Yönetici liderdir, yön verendir, teşvik edendir. (E3)

Onların yapmasını talep ediyoruz. İdare öncelikle kendisi uygulasin, bizlere gösterson, teşvik etsin. (Ö8)

Yöneticiler aynı pozisyonda, yönetici öğretmenden iyi bilmeli, kendini güncellemeli. Yönetici şunu yapmamalı, yani oturup bilgisayarda gazete okumakla olmaz çünkü bizim öğretmene bir şey diyebilmemiz için yönetici olarak, bizim de onun bildiğini bilmemiz lazım. (Y2)

Yöneticiler tarafından öğretmenin ihtiyaç duyduğu donanımları ona sağlamak konusunda yardımcı olunabilir. (Y1)

Hizmet içi eğitim verenlerde mutlaka geri dönüş almalı en azından neler yapıldı anlamında bir değerlendirme şeklinde takip etmeli yani. (BT2)

Eğitimi veren eğitimciler zannetmiyorum çok bir şey yapabileceğini ama eğitimi alanların karşılaştığı sıkıntıları çok rahat bir şekilde eğitim veren öğretmenlere bunu sormaları gerekir. Bizim aklımıza bir şey takıldığı zaman onu bulmalıyız. Ulaşılabilir olmalı o eğitimci. (Ö17)

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına dayalı sonuçlar ve geliştirilen öneriler sunulmaktadır.

5.1. Sonuç

Bu araştırmada bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimler planlama, uygulama ve değerlendirme boyutunda katılımcıların belirtmiş oldukları düşünce ve beklentilerine göre incelenmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin planlaması boyutunda öğretmenlerin ihtiyaç analizi ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu ve bu analizlere yeteri kadar katılım göstermedikleri, bunun da eğitimlerin içeriklerinin ihtiyaçlar doğrultusunda belirlenememesine sebebiyet verdiği görülmektedir. İhtiyaç analizi uygulanmadan yapılan eğitimler öğretmenlerin katılım isteklerini ve motivasyonlarını düşürmekte ve öğretmenlerin zorunlu katılımını oluşturmaktadır. Öte yandan ihtiyaç analizinin etkili şekilde yapılamaması, eğitimlerin bölgesel ve branş bazında yapılmasından ziyade öğretmenlerin alanlarının, ilgilerinin, ihtiyaçlarının ve eksiklerinin dışında eğitimlere zorunlu katılımının oluşmasına sebebiyet vermektedir. Bu durumda öğretmenlere neden bu eğitimlere katılmaları gerektiği ve eğitimlerin hedefleri doğru ve açık bir şekilde anlatılmadığından, kullanamayacakları içeriklerin de olduğu eğitimler verildiğinden ya da öğretmenin motivasyonunu ve isteğini artırmak amacıyla gerekli teşvikler sağlanmadığından öğrenmeye kapalı ve başarıya güdülenmemiş öğretmenler kendi öğrenmelerini olduğu kadar eğitim ortamını da olumsuz bir şekilde etkilemektedirler. Tüm bunlar bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin planlaması boyutunda eğitimlerin etkililiğini olumsuz etkilemektedir.

Öğretmenlere gerekli teknolojik bilgi ve becerilerin başarılı şekilde

aktarılabilmesinde uygulama ağırlıklı eğitimler olması önemli olduğu bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin uygulanma boyutunda eğitimlerin yöntemi ile ilgili olarak eğitimlerde yeteri kadar uygulama yapılan, öğretmenlerin birebir yaşayarak ve uygulayarak katılmış oldukları yüz yüze eğitimlerin yapıldığı ve bu eğitimlerin etkili olduğu görülmektedir. Öte yandan uygulamaların yetersiz olduğu, sunum ağırlıklı ya da uzaktan yapılan bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimlerinin öğretmenlerin konuyu öğrenmelerinde ve uygulamalarında etkili olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Uygulama boyutunda eğitimi veren eğitimcilerin donanımlı, alanında yeterli, uzman olduğu ve bu eğitimlerin etkili olduğu sonucuna varılmaktadır. Fakat eğitimcilerin kursiyerlerin seviyesine inememe, yeterli donanıma sahip olmama, aynı branştan olmama gibi birtakım yetersizlikler ve sorunlar ile karşılaşılabilirdiği ve bu durumun eğitimlerin etkililiğini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Hizmet içi eğitimlerde eğitime gelen kursiyerlerin teknolojik bilgi düzeylerinin yakın olmaması, eğitime gelenlerin isteksiz olması ve eğitimlerin kalabalık olması hem eğitime gelenlerin motivasyonunu düşürmekte hem de eğitimcileri zorlamakta ve eğitimlerin etkili olamamasına neden olmaktadır. Eğitime gelen öğretmenlerin konu ile ilgili seviye gruplarına ayrıldığı, benzer branşlardaki öğretmen gruplarının oluşturulduğu ve her kursiyerin birebir uygulama yapacağı şekilde kalabalık olmadığı bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili eğitimlerinin daha etkili olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin etkililiğini olumsuz etkileyen en büyük sorunlardan bir tanesi eğitimlerin hafta içi mesai saatinden sonra yapılıyor olmasıdır. Öğretmenler bu durumda okuldaki iş yükünden sonra bilgi ve iletişim teknolojileri gibi dikkat ve algı gerektiren bir konuda dikkatlerini veremeyecek kadar yorgun olmaktadır. Ayrıca bu saatlerde kendi ailelerine zaman harcamaları gerektiği ve kendilerini onları düşünmekten eğitime veremedikleri için bu durum hizmet içi eğitimleri olumsuz etkilemektedirler. Eğitimlerin öğretmenin kendisini rahat, öğrenmeye hazır ve istekli olacağı bir zamanda yapılması durumunda eğitimlerin etkililiğinin arttığı görülmektedir.

Araştırmada bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin yapıldığı yerler olarak genelde eğitim öğretime devam eden okulların kullanıldığı, bu yerlerin bu konuda eğitimlere uygun olmadığı ve teknolojik donanımın yetersiz olduğu, altyapı ve teknik sıkıntılarının yaşandığı, yapılan yerlerle ilgili yaşanan problemlerin eğitimleri sekteye uğrattığı, zaman kaybına sebebiyet verdiği ve eğitimin hedeflenen kazanımlara ulaşmasını etkilediği görülmekte ve bu eğitimlerin etkili olmadığı sonucuna varılmaktadır. Bu noktada hizmet içi eğitimlerin, hizmet içi eğitim enstitüleri gibi sadece eğitimlere özel yerlerde yapıldığında hem eğitime odaklanmayı, öğretmenin motivasyonunu arttırdığından hem de teknik donanımların yeterli olduğundan eğitimlerin etkililiğini arttırmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimleri uygulama boyutunda eğitimleri etkileyen en önemli faktörler sırasıyla eğitici, eğitime gelen kursiyerlerin istekli olması, eğitimin yapıldığı yer, eğitimin içeriği, eğitimin zamanı, eğitime gelenlerin seviyesi ve kullanılan öğretim yöntemidir. En önemli faktörlerin bunlar olduğu göz önüne alınırsa eğitimlerin etkililiğinin bu faktörler ile ilgili sorunların giderilmesi ile artabileceği ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın değerlendirme boyutunda bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimler almalarına rağmen bu teknolojileri okullarında kullanmayan öğretmenlerin özellikle donanım ve teknik altyapı sorunları yaşamaları ve kaynak, içerik yetersizliği nedeniyle kullanmadıkları ve almış oldukları eğitimleri okullarına aktaramadıkları görülmektedir. Öğretmenler iyi bir eğitim almış olsalar dahi öğrendiklerini okullarına yansıtamamaları ve eğitimlerin asıl hedeflerine ulaşamamasından dolayı eğitimlerin sonrasında uygulanmadığı ve etkili olmadığı görülmektedir.

Araştırmada eğitimlerin değerlendirilmesi boyutunda öğretmenlerin değerlendirmelerinin uygulamalı ve yazılı sınavlar ile uygun bir şekilde yapıldığı, eğitimlerin öğrenme hedeflerine ulaşıp ulaşmadığının belirlendiği ve bu durumda eğitimlerin etkililiğine olumlu katkısı olduğu sonucuna varmak mümkündür. Uzaktan yapılan eğitimlerin değerlendirilmesinde sadece bir kez değerlendirme hakkının bulunması gibi teknik problemler yaşandığı ve objektif değerlendirmelerin yapılamaması gibi sorunların uzaktan eğitimlerin değerlendirilmesi boyutunun

etkililiğini azalttığı görülmektedir. Öte yandan hizmet içi eğitimlerin sonunda ya da sonrasında MEBBİS modülü üzerinden eğitimlerde yaşanan eksiklik ya da yapılan hataların tekrar etmemesi, giderilmesi, eğitimlerin iyileştirilmesi ve daha etkili eğitimler düzenlenmesi için ayrıca eğitimlerin değerlendirilmesinin yapıldığı fakat bu değerlendirmenin öğretmenler tarafından hassasiyetle doldurulmadığı görülmekte ve bununla bir dahaki eğitimlerin etkililiğinin artması için öğretmenlerden doğru bilgi toplanamamasına sebebiyet verdiği görülmektedir.

Araştırmada bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili öğretmenlerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin sonrasında okullarda herhangi bir değerlendirme, takip etme, rehberlik çalışmalarının yapılmadığı ve bu durumun da eğitimlerin okullara yansıtılamaması, eğitimlerin sürekliliğinin sağlanamamasına ve eğitimlerin etkili bir şekilde okullarda uygulanamamasına sebebiyet verdiği görülmektedir. Öte yandan bu konuda hizmet içi eğitimler almalarına rağmen bu teknolojileri okullarında kullanmayan, eğitimleri okullarına aktaramayan öğretmenlerin özellikle donanım ve teknik altyapı sorunları yaşamaları ve kaynak, içerik yetersizliği, internet erişiminin kısıtlı olması gibi nedenlerden dolayı kullanmadıkları görülmektedir.

Araştırmada değerlendirme boyutunda öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları eğitimleri okullarında uygulamaları, kendilerini geliştirmeye ve güncellemeye sürekli devam etmeleri gerektiği sonucuna varılmaktadır. Yöneticilerin okullardaki donanım ve teknik alt yapıyı sağlaması, öğretmenleri teşvik etmesi, motive etmesi ve desteklemesi, bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda bilgili, örnek ve rehber olmaları gerekmektedir. Öte yandan eğitimcilerin bilgi ve iletişim teknolojileri eğitimlerinden sonra bu eğitimlerin okullardaki takibini ve öğretmenlere eğitimlerden sonra da rehberlik yapmaları beklenmektedir. Eğitimcilerin bu doğrultuda iletişim kanallarının açık olması eğitimlerden sonra okullarda yaşanabilecek sorunların giderilmesini sağlayacağından eğitimlerin gerçek hedeflerine ulaşacağı ve eğitimlerin etkililiğini artıracığı sonucuna varılmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin planlaması boyutunda ihtiyaç analizlerinin yeteri kadar yapılmaması, paydaş görüşleri alınmadan eğitimlerin içeriklerinin ihtiyaçlar ya da eksiklikler doğrultusunda

belirlenmeyip genel konular ile ilgili eğitimler olarak yapıldığı ve öğretmenlerin eğitimlere zorunlu olarak katılmasının eğitimleri olumsuz etkilediği ile ilgili paydaş görüşleri benzerlik göstermektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin uygulama boyutunda genel olarak eğitimlerin yöntem olarak uygulama ağırlıklı yapıldığı ve eğitimleri veren eğitimcilerin de donanımlı ve yeterli olduğu, bunların da eğitimlerin etkili olmasını sağladığı ile ilgili paydaş görüşleri benzerdir. Öte yandan eğitimlere gelenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili bilgi seviyelerinin benzer düzeyde olmaması ya da eğitimlere isteksiz katılımları ve eğitimlerin yapıldığı yerlerin eğitimlere uygun ya da yetersiz olması eğitimlerin aksamasına, eğitimlerde sorunlar yaşanmasına sebebiyet verdiği ve eğitimlerin etkililiğini azalttığı ile ilgili paydaş görüşleri benzerlik göstermektedir. Ancak eğitimlerin yapıldığı yer ile ilgili BT rehber öğretmenlerinin görüşleri yapılan yerlerin donanımsal olarak uygun olduğu ve eğitimlerde yeterli düzeyde olduğu ile ilgilidir. Uygulama boyutunda eğitimlerin zamanı ile ilgili mesai saatinden sonra yapılan eğitimlerin etkili olmadığı ile ilgili paydaşlar genel olarak hemfikir olmakla beraber etkili bir eğitimin zamanı konusunda paydaşların kendi içlerinde de mesai saatinde, hafta sonu, seminer dönemleri, yarı yıl tatillerinde yapılmalı gibi çok farklı görüşler ortaya çıktığı görülmektedir. Eğitimleri etkileyen başlıca en önemli faktörlerin eğitici, eğitime gelenler ve eğitimin yapıldığı yer olarak paydaş görüşleri benzerdir. Ancak burada diğer paydaşlarında destekler görüşlerinin olmasının yanı sıra eğitimcilerin tamamının en önemli faktör olarak eğitime gelenleri görüş olarak bildirmeleri dikkat çekici bir sonuçtur.

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin değerlendirme boyutunda hem eğitimlerin hem de öğretmenlerin eğitim sonlarında değerlendirildiği ve bunun da eğitimlerin etkili olmasını sağladığı ile ilgili paydaş görüşleri benzerlik göstermektedir. Öte yandan eğitimlerin sonrasında okullarda herhangi bir değerlendirme, rehberlik veya eğitimlerin takibinin yapılması gibi çalışmalar yapılmadığı konusunda tüm paydaşlar hemfikir iken bu konuda sadece öğretmenlerin değerlendirmenin yapılması gerektiği ile ilgili ve yapılmadığı için eğitimleri etkili şekilde okullara yansıtılmadığı ile ilgili dikkat çekici görüşleri bulunmaktadır. Eğitimlerin sonrasında öğretmenlere, yöneticilere ve eğitimcilerin

yapması gerekenler ile ilgili paydaş görüşleri sorulduğunda eğitimciler bu konuda sadece yöneticiler ile ilgili düşüncelerini belirtmeleri, yöneticilerin öğretmenleri teşvik etmeleri ve onlara örnek olmaları gerektiğini söylemeleri, öğretmenlerin ve BT rehber öğretmenlerinin bunu destekleyen görüşleri bulunurken yöneticilerin bu konuda görüş bildirmemesi dikkat çekicidir.

Genel olarak değerlendirildiğinde bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin ihtiyaç analizlerinin yeteri kadar yapılmadığı, içeriklerin ihtiyaçlar ya da eksikler doğrultusunda belirlenmediği, öğretmenlerin eğitimlere zorunlu katıldığı, eğitime gelenlerin benzer seviyelerde olmaması ve isteksiz olduğu, eğitimlerin mesai sonrası gibi uygun olmayan zamanlarda yapıldığı, eğitim yerlerinin donanımsal problemler yaşandığı, eğitimlerin sonrasında okullarda takibinin ya da değerlendirilmesinin yapılmadığı ve tüm bunların da eğitimlerin etkililiğini azalttığı ile ilgili sonuca varmak mümkündür. Öte yandan eğitimlerde uygulamaya daha çok ağırlık verildiği, eğitimcilerin yeterli olduğu, eğitimlerin sonunda öğretmen ve eğitim değerlendirmelerinin yapıldığı ve tüm bunların da eğitimlerin etkililiğini sağladığı ile ilgili sonuca varmak mümkündür.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlerin planlanması, uygulanması, değerlendirilmesi boyutlarına yönelik eğitim planlayıcıları, uygulayıcıları ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından da dikkate alınması gereken ve gelecek araştırmalar yön verecek birtakım önerilere yer verilmiştir.

Hizmet içi Eğitimlerin Planlanmasına Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin yapılan ihtiyaç analizlerine katılımlarının artırılması sağlanmalı, ihtiyaç analizleri yapılmalı ve öğretmenlerin ihtiyaçlarını tamamlayacak yönde yapılacak olan eğitimlere istekli bir şekilde katılımlarını oluşturacak uygulamalar bulunmalıdır.

2. Yapılan hizmet içi eğitimlerin içeriklerinin öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerinde ihtiyaç hissettikleri, derslerinde kullanabilecekleri, branş bazında kullanımları ile ilgili konuların da olduğu ihtiyaca yönelik içerikler olmalı ve bu

eğitimlerin gelişen teknoloji ile beraber güncellenerek devamlılığı sağlanmalıdır.

3. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili bölgesel ihtiyaç ve olanaklar düşünülerek eğitimler bölgesel planlanmalıdır.

4. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlere öğretmen katılımının ve bu teknolojilerin kullanımının artmasını sağlamak, öğretmenlerin eğitimler ile ilgili motivasyonunu yükseltmek, eğitimlere teşvik etmek amacı ile belge, kademe, hizmet puanı, ücret gibi maddi ya da manevi teşvik unsurları düşünülmeli ve uygulanmalıdır.

Hizmet içi Eğitimlerin Uygulanmasına Yönelik Öneriler

1. Bilgi ve iletişim teknolojileri gibi dikkat ve uygulama gerektiren bir konu ile ilgili yapılacak olan hizmet içi eğitimlerde kullanılacak öğretim yönteminin kursiyerlerin de aktif katılımını oluşturacak şekilde uygulamalı ve yüz yüze eğitim yaklaşımıyla yapılmalıdır.

2. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitim verecek olan eğitici bu konuda belli donanımda uzman kişi olmalı, yetişkin eğitimi vereceğinden dolayı anlayışlı davranarak empati kurabilmeli, kursiyerlerin seviyesine inerek anlatabilmeli ve öğretmenlerin okul, sınıf ortamlarındaki yaşantıları ya da bu ortamlarla ilgili bilgisi olan kişilerden oluşmalıdır. Öte yandan branşlara özgü uygulamaları içeren eğitimlerde branşa göre de eğitici seçilmelidir.

3. Eğitimlere katılan kursiyerlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hazırbulunuşluk düzeyleri ve donanımları benzer seviyede olmalı, kursiyerler seviyelerine göre eğitim gruplarına ayrılmalıdır. Ayrıca özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimlere gelen kursiyerlerin sayısının eğiticinin uygulamaları yaptırabileceği ve kursiyerlerle bu konuda birebir ilgilenebileceği, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili donanım sıkıntısının da yaşanmayacağı katılımcı sayısı ile gerçekleştirilmelidir. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerde kursiyer sayısı dikkate alınmalı ve kursların kalabalık olmasından kaçınılmalıdır. Öte yandan branşlara özgü uygulamaları içeren eğitimlerde branşa göre de kursiyerler seçilmelidir. Kursiyerlerin bu hizmet içi eğitimlere istekli olarak katılımının sağlanması için öğretmenlere gerekli güdüleme yapılmalıdır.

4. Bilgi ve iletişim teknolojileri gibi zaman, dikkat ve çaba gerektiren bir

konu ile ilgili eğitimlerin özellikle mesai saatinden sonra yapılmaması gereklidir. Bu konu ile ilgili hizmet içi eğitimler öğretmenlerin iş yoğunluklarının düşük ve öğrenme motivasyonlarının yüksek olduğu eğitim öğretim yılının başında ve sonundaki seminer çalışmaları zamanında ya da dönem ortalarında uygulanmaya başlayan ara dönemlerde yapılmalıdır. Eğitim öğretim yılı içerisinde yapılma gerekliliği duyulan eğitimler için de öğretmenlere zamanla ilgili farklı seçenekler sunulmalı, öğretmenler kendi planlamaları ve kendilerini daha verimli hissettikleri zamana göre eğitimin zamanını kendileri seçmelidirler.

5. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılacak hizmet içi eğitimler bununla ilgili herhangi bir aksaklığa sebebiyet vermeyecek şekilde donanımı tam ve teknik altyapısı yeterli olan yerlerde yapılmalıdır. Bu konudaki hizmet içi eğitimlerin ve aynı zamanda tüm hizmet içi eğitimlerin de yapılabileceği her ilde özel bir donanım ile yapılmış ayrı bir hizmet içi eğitim yeri ve ayrı bir birim olmalıdır.

Hizmet içi Eğitimlerin Değerlendirilmesine Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin almış oldukları eğitimlerden sonra okullarında bu teknolojileri kullanmalarına yönelik okullarda donanım ve altyapı yetersizlikleri giderilmeli, her branştan kullanabilecekleri içerikler ve kaynaklar öğretmenlere sunulmalıdır.

2. Uzaktan eğitimlerin sonunda tek bir sınav şansı verilerek yapılan sınavda internet bağlantısının kopması, elektrik kesintisi gibi teknik aksaklıkların yaşanabileceği göz önünde bulundurularak değerlendirmedeki sorunlar giderilmeli ve daha objektif değerlendirmeler sağlanmalıdır.

3. Öğretmenler almış oldukları eğitimlerden sonra okullarında öğrendiklerini uygulayabilmeli, kendilerini geliştirmeye ve teknolojiyi takip etmeye devam etmelidir.

4. Yöneticiler öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları eğitimlerden sonra gerekli teknik destekte bulunarak öğretmenleri motive etmeli ve desteklemelidir. Bunu yapabilmeleri için yöneticilerin bu konuda bilgili, örnek ve rehber olmaları gereklidir. Ayrıca yöneticiler öğretmenlerinin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları eğitimlerin kendi okullarında yaygınlaştırılması ile ilgili planlamalar yapmalıdır.

5. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitimleri veren

eğitcilerin vermiş oldukları eğitimlerden sonra okullarda bunun takibini yapmalı, öğretmenlere bu konuda rehberlik yapmaya devam etmeli ve bu doğrultuda eğitcilerin iletişim kanalları açık olmalıdır.

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin etkililiği öğretmenlerin alanlarına yönelik incelenebilir.
2. Okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılma ve teknolojinin eğitime entegrasyon düzeyi farklı paydaş görüşleri ile incelenebilir.
3. Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmamalarının nedenleri derinlemesine araştırılabilir.
4. Yöneticilerin eğitim teknolojilerini kullanım ve bilgi düzeyleri ile okullarında öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım ilişkisi araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, A. (2010). İlköğretim Okullarında Öğretim Teknolojilerinin Durumu ve Sınıf Öğretmenlerinin Bu Teknolojileri Kullanma Düzeyleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 1-17.

Adıgüzel, A. ve Yüksel, İ. (2012). Öğretmenlerin Öğretim Teknolojileri Entegrasyon Becerilerinin Değerlendirilmesi: Yeni Pedagojik Yaklaşımlar İçin Nitel Bir Gereksinim Analizi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 6, 265-286.

Akkoyunlu, B., ve Yılmaz, M. (2005). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Düzeyleri ile İnternet Kullanım Sıklıkları ve İnternet Kullanım Amaçları. *Eğitim Araştırmaları*, 19, 1-14.

Altın, K. (2009). Bilgisayar Destekli Fen ve Teknoloji Öğretimi, 1. Basım. İstanbul: Beta Yayınları.

Aytaç, T. (2000). Hizmet içi eğitim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *Millî Eğitim Dergisi*, 147, 66-69.

Balay, R. (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2, 61-82.

Bardakçı, S. ve Keser, H. (2017). Bilişim Teknolojilerinin Eğitime Entegrasyonu, 1. Basım. Ankara: Nobel Yayınları.

Barutçugil, İ. (2002). Eğiticinin Eğitimi, 1. Basım. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.

Baykan, P. ve Oktay, M. (2016). İhtiyaca Dayalı Hizmet içi Eğitim Etkinliği Uygulaması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 169-183.

Budak, Y. (1998). Eğitimde toplam kalite yönetimi açısından öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve programlarına bir yaklaşım. *Millî Eğitim Dergisi*, 140, 35-38.

Carlson, S. ve Gadio, C. T. (2002). Teacher Professional Development in The Use Of Technology. *Technologies for education: Potentials, parameters and prospects*, Washington, DC and Paris: AED/UNESCO.

Çakır, Ö. (2016). *Bilgi ve İletişim Teknolojileri İçerikli Hizmet içi Eğitimlerin Verimliliğine Etki Eden Faktörler*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Çeliköz, N. ve Erişen, Y. (2007). Eğitimde Bilgisayar Kullanımı. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (Editör: Altun, E. ve Demirel, Ö.), 2. Basım. Ankara: Pegem Akademi.

Çinkır, Ş. (2003). Örgütlerde Personel Geliştirme. Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar: Uygulamalar ve Sorunlar (Editör: Elma, C. ve Demir, K.), 4. Basım. Ankara: Anı Yayıncılık.

Çiftçi, S., Taşkaya, S.M. ve Alemdar, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin FATİH projesine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 12, 227-240.

Demirhan, S. (2012). *Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojilerine İlişkin Özyeterlik Alguları ve Bilgi ve İletişim Teknolojilerini Kullanım Durumları (Denizli İli Örneği)*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Doering, A., Veletsianos, G., Scharber, C. ve Miller, C. (2009). Using the technological, pedagogical, and content knowledge framework to design online learning environments and professional development. *Journal of Educational Computing Research*, 41, 319-346.

Erdoğan, İ. (2014). Eğitim ve Okul Yönetimi, 3. Basım. İstanbul: Alfa Yayınları.

Ergin, İ., Akseki B. ve Deniz, E. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet içi Eğitim İhtiyaçları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, 55-66.

Erişen, Y. (1998). Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programları geliştirmede eğitim ihtiyacı belirleme süreci. *Millî Eğitim Dergisi*, 140, 39-43.

Ertürk, M. (2018). İnsan Kaynakları Yönetimi, 2. Basım. İstanbul: Beta Yayınları.

FATİH. (2020). Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi. Erişim adresi: <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html>, (25.02.2019).

Gökbulut, B. (2006). *Web Tabanlı Hizmet içi Eğitim Planlaması*. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Gökmen, Ö. F., Akgün, Ö. E. ve Kartal, F. (2014). FATİH Projesinde Kullanılan Etkileşimli Tahtalara ve Hizmet içi Eğitimlere Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 204, 42-62.

Göktaş, Y. (2006). *Bilim Teknolojilerinin Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri ile İlk ve Ortaöğretim Okullarına Bütünleştirilmesinin Bugünkü Durumu*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Göktaş, Y., Yıldırım, Z. ve Yıldırım, S. (2008). Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitim Fakültelerindeki Durumu: Dekanların Görüşleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 19, 30-50.

Gültekin M., Çubukçu Z. ve Dal Z. (2010). İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Öğretimle İlgili Hizmet içi Eğitim Gereksinimleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 131-152.

Kaleci, F. (2018). *Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Matematik Eğitimi Sürecine Entegrasyonuna Yönelik Hizmet içi Eğitim Programı Uygulaması ve Etkililiği*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Matematik Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Karadeniz, Ş. (2019). *Türkiye'deki Halk Kütüphanesi Sisteminin Değerlendirilmesi ve Bir Ulusal Halk Kütüphanesi Stratejisi Önerisi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı,

Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Kayabaş, Y. (2008). Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitimde Yetiştirilmesinin Önemi ve Esasları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12, 2.

Keleş, H.A. (2019). *Yönetici ve Sınıf Öğretmenlerine Yönelik Düzenlenen Hizmet içi Eğitimlerin Değerlendirilmesi*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kalogiannakis, M. (2010). Training with ICT for ICT from the trainee's perspective. A local ICT teacher training experience. *Education and Information Technologies*, 15, 3-17.

Kim, H., Yang, H. ve Hwank D. (2010). Teacher capacity building for ICT in education in Korea. *ICT in teacher education: Policy, open educational resources and partnership. Paper presented at Proceedings of International Conference*, St. Petersburg, Russian Federation.

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (1995). *Hizmet içi Eğitim Yönetmeliği*. Resmî Gazete, 04.01.1995/ 22161.

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2005). "Eğiticinin Eğitimi" Kurs Programı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 17.08.2005 tarih ve 299 sayılı yazısı.

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2006). *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Hizmet içi Eğitim Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi Raporu*. Erişim adresi: https://www.meb.gov.tr/earged/earged/Hie_degerlendirme.pdf, (25.02.2019).

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2007). *Millî Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı Temel Eğitim Projesi II. Fazı BT Entegrasyonu Temel Araştırması Raporu*. Erişim adresi: <https://ocw.metu.edu.tr/pluginfile.php/3298/course/section/1180/BT%20Entegrasyonu.pdf>, (27.05.2020).

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2017a). *2018 Yılı Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitim Planı Uygulama Esasları*, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel

Müdürlüğü 19.12.2017 tarih ve 43501582-774.01.01-E.21912989 sayılı yazısı.

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2017b). *Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü FATİH Projesi Eğitimlerinin Değerlendirilmesi Raporu 2017*. Erişim adresi: https://yegitek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/06103627_Fatih-Projesi-Egitimlerinin-Değerlendirilmesi_AyYeEzgi_YmYr_Hoca.pdf, (26.05.2020).

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2018) *Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Hizmet içi Eğitim Planları*. Erişim adresi: http://oygm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=28, (27.03.2020).

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2019a). *Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Birim Faaliyet Raporu*. Erişim adresi: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_03/18160258_2018_yYIY_birim_faaliyet_raporu.pdf, (30.05.2020).

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2019b). *Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Bilişimle Üretim Eğitimi ve Eğitim Teknolojileri Koordinatörleri Çalıştayı Sonuç Raporu*, Erişim adresi: https://yegitek.meb.gov.tr/bilisimle_uretim_calistay_raporu.pdf, (26.05.2020).

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2020a). *Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Geliştirilen ve Güncellenen Standart Kriterlere Uygun Olarak Hazırlanan Örnek Hizmet içi Eğitim Programları*. Erişim adresi: <http://oygm.meb.gov.tr/dosyalar/StPrg/>, (27.03.2020).

MEB, (Millî Eğitim Bakanlığı). (2020b). *Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Hizmet içi Eğitim Enstitüleri-Tanıtım*. Erişim adresi: <https://oygm.meb.gov.tr/www/hizmetici-egitim-enstituleri-tanitim/icerik/633> (29.04.2020).

Metin, E. (2018). Eğitimde Teknoloji Kullanımında Öğretmen Eğitimi: Bir Durum Çalışması. *Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik ve Sanat Eğitimi Dergisi*, 1, 79-103.

Odabaşı, F. H. ve Kabakçı, I. (2007). Öğretmenlerin Mesleki Gelişimlerinde

Bilgi ve İletişim Teknolojileri. A. Yılmaz ve F. Gürsul (Ed.), *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri kitabı* içinde (ss. 39-43). Bakü: Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi.

Önal, N. (2019). Eğitimde Teknoloji Uygulamaları. 3. Basım. Ankara: Pegem Akademi.

Özan, M. B. ve Dikici, A. (2001). Hizmet içi Eğitim Programlarının Etkililiğinin Değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 225-240.

Özavcı, E. (2015). *Millî Eğitim Bakanlığı E-Hizmet içi Eğitim Uygulamalarında Öğretmen Görüşlerine Göre Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Özdemir, M. (2014). Eğitim Örgütlerinde İnsan Kaynakları Yönetimi. 1. Basım. Ankara: Anı Yayınları.

Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. *On The Horizon*, 9.

Sert, G., Kurtoğlu, M., Akıncı, A. ve Seferoğlu, S. S. (2012). Öğretmenlerin Teknoloji Kullanma Durumlarını İnceleyen Araştırmalara Bir Bakış: Bir İçerik Analizi Çalışması. M. Akgül ve diğerleri (Ed.), *Akademik Bilişim '12 - XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri kitabı* içinde (ss. 351-357). Uşak: Uşak Üniversitesi.

Smith, M. F. ve Woeste, J. T. (1983). In-service training: Does It Make a Difference? *Journal of Extension*, 20.

Şahin, M. (2017). Öğretmen Görüşlerine Göre Hizmet içi Eğitim Etkinliklerinin İşlevselliği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 52, 23-38.

Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi, 10. Basım. Ankara: Seçkin Yayınları.

Şimşek, N. (2002). Derste eğitim teknolojisi kullanımı, 2. Basım. Ankara: Nobel Yayınları.

Tanyeri, T. (2008). *Matematik Öğretimine Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Entegrasyonu Konusunda Paydaş Görüşleri*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Taymaz, H. (1997). Hizmet içi Eğitim Kavramlar, İlkeler, Yöntemler. Ankara: Tapu ve Kadastro Vakfı.

Taymaz, H. (2011). Okul Yönetimi. 10. Basım. Ankara: Pegem Akademi.

TDK, (Türk Dil Kurumu). (2020). *Türkçe Sözlük*. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/?kelime=hizmet%20i%C3%A7i%20e%C4%9Fitim>, (28.04.2020).

Topuz, A. C. ve Göktaş, Y. (2015). Türk Eğitim Sisteminde Teknolojinin Etkin Kullanımı İçin Yapılan Projeler: 1984-2013 Dönemi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 2, 99-110.

Tunalı, I. Ö. (2001). *Eğitim İhtiyaç Analizi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Türnüklü, A. (2000). Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 543-599.

Urlunç, O. (2017). *Okul Yöneticilerinin Hizmet içi Eğitim Programlarının Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri*. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Yadigaroğlu, M. (2014). *Kimya Öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Modeli Hakkında Bilgi ve Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Hizmet içi Eğitim Programı Geliştirilmesi ve Etkililiğinin Araştırılması*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı Kimya Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Yalın, H. İ. (2001). Hizmet içi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 150, 67-71.

Yıldırım, Ö. (2013). *Bilişim Teknolojileri Konusunda Yapılmış Hizmet içi*

Eğitimlerin Niteliğini Etkileyen Faktörler: Bir İçerik Analiz Çalışması. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Öğretim ve Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı Bilgisayar Öğretim ve Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Yıldırım, Ö., Kurşun, E. ve Göktaş, Y. (201). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Konusunda Yapılan Hizmet İçi Eğitimlerin Niteliğini Etkileyen Faktörler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 178, 163-182.

Yıldız, H. ve Arıbaş, S. (2012). Intel öğretmen HİE kursunun değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 193, 55-66.

Yılmaz, H. ve Kocasaraç, H. (2010). Hizmet içi öğretmen eğitiminde yeni bir yaklaşım: Yenilikçi öğretmenler programı ve değerlendirmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 51-64.

Yılmaz, N. (2013). *İlköğretim Matematik Öğretmenlerine Yansıtıcı ve Düşünme Becerisini Kazandırmaya Yönelik Hazırlanan HİE Kursunun Uygulanması ve Değerlendirilmesi.* Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

EKLER

EK 1: Kırklareli İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

T.C.
KIRKLARELİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 81588373-605.99-E.10186498
Konu : Araştırma İzni

23.05.2019

İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

- İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 12/09/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.13610717 (Genelge No: 2017/25) sayılı yazısı.
b) Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Saire Başkanlığının 17/05/2019 tarihli ve 59426830-044-E.145592 sayılı yazıları.
c) İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Değerlendirme Komisyonunun 23/05/2019 tarihli kararı.

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Zübeyde DURMUŞOĞLU'nun "**Bilgi ve İletişim Teknolojileri Konusunda Yapılan Hizmetçi Eğitimlerin Etkinliğinin Paydaş Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**" başlıklı tez çalışması ile ilgili anketinin İlimiz Merkezinde, Pehlivan köy, Lüleburgaz, Pınarhisar, Demirköy, Vize ve Babaeski ilçelerinde bulunan liselerde görev yapan 20 öğretmen, 10 idareci, 8 bilişim teknolojileri rehber öğretmeni ve 6 eğitimciye yönelik olarak, katılımcıların adı-soyadı ve kişisel bilgileri alınmadığı takdirde, gönüllülük esası doğrultusunda, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmamak kaydıyla 2018 - 2019 eğitim öğretim yılında uygulanması hususunu,

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Halil YÜCEL
Şube Müdürü

OLUR
23.05.2019

Cahit AKIN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü V.

Ek: Komisyon Kararı (1 sayfa)

Adres: İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
KIRKLARELİ
Elektronik Ağ: <http://kirkli.meb.gov.tr>
e-posta: stratejigiris@meb.gov.tr

Bilgi için: Emine KİPER/Memur
Tel: 0 (288) 214 10 74
Faks: 0 (288) 214 11 27

Bu e-iletim güvenli elektronik imzalıdır. <https://mdk.meb.gov.tr/uzlesim/5988-46c5-3da5-bc5d-17c2> kodu ile teyit edilebilir.

EK 2: Görüşme Çizelgesi

S.N.	Görüşme Yapılan	Branşı/Unvanı	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi
1	BT Rehber Öğretmeni 1	Konaklama ve Seyahat	25.06.2019	35dk 4sn
2	BT Rehber Öğretmeni 2	Tarih	25.06.2019	24dk 20sn
3	BT Rehber Öğretmeni 3	Konaklama ve Seyahat	25.06.2019	30dk 35sn
4	BT Rehber Öğretmeni 4	Edebiyat	25.06.2019	19dk 26sn
5	BT Rehber Öğretmeni 5	Coğrafya	25.06.2019	26dk 34sn
6	BT Rehber Öğretmeni 6	Almanca	27.06.2019	34dk 49sn
7	Öğretmen 1	Edebiyat	30.04.2019	40dk 58sn
8	Öğretmen 2	Bilişim Teknolojileri	29.05.2019	54dk 49sn
9	Öğretmen 3	Matematik	10.06.2019	17dk 26sn
10	Öğretmen 4	Coğrafya	10.06.2019	19dk 12sn
11	Öğretmen 5	Fizik	10.06.2019	37dk 43sn
12	Öğretmen 6	Felsefe	18.06.2019	44dk 9sn
13	Öğretmen 7	İmam Hatip Lisesi Meslek	18.06.2019	32dk 58sn
14	Öğretmen 8	Edebiyat	18.06.2019	12dk 56sn
15	Öğretmen 9	Pazarlama	20.06.2019	24dk 8sn
16	Öğretmen 10	Coğrafya	20.06.2019	32dk 5sn
17	Öğretmen 11	Tarih	20.06.2019	33dk 37sn
18	Öğretmen 12	Kimya	26.06.2019	44dk 36sn
19	Öğretmen 13	Matematik	26.06.2019	35dk 51sn
20	Öğretmen 14	Edebiyat	26.06.2019	39dk 15sn
21	Öğretmen 15	Edebiyat	27.06.2019	37dk 56sn
22	Öğretmen 16	Elektrik	27.06.2019	25dk 45sn
23	Öğretmen 17	Matematik	16.07.2019	21dk 45sn
24	Öğretmen 18	Müdür Yardımcısı	26.06.2019	25dk 42sn
25	Yönetici 1	Müdür Yardımcısı	29.05.2019	34dk 11sn
26	Yönetici 2	Müdür	29.05.2019	50dk 1sn
27	Yönetici 3	Müdür Yardımcısı	29.05.2019	42dk 12sn
28	Yönetici 4	Müdür	17.07.2019	30dk 50sn
29	Yönetici 5	Müdür	27.08.2019	17dk 12sn
30	Eğitici 1	Bilişim Teknolojileri	29.05.2019	1sa 28dk 05sn
31	Eğitici 2	FATİH Projesi Koordinatörü	11.10.2019	53dk 19sn
32	Eğitici 3	BT Rehber Öğretmeni (FATİH Projesi Eski Koordinatörü)	11.10.2019	36dk 49sn
33	Ön Görüşme	1 Eğitici 1 Eğitici (FATİH Projesi Eski Koordinatörü) 1 Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	12.02.2019	1sa 55dk 44sn

EK 3: Görüşme Formları

Yer:

Tarih:/...../.....

Görüşme Süresi:

Görüşülen Kişi:

Merhaba,

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetim, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim ve Kırklareli ili Pehlivanköy ilçesinde Pehlivanköy Anadolu Lisesi'nde müdür yardımcısı olarak görev yapıyorum. Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitimlerin Paydaş Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi konulu bir tez çalışması yapmaktayım. Bu amaçla üç bölümden oluşan bir görüşme formu ile tecrübe ve görüşlerinize başvurmak istiyorum. Görüşme formunun birinci bölümünde hizmet içi eğitimlerin planlanması ile ilgili sorular; ikinci bölümünde hizmet içi eğitimlerin uygulaması ile ilgili sorular; üçüncü bölümünde ise hizmet içi eğitimlerin değerlendirilmesi ile ilgili açık uçlu sorular bulunmaktadır. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Sizden ricam sorularda verilen duruma ilişkin görüşlerinizi içtenlikle belirtmenizdir. Zamanınız ve ilginiz için teşekkürler.

Zübeyde DURMUŞOĞLU

- Görüşmede bana söyleyeceklerinizin tümü gizlidir ve araştırmacı tarafından ilgili öğretim üyeleri dışında başka kişiler ile paylaşılmayacaktır.
- Sizden alacağım görüşler araştırma ile ilgili hazırlanacak raporlarda kullanılacak ve isminiz bu raporlarda belirtilmeyecektir.
- Bu görüşme yaklaşık 30 dakika sürecektir. “Yapacağımız görüşmenin ses kayıt cihazı ile kaydedilmesini onaylıyor musunuz?”

Evet

Hayır

ÖĞRETMENLER İÇİN GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Bugüne kadar bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili hangi hizmet içi eğitimleri aldınız?
- 2) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili kendinizde bir eksiklik veya ihtiyaç hissediyor musunuz? Bu ihtiyaç veya eksiklik doğrultusunda bunu gidermek için neler yapıyorsunuz?
- 3) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin planlanmasında nasıl bir süreç izleniyor? (İhtiyaç analizi, istek görüş formları vb.) Bu eğitimlere gönüllü olarak mı katılıyorsunuz, zorunlu olarak mı katılıyorsunuz?
- 4) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin planlaması ile ilgili sizce nasıl bir süreç izlenmeli, neler yapılırsa daha fazla eğitime katılmak istersiniz?
- 5) Bilgi iletişim teknolojilerini kullanımınızda bu konuda almış olduğunuz hizmet içi eğitimlerin katkısı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
- 6) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimler ile ilgili nasıl bir uygulama ile karşılaştınız? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)
- 7) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin uygulanması ile ilgili ne gibi problemler olduğunu düşünüyorsunuz? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)
- 8) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimler ile ilgili nasıl bir uygulama yapılmalı? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)
- 9) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış olduğunuz hizmet içi eğitimlerden sonra bilgi iletişim teknolojilerini kullanmıyorsanız bunun başlıca nedenleri nelerdir?
- 10) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin niteliğini etkileyen en önemli faktörler nelerdir?

- 11) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonunda eğitimlerin değerlendirilmesi nasıl yapılıyor ve sizce değerlendirme nasıl yapılmalı?
- 12) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonrasında, okullarda uygulanma aşamasında eğitimlerin değerlendirilmesi nasıl yapılıyor ve sizce değerlendirme nasıl yapılmalı?
- 13) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları hizmet içi eğitimlerden sonra onları kullanmaya yönelik yöneticiler tarafından teşvik ediliyor musunuz? Bu konuda yöneticilerin tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 14) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler alındıktan sonra, okullarda bilgi iletişim teknolojilerinin daha etkin ve daha çok kullanılabilmesi için bu konuda öğretmenler, yöneticiler ve eğitimciler neler yapmalılar?
- 15) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler ile ilgili söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?

YÖNETİCİLER İÇİN GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili okulunuzdaki öğretmenlerde bir eksiklik veya ihtiyaç hissediyor musunuz? Bu ihtiyaç veya eksiklik doğrultusunda bunu gidermek için neler yapıyorsunuz?
- 2) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin planlanmasında nasıl bir süreç izleniyor? (İhtiyaç analizi, istek görüş formları vb.) Öğretmenler bu eğitimlere gönüllü olarak mı katılıyorlar, zorunlu olarak mı katılıyorlar?
- 3) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler ile planlaması ilgili sizce nasıl bir süreç izlenmeli?
- 4) Okulunuzda öğretmenlerin bilgi iletişim teknolojilerini kullanımında bu konuda almış oldukları hizmet içi eğitimlerin katkısı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?
- 5) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimler ile ilgili nasıl bir uygulama ile karşılaştınız? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)

- 6) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin uygulanması ile ilgili ne gibi problemler olduğunu düşünüyorsunuz? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)
- 7) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimler ile ilgili nasıl bir uygulama yapılmalı? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)
- 8) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin niteliğini etkileyen en önemli faktörler nelerdir?
- 9) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonunda eğitimlerin değerlendirilmesi nasıl yapılıyor ve sizce değerlendirme nasıl yapılmalı?
- 10) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonrasında, okullarda uygulanma aşamasında eğitimlerin değerlendirilmesi nasıl yapılıyor ve sizce değerlendirme nasıl yapılmalı?
- 11) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları hizmet içi eğitimlerden sonra onları kullanmaya yönelik yöneticiler olarak teşvik ediyor musunuz? Bu konuda kendi tutumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 12) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler alındıktan sonra, okullarda bilgi iletişim teknolojilerinin daha etkin ve daha çok kullanılabilmesi için bu konuda öğretmenler, yöneticiler ve eğiticiler neler yapmalılar?
- 13) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler ile ilgili söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ REHBER ÖĞRETMENLERİ İÇİN GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili okulunuzdaki öğretmenlerde bir eksiklik veya ihtiyaç hissediyor musunuz? Bu ihtiyaç veya eksiklik doğrultusunda bunu gidermek için neler yapıyorsunuz?
- 2) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin planlanmasında nasıl bir süreç izleniyor? (İhtiyaç analizi, istek görüş formları vb.)

Öğretmenler bu eğitimlere gönüllü olarak mı katılıyorlar, zorunlu olarak mı katılıyorlar?

3) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler ile planlaması ilgili sizce nasıl bir süreç izlenmeli?

4) Okulunuzda öğretmenlerin bilgi iletişim teknolojilerini kullanımında bu konuda almış oldukları hizmet içi eğitimlerin katkısı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

5) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimler ile ilgili nasıl bir uygulama ile karşılaştınız? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)

6) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin uygulanması ile ilgili ne gibi problemler olduğunu düşünüyorsunuz? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)

7) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimler ile ilgili nasıl bir uygulama yapılmalı? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)

8) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin niteliğini etkileyen en önemli faktörler nelerdir?

9) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonunda eğitimlerin değerlendirilmesi nasıl yapılıyor ve sizce değerlendirme nasıl yapılmalı?

10) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonrasında, okullarda uygulanma aşamasında eğitimlerin değerlendirilmesi nasıl yapılıyor ve sizce değerlendirme nasıl yapılmalı?

11) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları hizmet içi eğitimlerden sonra onları kullanmaya yönelik teşvik ediyor musunuz? Bu konuda kendi tutumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?

12) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler alındıktan sonra, okullarda bilgi iletişim teknolojilerinin daha etkin ve daha çok kullanılabilmesi için bu konuda öğretmenler, yöneticiler ve eğitimciler neler yapmalılar?

13) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler ile ilgili söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EĞİTİCİLER İÇİN GÖRÜŞME SORULARI

1) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin planlanmasında nasıl bir süreç izleniyor? (İhtiyaç analizi, istek görüş formları vb.) Öğretmenler bu eğitimlere gönüllü olarak mı katılıyorlar, zorunlu olarak mı katılıyorlar?

2) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin planlanması ile ilgili ne gibi problemlerle karşılaşıyorsunuz?

3) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler planlanırken nasıl bir süreç izlenmeli?

4) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimler ile ilgili nasıl bir uygulama ile karşılaştınız? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)

5) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin uygulanması ile ilgili ne gibi problemler olduğunu düşünüyorsunuz? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)

6) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimler ile ilgili nasıl bir uygulama yapılmalı? (Yöntem, teknik, içerik, eğitici, eğitime gelenler, zaman, yer vb.)

7) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlerin niteliğini etkileyen en önemli faktörler nelerdir?

8) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonunda eğitimlerin değerlendirilmesi nasıl yapılıyor ve sizce değerlendirme nasıl yapılmalı?

9) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili düzenlenen hizmet içi eğitimlerin sonrasında, okullarda uygulanma aşamasında eğitimlerin değerlendirilmesi nasıl yapılıyor ve sizce değerlendirme nasıl yapılmalı?

10) Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili almış oldukları hizmet içi eğitimlerden sonra onları kullanmaya yönelik okul yöneticilerinin görevleri ve tutumları hakkında ne düşünüyorsunuz?

11) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler alındıktan sonra, okullarda bilgi iletişim teknolojilerinin daha etkin ve daha çok kullanılabilmesi için bu konuda öğretmenler, yöneticiler ve eğitimciler neler yapmalılar?

12) Bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimler ile ilgili söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?